

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΚΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΑΣΙΑΤΙΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

*Γεωπολιτική Ανάλυση, Γεωστρατηγική Σύνθεση
και Σπουδές Άμυνας και Διεθνούς Ασφάλειας*

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΙΤΛΟ:

«Γεωπολιτική Ανάλυση του Νέου Πολικού Δρόμου του Μεταξιού (Polar Silk Road) στο γεωγραφικό σύμπλοκο του Αρκτικού Κύκλου»

Επόπτες: Καθηγητής Ιωάννης Θ. Μάζης, κύριος επιβλέπων

Δρ Ιωάννης Σωτηρόπουλος

Δρ Ξανθίπη Δωματιώτη

Ονοματεπώνυμο: Σταύρος Ν. Κολτσάκης

Αθήνα, 2021

Όνοματεπώνυμο	Σταύρος Ν. Κολτσάκης
Αριθμός μητρώου	201710311
Γνωστικό Αντικείμενο	Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία (ΜΔΕ)
Τίτλος ΜΔΕ	Γεωπολιτική Ανάλυση του Νέου Πολικού Δρόμου του Μεταξιού (Polar Silk Road) στο γεωγραφικό σύμπλοκο του Αρκτικού Κύκλου,
Επόπτες	Καθηγητής Ιωάννης Θ. Μάζης (Κύριος Επιβλέπων) Δρ Ξανθίπη Δωματιώτη Δρ Ιωάννης Σωτηρόπουλος
Αριθμός Λέξεων	18.284
Ημερομηνία Κατάθεσης	21/1/2020

Δήλωση: Με την υποβολή της παρούσας και τη συμπλήρωση του ανωτέρω πίνακα, βεβαιώ ότι έχω αναγνώσει και κατανοήσει τις πολιτικές και τους κανονισμούς του Πανεπιστημίου Αθηνών και του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) σχετικά με την αξιολόγηση των εργασιών και τα ακαδημαϊκά παραπτώματα.

Ημερομηνία

21/1/2021

Υπογραφή

Σταύρος Ν. Κολτσάκης

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ

τον Καθηγητή μου Ιωάννη Θ. Μάζη για όσα με δίδαξε και έμαθα κατά τη διάρκεια της φοίτησης μου στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών.

Την Δρ Ξανθίπη Δωματιώτη για τη καθοδήγηση της και τις συμβουλές της κατά τη συγγραφή της εργασίας.

Τον Δρ Ιωάννη Σωτηρόπουλο για την εξαιρετική συνεργασία και τη βοήθεια του κατά τη συγγραφή της εργασίας.

Την κυρία Γεωργία Κουλούρη, Γραμματέα του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών για τη διαρκή στήριξη της κατά τη διάρκεια της φοίτησης μου.

Τη σύντροφο μου Χρύσα για την κατανόηση και την υπομονή σε όλη τη διάρκεια φοίτησης μου.

Την αδερφή μου Ιωάννα-Μαρία για την συνεχή υποστήριξη της σε όλη τη διάρκεια της συγγραφής.

Τον πατέρα μου Νικόλαο τη μητέρα μου Μαρία γιατί ήταν οι πρώτοι μου δάσκαλοι που μου έμαθαν την αξία της παιδείας και της πνευματικής καλλιέργειας, τους οφείλω τα πάντα.

Περιεχόμενα

Βιβλιογραφία.....	8
Κεφάλαιο 1ο : Επισκόπηση Βιβλιογραφίας.....	9
1.1: Χαρακτηριστικά του Αρκτικού.....	9
1.2: Η Γεωπολιτική Σημασία του Αρκτικού	11
1.3: Αρκτικός και Κίνα	14
Βιβλιογραφία.....	18
Κεφάλαιο 2ο : Μεθοδολογία	22
2.1: Μεθοδολογία Συστημικής Γεωπολιτικής Ανάλυσης.....	22
2.2: Ορολογία Συστημικής Γεωπολιτικής Ανάλυσης και βήματα ερευνητή.....	25
2.3: Ανάλυση θέματος σύμφωνα με τη ορολογία της Συστημικής Γεωπολιτικής Ανάλυσης.....	28
2.4: Ερευνητικοί περιορισμοί	30
Βιβλιογραφία.....	31
Κεφάλαιο 3: Συστημική Γεωπολιτική Ανάλυση.....	32
3.1: Γεωπολιτικοί Δείκτες.....	33
3.1.1: Γεωπολιτικός δείκτης 1ος : Πολιτικά έγγραφα (policy documents).....	33
Γεωπολιτικός Πυλώνας: Πολιτική.....	33
Υποσύστημα Α: Παράκτια κράτη του Αρκτικού ωκεανού Καναδάς, ΗΠΑ, Νορβηγία, Δανία.....	33
3.1.2 Υποσύστημα Β: ΡΩΣΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ.....	43
3.1.3: Υποσύστημα Γ: κράτη μέλη του Αρκτικού συμβουλίου με το βαθμό του παρατηρητή χώρες μέλη ΕΕ(Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ολλανδία, Ισπανία) Κίνα, Ινδία, Ιαπωνία, Κορέα, Σιγκαπούρη, Ηνωμένο βασίλειο.	47
Βιβλιογραφία.....	62
3.2Γεωπολιτικός δείκτης 2ος : Πολιτική σταθερότητα και απουσίας βίας/τρομοκρατίας	65
Γεωπολιτικός Πυλώνας: Πολιτική.....	65
Βιβλιογραφία.....	69
Κεφάλαιο 4: Γεωπολιτικό υπόδειγμα	70
4.1: Αποτελέσματα Γεωπολιτικού δείκτη : Πολιτικά έγγραφα (Policy documents) ..	70
4.2: Αποτελέσματα Γεωπολιτικού δείκτη : Πολιτική σταθερότητα και απουσίας βίας/τρομοκρατίας	73
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	75

Εισαγωγή

Η διπλωματική εργασία έχει σκοπό να παρουσιάσει, την ανακατανομή ισχύος που συμβαίνει στο γεωγραφικό σύμπλοκο του Αρκτικού Κύκλου. Η ανακατανομή ισχύος που συμβαίνει στη συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, οφείλεται στο φαινόμενο της τήξης των πάγων. Η αλλαγή αυτή θα μεταβάλλει την περιοχή και θα αυτό θα επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό όλο το πλανήτη. Αυτό έχει ως συνέπεια να γίνουν σημαντικές εξελίξεις στη διεθνή πολιτική. Μια από αυτές τις εξελίξεις, που θα εξετάσει η παρούσα ερευνητική εργασία είναι ο Νέος Πολικός Δρόμος του Μεταξιού(Polar Silk Road). Στην υπό εξέταση γεωγραφική περιοχή λοιπόν, συντελούνται μεγάλες αλλαγές σε γεωπολιτικό επίπεδο. Ο Νέος Πολικός Δρόμος του Μεταξιού δημιουργεί τάσεις ανακατανομής ισχύος και αλλάζει τις ισορροπίες, με αποτέλεσμα να γεννιούνται προβληματισμοί για το γεωπολιτικό μέλλον των κρατών του Αρκτικού Κύκλου και τη διεθνή πολιτική.

Γι' αυτό το λόγο, ο ερευνητής πραγματοποιεί γεωπολιτική ανάλυση του Νέου Πολικού Δρόμου του Μεταξιού (Polar Silk Road) ως Γεωπολιτικού Παράγοντα ανακατανομής της ισχύος στο Σύμπλοκο του Αρκτικού Κύκλου. Η επιστημονική μέθοδος που θα χρησιμοποιηθεί είναι η Συστημική Γεωπολιτική Ανάλυση του Καθηγητή κ. Ιωάννη Θ. Μάζη.

Το σημερινό σύστημα ωθεί τα κράτη να αυξάνουν την ισχύ τους απέναντι σε άλλα κράτη. Ο ανταγωνισμός αυτός, που έχουν τα κράτη μεταξύ τους σκοπό έχει κάποιο από αυτά να κυριαρχήσει έναντι κάποιου άλλου, ή αν μπορέσει έναντι όλων. Αν καταφέρει ένα κράτος να είναι τόσο ισχυρό, ώστε κανένα άλλο κράτος να μη μπορεί να το αμφισβητήσει τότε αυτό το κράτος ονομάζεται ηγεμόνας. Η έννοια ηγεμονία σημαίνει τη κυριαρχία στο σύστημα, δηλαδή σε ολόκληρο το κόσμο. (Mearsheimer, 2006, pp. 100-101)

Σύμφωνα με τον Brzezinski η παγκόσμια πολιτική σκηνή χωρίζεται σε γεωστρατηγικούς παίκτες και γεωπολιτικούς άξονες. Ενεργοί γεωπολιτικοί παίκτες πρόκειται για τα κράτη που έχουν την εθνική θέληση να ασκήσουν δύναμη ή επιρροή, πέρα από τα σύνορα τους με σκοπό να αλλάξουν την γεωπολιτική κατάσταση τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Οι γεωπολιτικοί άξονες είναι τα

κράτη που χαρακτηρίζονται από την ευαίσθητη γεωγραφική θέση τους. Η Κίνα κατατάσσεται στους γεωστρατηγικούς παίκτες. (Brzezinski, 1998, pp. 78-82).

Όταν πέθανε ο Μάο αυτό που ήθελαν να πετύχουν οι διάδοχοί του, ήταν να δημιουργήσουν μια Κίνα πλούσια αλλά και με ισχυρή κυβέρνηση. Αυτό ήρθε να το πετύχει ο Ντεγκ Ξιαοπίνγκ, βάζοντας τη Κίνα στο διεθνές εμπόριο και παράλληλα προσπαθούσε να μη διαλυθεί η χώρα από εσωτερικές διαμάχες. Οι περιοχές που βρίσκονταν στα παράλια ξεκίνησαν πάλι να ευημερούν και η Κίνα απέκτησε ισχυρούς δεσμούς με τις εξωτερικές δυνάμεις. (Φρηντμαν, 2009, p. 147)

Αυτή η πολιτική σκέψη της εξωστρέφειας που άσκησε η Κίνα συνεχίστηκε μέχρι και σήμερα. Ο Xi Jinping το 2013 ανακοίνωσε το όραμα της Κίνας να δημιουργήσει ένα νέο μεταξένιο δρόμο. Για την ακρίβεια ονομάστηκε Μία Ζώνη Ένας Δρόμος, (One Belt, One Road) που περιλάμβανε κατασκευές σιδηροδρόμων, λιμανιών, αεροδρομίων τόσο σε χερσαίο έδαφος όσο και σε θαλάσσιο. Η πρωτοβουλία αυτή όπως ονομάζεται σήμερα Belt and Road Initiative, έχει σκοπό να δημιουργήσει συμφωνίες με 65 κράτη σε Ασία, Ευρώπη και Αφρική. (The State Council The Peoples Republic of China, 2015).

Για την ακρίβεια πρέπει να κατανοήσουμε ένα γεγονός που ισχύει για την Κίνα και περιγράφει το τρόπο που πρέπει να αντιμετωπίζεται κατά Brzezinski : *«η Κίνα είναι πολύ μεγάλη για να την αγνοήσουμε, έχει πολύ μεγάλη ιστορία για να την περιφρονήσουμε, είναι πολύ αδύναμη για να προσπαθήσουμε να τη κατευνάσουμε, αλλά και πολύ φιλόδοξη για να θεωρήσουμε δεδομένη τη συμπεριφορά της»* (Brzezinski, 2002, p. 18)

Μπορεί η πρωτοβουλία να είναι ένα τόσο μεγάλο σχέδιο και να περιλαμβάνει τόσα πολλά κράτη όμως δεν σταματάει εκεί. Η Κίνα το 2018 παρουσίασε τον Πολικό δρόμο του Μεταξιού, που περιλάμβανε δραστηριότητες και πρωτοβουλίες για το γεωγραφικό χώρο της Αρκτικής. Αύτη η πολιτική που έχει ξεκινήσει η Κίνα, με τη πρωτοβουλία Belt and Road και συνάπτει εμπορικές συμφωνίες με σκοπό τη κατασκευή χερσαίων υποδομών αλλά και θαλάσσιων υποδομών (Xuetong, 2019) ,την φέρνει σε μια πολύ σημαντική θέση στη διεθνή σκηνή. Ουσιαστικά η Κίνα χαράζει μια πολιτική που σκοπό είχε να δημιουργήσει μια ολοένα και αυξανόμενη κινεζική παρουσία σε όλο το παγκόσμιο χάρτη.

Ο Αρκτικός Κύκλος έχει γεωγραφικό πλάτος $66^{\circ} 30'$ Β και εξαιτίας της κλίσης της Γης προς τη κατακόρυφο σηματοδοτεί το νότιο όριο στο οποίο ο ήλιος για μια μέρα δεν δύει ή δεν ανατέλλει (Britannica). Υπάρχουν βέβαια και άλλοι ορισμοί που δεν είναι τόσο αυστηροί και ταιριάζουν για συγκεκριμένα θέματα. Για τις ΗΠΑ ότι επεκτείνεται για νότια έως 53° βόρεια του γεωγραφικού πλάτους είναι μέρος της Αρκτικής (Pacific Marine Environmental Laboratory)

Αυτό που έκανε να στρέψει το ενδιαφέρον τη Κίνας προς την Αρκτική, είναι πως πρόκειται για μια περιοχή ανεκμετάλλευτη που με τη τήξη των πάγων τα οφέλη που θα αποκομίσει θα είναι μεγαλύτερα, από την επένδυση που θα κάνει. Ιδιαίτερα οι νέες θαλάσσιες διαδρομές που εμφανίζονται εξαιτίας της τήξης των πάγων, θα προκαλέσουν το ανταγωνισμό για τα θαλάσσια περάσματα. (Δωματιώτη, 2017).

Επομένως η τήξη των πάγων, φέρνει μια νέα εποχή ανταγωνισμών και τοποθετεί τη Κίνα, τα παράκτια κράτη του Αρκτικού και όσα κράτη ενδιαφέρονται να αυξήσουν ή να προστατεύσουν τα συμφέροντα τους, όπως θα δούμε παρακάτω σε ένα αγώνα δρόμου για να εντατικοποιήσουν τις απαραίτητες ενέργειες τους, όσο το δυνατόν πιο γρήγορα για να είναι έτοιμοι να ανταπεξέλθουν και να αποκτήσουν περισσότερη ισχύ με αποτέλεσμα να έχουν πλεονεκτική θέση. Άρα αυτός ο γεωπολιτικός ανταγωνισμός που έχει δημιουργηθεί, σε συνάρτηση με τη Κίνα και το νέο πολιτικό δρόμο του μεταξίου που έχει θέσει σε εφαρμογή γεννάει ορισμένα ερωτήματα. Πώς αποκρυσταλλώνεται η πολιτική των κρατών για την αρκτική, τα οποία απαρτίζουν τα υπό μελέτη γεωπολιτικά υποσυστήματα της παρούσας έρευνας; Ποιες θα είναι οι συνέπειες της συνεργασίας της Κίνας με τα παράκτια στον Αρκτικό Ωκεανό κράτη και ειδικότερα, με τη Ρωσία;

Όπως όλα τα θέματα που έχουν φύση γεωπολιτική είναι ιδιαίτερα και πολύπλοκα, έτσι και τα ερωτήματα παραπάνω που προσπαθούν να απαντηθούν για να αναλυθεί καλύτερα το γεωπολιτικό πεδίο στην Αρκτική, χρίζουν γεωπολιτικής προσέγγισης. Συγκεκριμένα η ανακατανομή ισχύος που συμβαίνει στο Αρκτικό Κύκλο, επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες γι' αυτό χρειάζονται γνώσεις από διαφορετικά πεδία επιστημών. Επιπλέον η φύση του γεωγραφικού χώρου που εξετάζει η ερευνητική εργασία, είναι ιδιαίτερη αν αναλογιστεί κανείς πως οι γεωκλιματικές συνθήκες καθορίζουν τις εξελίξεις. Επομένως πρόκειται για ένα σύνθετο θέμα, που χρειάζεται μια διεπιστημονική μέθοδο για να αναλυθεί.

Ακριβώς γι' αυτό το λόγο, η συστημική γεωπολιτική ανάλυση είναι η μεθοδολογία που ακολούθησε ο ερευνητής, ώστε να απαντήσει στα ερωτήματα που τέθηκαν και να προβεί σε ορθά αποτελέσματα. Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας θα παρουσιαστούν με τη δημιουργία Γεωπολιτικού Υποδείγματος, μέσω του οποίου θα προβάλλεται η τάση ανακατανομή της ισχύος σύμφωνα με τα στοιχεία που συλλέχθηκαν για το Γεωπολιτικό Πυλώνα της Πολιτικής.

Βιβλιογραφία

Brzezinski, Z., 1998. *Η ΜΕΓΑΛΗ ΣΚΑΚΙΕΡΑ*. Αθήνα: Λιβάνη.

Brzezinski, Z., 2002. *Η Γεωστρατηγική Τριάδα- Η συμβίωση με την Κίνα, τη Νέα Ευρώπη και τη Ρωσία*. Αθήνα: Ευρασία.

Mearsheimer, J. J., 2006. *Η τραγωδία της πολιτικής των μεγάλων δυνάμεων*. Αθήνα: Ποιότητα.

The State Council The Peoples Republic of China, 2015. *The State Council The Peoples Republic of China*. [Ηλεκτρονικό]

Available at:

http://english.www.gov.cn/archive/publications/2015/03/30/content_281475080249035.htm

[Πρόσβαση 7 10 2020].

Xuetong, Y., 2019. Η εποχή της ανήσυχης ειρήνης. Κινεζική ισχύς σε έναν διχασμένο κόσμο. *FOREING AFFAIRS*, Issue 58, pp. 78-79.

Δωματιώτη, Ξ., 2017. *Civitas Gentium*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://cg.turkmas.uoa.gr/index.php/cg/article/view/74>.

[Πρόσβαση 27 6 2020].

Φρηντμαν, Τ., 2009. *Τα επόμενα 100 χρόνια. Μια πρόβλεψη για τον 21ο αιώνα*. Αθήνα: ΕΝΑΛΙΟΣ.

Britannica, n.d. *Arctic Circle*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.britannica.com/science/winter-solstice>

[Πρόσβαση 10 12 2020].

Pacific Marine Environmental Laboratory, n.d. *National Oceanic and Atmospheric Administration*. [Ηλεκτρονικό] Available at: <https://www.pmel.noaa.gov/arctic-zone/faq.html>

[Πρόσβαση 08 12 2020].

Κεφάλαιο 1ο : Επισκόπηση Βιβλιογραφίας

1.1: Χαρακτηριστικά του Αρκτικού

Το υπό μελέτη γεωγραφικό σύμπλοκο στην παρούσα ερευνητική εργασία είναι ο Αρκτικός Κύκλος. Η λέξη Αρκτική έχει ελληνική προέλευση από την λέξη άρκτος, που σημαίνει αρκούδα και αναφέρεται στον αστερισμό της Μεγάλης Άρκτους. Η έκταση του Αρκτικού Ωκεανού είναι 140 εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα. Επομένως η έκταση του τον κατατάσσει στο μικρότερο ωκεανό του πλανήτη, ωστόσο το μέγεθός του είναι τόσο μεγάλο όσο της Ρωσίας και μιάμιση φορά όσο το μέγεθος των ΗΠΑ. Τα εδάφη της Αρκτικής περιλαμβάνουν μέρη του Καναδά, της Φιλανδίας, της Γροιλανδίας, της Ισλανδίας, της Νορβηγίας, της Ρωσίας, της Σουηδίας, και των ΗΠΑ (Αλάσκα). Πρόκειται για μια περιοχή που χαρακτηρίζεται από ακραίες καιρικές συνθήκες, αφού για σύντομα χρονικά διαστήματα το καλοκαίρι η θερμοκρασία μπορεί να φτάσει τους 26 βαθμούς Κελσίου και για μεγάλα χρονικά διαστήματα το χειμώνα να είναι πιο κάτω και από τους -45 βαθμούς Κελσίου. (Marshall, 2019, pp. 321-322).

Ο Αρκτικός Ωκεανός μπορεί να αναφερθεί και σαν Πολική Μεσόγειο η Αρκτική Μεσόγειο. Επίσης το κομμάτι που περιλαμβάνει την Γροιλανδία, το βόρειο Καναδά, τις Αρκτικές νήσους και τη Βόρεια Αλάσκα μπορεί να χαρακτηριστεί και ως Αμερικανικός Αρκτικός. Είναι ουσιαστικά μια αραιοκατοικημένη περιοχή, αλλά για τις ΗΠΑ έχει σημαντική και ολοένα αυξανόμενη σημασία για την άμυνα και τους ενεργειακούς της πόρους. Αφού τα κοιτάσματα που έχει μπορεί να μειώσουν το βαθμό εξάρτησης των ΗΠΑ, από το πετρέλαιο των κρατών του Κόλπου (Roycek, 1983). Για την ακρίβεια είναι τόση σημαντική για τις ΗΠΑ που έχουν τρεις διαφορετικές αρκτικές στρατηγικές που αφορούν την ακτοφυλακή (United States Coast Guard, 2019), το αμερικανικό ναυτικό (The United States Navy , 2014) και το υπουργείο άμυνας (Department Of Defence, 2013).

Ένας ορισμός που περιγράφει το γεωγραφικό πλαίσιο της περιοχής που αποτελεί τον Αρκτικό Κύκλο και εντάσσει στα γεωγραφικά της όρια τις περιοχές βόρεια αυτού, αποτελείται από οχτώ κράτη Καναδάς, βασίλειο της Δανίας, Ισλανδία, Φιλανδία, Ρωσία, Νορβηγία ,ΗΠΑ.(Χάρτης 1) (Suvanto, 2016).Ένας άλλος

ορισμός περιλαμβάνει τη θερμοκρασία που αναφέρεται για τον Αρκτικό. Δηλαδή αν παρατηρήσουμε το υπόδειγμα του Χάρτη 2 θα καταλάβουμε πως τον Ιούλιο το θερμότερο μήνα έχει κάτω από 10 βαθμούς Κελσίου. (Arctic Portal, 2016).

Ένας ακόμα ορισμός που χρησιμοποιούν οι επιστήμονες για την Αρκτική σηματοδοτούν τη περιοχή πάνω από τον Αρκτικό Κύκλο που περιβάλλει το πλανήτη στο 66° 34 Β. Στο γεωγραφικό πλάτος του Αρκτικού κύκλου φαίνεται πως ο ήλιος δεν δύει στο θερινό ηλιοστάσιο και δεν ανατέλλει στο χειμερινό. (National Snow & Ice Data Center, 2020)

Το σημαντικότερο πρόβλημα που εντοπίζεται στον Αρκτικό Κύκλο είναι η τήξη των πάγων. Για την κλιματική αλλαγή και ειδικότερα στην τήξη των πάγων το National Snow & Ice Data Center αναφέρει, πως το πρώτο κάλυμμα του θαλάσσιου πάγου συρρικνώνεται ειδικά κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Επιπλέον οι πάγοι στην Αλάσκα, τη Γροιλανδία και το Βόρειο Καναδά συνεπώς υποχωρούν ,και το έδαφος της Αρκτικής που ήταν παγωμένο σήμερα εξαιτίας της μεγάλης θερμοκρασίας ολοένα και θερμαίνεται, με αποτέλεσμα σε πολλές περιοχές να ξεπαγώνει (χάρτης 3). Οι επιστήμονες άρχισαν να παρατηρούν αυτό το φαινόμενο από το 1980 και έκτοτε κάθε χρόνο οι αλλαγές είναι πιο έντονες (Διάγραμμα 1). (Climate Change in the Arctic, 2020)

Σύμφωνα με το The World Factbook ο Αρκτικός Ωκεανός είναι ένα σύστημα υδάτων, μεταξύ Ευρώπης, Ασίας και Βόρειας Αμερικής και οι γεωγραφικές του συντεταγμένες είναι 90⁰ 00 Β, 0⁰ 00 Α. Η ακτογραμμή του έχει διάσταση 45.389 χιλιόμετρα και το κλίμα στην περιοχή χαρακτηρίζεται από έντονο κρύο, χειμώνες από συνεχές σκοτάδι και καλοκαιρινούς μήνες που χαρακτηρίζονται από ομίχλη και αδύναμους κυκλώνες. Σημαντική αναφορά γίνεται και για την κλιματική αλλαγή ,που επηρεάζει και την βιοποικιλότητα αλλά και την αραίωση των πάγων. (The World Factbook, 2017). Ακόμη σημαντικό chokepoint στην περιοχή είναι η νότια θάλασσα Chukchi ,με βόρεια πρόσβαση στον ειρηνικό μέσω του Βερίγγειου Πορθμού που χαρακτηρίζεται με στρατηγική αξία για τις ΗΠΑ και τη Ρωσία. Επιπλέον σημαντικά λιμάνια βρίσκονται στο Churchill (Καναδάς), Murmansk (Ρωσία) και ο κόλπος Prudhoe (ΗΠΑ).

1.2: Η Γεωπολιτική Σημασία του Αρκτικού

Ένας από τους σημαντικότερους γεωπολιτικούς και ιδρυτής της Αγγλοσαξονικής Σχολής της Γεωπολιτικής ο Sir Halford J. Mackinder μέσω του έργου του ανέφερε την αξία της Πλανητικού Νήσου. Πιο αναλυτικά για τον Sir Halford J. Mackinder η γεωγραφία και τα χαρακτηριστικά του κόσμου μας σε συνδυασμό με την ανθρώπινη ιστορία τον οδηγούν στο συμπέρασμα, πως για ένα κράτος το καλύτερο του στρατηγικό πλεονέκτημα ισχύος είναι η γεωγραφική θέση του (Μάκιντερ, 2006, pp. 121-125). Σύμφωνα τον Sir Halford J. Mackinder η ήπειρος της Ευρώπης, της Ασίας και της Αφρικής αποτελούν την Πλανητική Νήσο (Μάκιντερ, 2006, pp. 202-203). Επίσης η Ευρώπη και η Ασία μαζί δημιουργούν μια μεγάλη περιοχή ,την οποία ονομάζει Heartland, Κεντρική Γη της Ηπείρου (Μάκιντερ, 2006, pp. 218-219). Η Heartland περιβάλλεται από τον Εσωτερικό ή Περιφερειακό Ημιδακτύλιο της Δυτικής Ευρώπης, της Μέσης Ανατολής και της Νοτιοανατολικής Ασίας. Ο εσωτερικός ημιδακτύλιος περιορίζεται από τις βρετανικές νήσους και την Ιαπωνία. Αυτά τα υποσυστήματα ο Sir Halford J. Mackinder τα κατατάσσει σε ένα Εξωτερικό ή Νησιωτικό Δακτύλιο και εντάσσεται η Βόρειος και Νότιος Αμερική (Μάζης, 2002, pp. 18-19). Δίνοντας πολύ μεγάλη σημασία στον Heartland ,δεδομένου την ιστορία της εποχής και των δυνατοτήτων του κρατών της συγκεκριμένης χρονικής περιόδου καταλήγει πως η Πλανητική Νήσος και η Heartland είναι οι πιο καλές γεωγραφικές πραγματικότητες για μια χερσαία και θαλάσσια δύναμη (Μάκιντερ, 2006, p. 301). Επομένως ο Sir Halford J. Mackinder οδηγείται στον συμπέρασμα πως όποιος κυβερνά την Ανατολική Ευρώπη κυβερνά τη Heartland, αυτός που κυριαρχεί στη Heartland κυβερνά τη Πλανητική Νήσο και όποιος κυβερνά τη Πλανητική Νήσο κυβερνά ολόκληρο το κόσμο. (Μάκιντερ, 2006, p. 316)

Από την άλλη πλευρά υπάρχει εξίσου ένας από τους καλύτερους γεωπολιτικούς ο Nicholas John Spykman ο οποίος αποτελεί την συνέχεια στη θεωρία του Sir Halford J. Mackinder. Αντίστοιχα και ο Nicholas John Spykman θεωρούσε πως η γεωγραφική θέση ενός κράτος έχει ζωτική σημασία για την ασφάλεια του (J.Spykman, 2004, p. 76). Σύμφωνα με τον Nicholas John Spykman η Δυτική Ευρώπη, η Τουρκία, το Πακιστάν το Αφγανιστάν, η Ινδία, την Νοτιοανατολική Ασία και τέλος την Ιαπωνία ήταν ένα σύνολο το Rimland η αλλιώς Δακτύλιος Γη,

που περικλείει την Heartland. (Μάζης, 2002, pp. 19-21). Η αλλαγή που τίθεται στη θεωρία του Nicholas John Spykman είναι πως όποιος ελέγχει το Rimland ελέγχει, την Ευρασία και όποιος εξουσιάζει τη Ευρασία, είναι ο κυρίαρχος του κόσμου. (J.Spykman, 2004, p. 107)

Σημαντικό ρόλο στις οικονομίες, στο πολιτισμό και τη πολιτική των κρατών έχουν οι ωκεανοί, αφού οι επαφές που γίνονται στο Ανατολικό και Δυτικό Ημισφαίριο γίνονται μέσω της θάλασσας. (J.Spykman, 2004, p. 80). Επίσης ο Alfred T. Mahan ανέφερε πως η θαλάσσια ισχύς και η οικονομική δύναμη είναι ανάλογες μεταξύ τους και κατέληξε σε έξι σημεία για την ισχύ μια χώρας, τη γεωγραφική θέση, τη φυσική διαμόρφωση, την γεωγραφική έκταση, τον αριθμό πληθυσμού, τον εθνικό χαρακτήρα και το χαρακτήρα της κυβέρνησης (Κολιόπουλος, 2008, pp. 184-186).

Επομένως σύμφωνα με τα παραπάνω η θαλάσσια υπεροχή, είναι σημαντικό στοιχείο για την απόκτηση ισχύος. Ο Nicholas John Spykman τονίζει πως από τους ωκεανούς μόνο Ατλαντικός και ο Ειρηνικός αξίζουν την προσοχή, και για την ακρίβεια ο Ατλαντικός παραμένει ο πιο σημαντικός. Ο Αρκτικός Ωκεανός αντίθετα θα είναι ο λιγότερο σημαντικός, γιατί θα μπορούν να το διασχίσουν ελάχιστα πλοία και αυτό μόνο τη καλοκαιρινή περίοδο εξαιτίας των συνθηκών που επικρατούν (J.Spykman, 2004, p. 81).

Αντίστοιχα ο Alfred T. Mahan παρατηρούσε πως η κυριαρχία που ασκούσαν οι ΗΠΑ και η Μεγάλη Βρετανία στην Νότια Ασία οφειλόταν εξαιτίας στο περιορισμό της Ρωσίας, λόγω του Αρκτικού και την αδυναμία της να αναπτύξει ισχυρή ναυτική δύναμη. Αυτές όμως οι παρατηρήσεις αν και ορθές ήταν διατυπωμένες τον 20^ο αιώνα. Στην σημερινή εποχή στη διάρκεια του 21^ο αιώνα απέχουν αρκετά, τουλάχιστον για τον Αρκτική περιοχή. Η ολοένα και πιο εύκολη πρόσβαση στην Αρκτική εξαιτίας των κλιματικών αλλαγών, οι σύντομες θαλάσσιες διαδρομές που δημιουργούνται, ο ορυκτός πλούτος και τα ενεργειακά κοιτάσματα ωθούν τη Ρωσία να βγει από την απομόνωση που ήταν πρώτα και να εξελιχθεί σε μια ναυτική δύναμη. (Antrim, 2010, pp. 15-16). Ο γρήγορος ρυθμός της τήξης των πάγων είναι μια πραγματικότητα, το 2007 περισσότερο από ένα εκατομμύριο τετραγωνικά μίλια πάγου έλιωσαν. Επιπλέον το ίδιο έτος και το 2008 το Βορειοδυτικό πέρασμα έμεινε ανοιχτό για δύο εβδομάδες. Η Ρωσική κυβέρνηση έχει αντιληφθεί την κατάσταση στον Αρκτική περιοχή και θέλει να δείξει τις

βλέψεις της στο γεωγραφικό χώρο. Τον Αύγουστο του 2007 η Ρωσία τοποθέτησε τη σημαία της από τιτάνιο στο βυθό του Αρκτικού, μια κίνηση που δήλωνε ξεκάθαρα τη κυριαρχία της στην Αρκτική. (Ebinger & Zambetakis, 2009).

Η μελέτη της Δωματιώτη επιβεβαιώνει το κενό που δημιουργείται στη θεωρία του Spykman στη σύγχρονη εποχή (Δωματιώτη, 2017). Ο ίδιος ο Spykman χωρίς να μπορέσει να προβλέψει πως στο μέλλον οι κλιματικές αλλαγές θα ήταν τόσο σοβαρές είχε αναφέρει: *«χρειάζεται πολύ μεγάλη φαντασία για να περιμένουμε ότι η κυκλοφορία μέσω του Αρκτικού Ωκεανού θα φτάσει ποτέ να αντιστοιχεί σε περισσότερο από ένα απειροστικό κλάσμα της διακίνησης που θα συνεχίσει να ζευγνύει τους ωκεανούς[...]*» (J.Spykman, 2004, p. 69). Για τις εξελίξεις στην Αρκτική εξαιτίας της τήξης των πάγων η Δωματιώτη, εκτός από το σύγχρονο έλλειμμα που εντοπίζει στην θεωρία του Spykman που αναφέρεται παραπάνω, μελετά τους ανταγωνισμούς ισχύος στην περιοχή και την στρατηγική αναβάθμιση της Ρωσίας (Δωματιώτη, 2017).

Ο Μάζης επίσης στη γεωπολιτική ανάλυση για το Σύμπλοκο της Ευρύτερης Μέσης Ανατολής και της Ανατολικής Μεσογείου κάνει αναφορά για τις κλιματικές αλλαγές στον Αρκτική Ζώνη. Παρατηρεί πως εκτός από τη τήξη των πάγων που ανατρέπει τις θεωρίες του Mackinder και Spykman, ενώ δημιουργείται μια εμπορευματική κυκλοφορία για τα ρωσικά αγαθά μέσω της πιο σύντομης διαδρομής και αποδεσμεύει τη Ρωσία από το Rimland. (Μάζης & Μπαλαφούτα, 2014, pp. 15-18).

Επιπλέον ο Σωτηρόπουλος ερευνά την κλιματική αλλαγή και πως σχετίζεται με τις αρχές της γεωπολιτικής. Εξάγει το συμπέρασμα, πως εξαιτίας της τήξης των πάγων και της ευκολότερης διέλευσης του Αρκτικού Ωκεανού δεν υπάρχει πια η κλασική «Στρατηγική της Ανασχέσεως», αλλά έχει εξελιχθεί σε «Στρατηγική του Ανασχετικού Ανταγωνισμού» (Σωτηρόπουλος, 2016, p. 85).

1.3: Αρκτικός και Κίνα

Αυτό που επιθυμεί ο πρόεδρος Xi Jinping είναι να ξαναγίνει το κράτος της Κίνας μια τεράστια δύναμη. Αυτό σημαίνει να ανακτήσει τη δόξα που είχε στην Ασία πριν έρθουν οι δυτικοί, να εγκαθιδρύσει ξανά τον έλεγχο σε περιοχές που έχει χάσει όπως Ταιβάν και Χονγκ Κονγκ. Επιπλέον να ανακτήσει τη χαμένη επιρροή στα σύνορά της και τέλος να έχει το σεβασμό από τις άλλες μεγάλες δυνάμεις σε παγκόσμια συμβούλια. (Allison, 2017, pp. 107-109).

Η Κίνα μπορεί να χαρακτηριστεί ως μια αναθεωρητική δύναμη, αφού στην ανάγκη της να βρει ενέργεια, μέταλλα και ορυκτά στρέφεται πέρα από τα σύνορά της. Δηλαδή πρόκειται για μια ρεαλιστική δύναμη αφού έχει μόνο ένα σκοπό, την οικονομική επιβίωση και ανάπτυξη της. Για να το πετύχει αυτό έχει συνάψει συμφωνίες σε όλα τα μήκη και πλάτη του κόσμου, για να διασφαλίσει ότι έχει ανάγκη είτε πρόσβαση σε λιμάνια είτε σε ενέργεια ή ορυκτά (Κάπλαν, 2017, pp. 351-352). Επομένως για να μπορέσει να επεκταθεί εκτός των συνόρων της χρησιμοποιεί όλα τα μέσα που έχει διαθέσιμα πολιτική, δημογραφική, οικονομική, στρατιωτική, εμπορική και διπλωματική. (Κάπλαν, 2017, p. 388). Ωστόσο δεν είναι αρκετά και η Κίνα βρίσκει νέες πηγές ισχύος όπως τα ινστιτούτα Κομφούκιου σε διάφορα πανεπιστήμια. Επίσης η Κίνα έχει δείξει να χειρίζεται με εξαιρετικό τρόπο την οικονομική της ισχύ, στηρίζοντας οικονομικά κυβερνήσεις. Αυτό η πολιτική της οικονομικής στήριξης ονομάζεται Πρωτοβουλία Ζώνη και Οδός (Belt and Road Initiative) (Mastro, 2019, pp. 114-115)

Το 2013 ο κινέζος πρόεδρος Xi Jinping σε επίσκεψη του στο Καζακστάν ανακοίνωσε το σχέδιο για να ανακατασκευαστεί ο αρχαίος δρόμος του Μεταξιού το Silk Road Economic, δηλαδή την χερσαία διαδρομή που καλύπτει την Κίνα μέχρι την Ευρώπη που θα συνδέονται με σιδηρόδρομους, αυτοκινητόδρομους αεροπορικά και με άλλα μέσα μεταφοράς. Το ίδιο έτος αλλά το Οκτώβριο σε ομιλία του στην Ινδονησία ανακοίνωσε το 21^ο Maritime Road τη θαλάσσια διαδρομή που συνδέει Κίνα, την Ινδία, την Ινδονησία, μέρη της Αφρικής και την Ευρώπη. Τα δύο σχέδια μαζί δημιουργούν την One Belt One Road (Chaisse & Matsushita, 2018, pp. 163-165). Αυτό που προσπαθεί να κάνει το One Belt One Road είναι να συνδυάσει όλα αυτά τα μέρη, όχι όμως μόνο σαν διαδρομές αλλά να

δημιουργήσει ένα δίκτυο υποδομών μεταξύ των κρατών που συμμετέχουν (χάρτης 4) (Dolata, 2018). Το κόστος του σχεδίου ανέρχεται στο 1.4 τρις δολάρια, ισοδυναμεί δηλαδή με 12 σχέδια Μάρσαλ (Allison, 2017, p. 23). Σκοπός είναι να δημιουργηθούν υποδομές με τα κράτη που θα συμφωνήσουν όπως δρόμοι, σιδηροδρομικά δίκτυα, αγωγοί που το ύψος του φτάνει τα 400 δις δολάρια. Οι υποδομές αυτές θα γίνουν με τη χρηματοδότηση της Κίνας προς τα συμβαλλόμενα μέρη με τη μορφή δανείων, με απαιτήσεις όχι κάποια μεταρρύθμιση αλλά με συμφωνία σε κάποια ζητήματα που είναι σημαντικά για τη Κίνα, όπως η μη αναγνώριση της Ταιβάν (Mastro, 2019, p. 116). Ο πραγματικός όμως σκοπός του One Belt One Road και κατ' επέκταση της Κίνας είναι η προβολή ισχύος που θα πετύχει η Κίνα στα κράτη αυτά και η ανακατανομή ισχύος που θα προκληθεί. (Allison, 2017, pp. 125-126).

Μέσα σ αυτό το πλαίσιο που έχει δημιουργήσει η Κίνα για να διεισδύσει με ήπια ισχύ και άρα με καλύτερα μακροχρόνια αποτελέσματα το 2018, ανακοινώνει την Αρκτική πολιτική της. Μέσω ενός white paper στις 28 Ιανουαρίου 2018 ανακοινώνει λεπτομερώς τη πολιτική για την περιοχή του Αρκτικού. (Nakano, 2018). Αυτή η ανακοίνωση όμως δεν έγινε τυχαία, η Κίνα παρατηρούσε τις εξελίξεις στην Αρκτική αρκετά χρόνια πριν προβεί στην κίνηση αυτή. Από το 1925 είχε υπογράψει το συνθήκη του Svalbard, το 1996 συμμετέχει στο International Arctic Science Committee, το 1999 κάνει έρευνες στην Αρκτική, το 2004 χτίζει ερευνητικό σταθμό στη περιοχή, το 2007 δηλώνει το ενδιαφέρον της να γίνει μέλος του Αρκτικού συμβουλίου με το βαθμό του παρατηρητή (Grieger, 2018) .Το 2013 το αίτημα γίνεται δεκτό, την ίδια χρονιά το εμπορικό πλοίο Yong Sheng κινεζικών συμφερόντων από την COSCO ταξιδεύει από το λιμάνι Νταλιάν στο Ρότερνταμ χρησιμοποιώντας το Βόρειο-ανατολικό πέρασμα, το 2014 εκδίδει έναν οδηγό πλοήγησης για το Βόρειο θαλάσσιο πέρασμα, το 2016 η COSCO στέλνει πέντε πλοία μέσω του περάσματος, παράλληλα ξεκινάει τη κατασκευή του πρώτου της πυρηνικού παγοθραυστικού βασισμένο σε συνεργασία με την Φινλανδία και το 2017 το Xue Long περνάει για πρώτη φορά τη κεντρική Αρκτική περιοχή. (Grieger, 2018). Άρα η Κίνα έχει δραστηριοποιηθεί στη περιοχή του Αρκτικού και όχι μόνο παρουσίασε την Αρκτική της πολιτική ,αλλά αποκάλυψε τον εαυτό της Near-Arctic State και έχει εντάξει στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας Belt and Road Initiative το

πολικό δρόμο του μεταξιού (Polar Silk Road) για τον Αρκτικό (χάρτης 5) (The State Council The Peoples Republic of China, 2015)

Ο Πολικός δρόμος που χαράζει η Κίνα έχει σημαντικές ερμηνείες. Αρχικά τα τελευταία χρόνια το εμπόριο της έχει άνοδο με γρήγορους ρυθμούς, οπότε τα περάσματα στον Αρκτικό που γίνονται πιο ευκολά προσβάσιμα εξαιτίας της τήξης των πάγων και θα προσφέρουν πιο γρήγορα δρομολόγια. Το Βόρειο πέρασμα θεωρείται τόσο γεωπολιτικά όσο και εμπορικά μια νέα διαδρομή η οποία διευκολύνει την ανάπτυξη της Αρκτικής. Αποτελείται από πενήντα λιμάνια και κατά μήκος της διαδρομής υπάρχουν συστήματα επικοινωνίας. Επίσης τα παγοθραυστικά είναι μέρος του περάσματος αφού είναι αναγκαία για τη διέλευση των πλοίων. Για αυτή τη χρονική στιγμή το Βόρειο πέρασμα χρησιμοποιείται για μεταφορά υδροποιημένου φυσικού αερίου, όπως και για άλλα αγαθά και εμπορεύματα (Kovalenko, et al., 2018). Για την ακρίβεια τα καράβια που αποπλέουν από την Σανγκάη με τελικό προορισμό το Ρότερνταμ μέσω του Αρκτικού διανύουν 7.600 ναυτικά μίλια ,σε αντίθεση με τη διώρυγα του Σουέζ που να κάνουν 10.800 ναυτικά μίλια. Ένα ακόμα πιο σημαντικός λόγος που η Κίνα θέλει να είναι λειτουργικά αυτά τα περάσματα είναι για να έχει εναλλακτική διαδρομή εκτός από τα στενά της Μαλάκκα για να μην μπορεί να αποκλειστεί. (Humpert, 2013, pp. 4,10) (Assef, 2018, pp. 5-6)

Η Κίνα δεν βρίσκεται όμως μόνης της στη Αρκτική περιοχή, τα περάσματα που χρησιμοποιεί είναι υπό το καθεστώς της Ρωσίας. Αντίστοιχα και η Ρωσία θέλει να αναβαθμίσει τα αρκτικά παράλια σε ένα εμπορικό ναυτικό κόμβο. Τα σχέδια της Ρωσίας είναι δύο τη κατασκευή σταθμού υδροποιημένου φυσικού αερίου στο Yamal και τη δημιουργία μεγάλης ναυτιλίας στη Βόρεια θάλασσα με σκοπό να συνδεθούν οι οικονομίες της Ρωσίας με της Ασίας και Ειρηνικού. (Soroka, 2016). Η ιδέα του Πολικού δρόμου του Μεταξιού ξεκίνησε από το 2011 με διαφορετικό όνομα «Silk Road on Ice» από τον πρώην Ρώσο Υπουργό Ενέργειας Sergey Shoygu. Το 2015 η Κίνα και η Ρωσία αποφάσισαν να συνεργαστούν σε προγράμματα δορυφορικής πλοήγησης και τηλεπικοινωνίας. Το πιο σημαντικό όμως πρόγραμμα που συμμετέχει η Κίνα είναι η οικονομική συνεργασία, η οποία περιλαμβάνει το μεγαλύτερο κοίτασμα φυσικού αερίου, όπως είναι γνωστό το LNG-1 που βρίσκεται στο Yamal. (Tillman, et al., 2018, pp. 347-350). Υστέρα από καθυστέρηση και μετά από αρκετές χρηματοδοτήσεις εκ των οποίων μία της τάξης

των 839 εκατομμυρίων από το Ταμείο του Δρόμου του Μεταξιού, μπόρεσε να ξεκινήσει το έργο. (Soroka, 2016). Η χρονική καθυστέρηση οφειλόταν σε κυρώσεις που είχε υποβληθεί η Ρωσία το 2014 από την Δύση, και διέκοψαν τα απαιτούμενα κεφάλαια με αποτέλεσμα η Κίνα να συμπληρώσει το ποσό ,με αντάλλαγμα μεγάλο ποσοστό σε φυσικό αέριο και κατασκευαστικές συμβάσεις. (Conley, 2019). Δηλαδή το έργο μοιράστηκε στη Novatek με ποσοστό 50,01%, η Γαλλική Total με 20%, η China National Petroleum Corp με 20% και το κινεζικό επενδυτικό ταμείο Δρόμος του Μεταξιού με 9,9%.το έργο για να ολοκληρωθεί χρειάστηκε πέντε χρόνια και συνολικά 27 δις. Δολάρια. (Σιταράς, 2017)

Άλλες συνεργασίες που κάνει η Κίνα με κράτη του Αρκτικού είναι με την Γροιλανδία. Το μεγαλύτερο ποσοστό Σπάνιων Γαιών που υπάρχουν βρίσκεται στη Γροιλανδία(9,16%). Είναι εξαιρετικά χρήσιμοι για τη κατασκευή ηλεκτρονικών και συστημάτων ασφάλειας. Το 2016 η κινέζικη εταιρεία Sheghe αγόρασε το 12,5%των ορυχείων της Γροιλανδίας. (Pelaudeix, 2018, p. 5). Επίσης η Κίνα συμμετέχει μαζί με τη Ρωσία στο Ryakha oilfield και πρόκειται για το δεύτερο σχέδιο για το Αρκτικό δρόμο με κατασκευή έξι εγκαταστάσεων επεξεργασίας αργού πετρελαίου. Ακόμη συμμετέχει πάλι με τη Ρωσία για τη κατασκευή των λιμανιών Zarubino και Arkhangelsk. Επιπλέον η Κίνα θα συνεργαστεί με τη Φινλανδία για τη κατασκευή του Ψηφιακού Δρόμου του Μεταξιού για τη δημιουργία χωρικού συστήματος πληροφοριών. Τέλος συνεργάζεται με την Ισλανδία για την παρακολούθηση της κλιματικής αλλαγής. (Chun, 2020)

Βιβλιογραφία

Allison, G., 2017. *Destined For War Can America Abd China Escape Thucydides's Trap?*. London: Scribe.

Antrim, C. L., 2010. *THE NEXT GEOGRAPHICAL PIVOT: The Russian Arctic in the Twenty-first Century*. [Ηλεκτρονικό]

Available at:

https://www.jstor.org/stable/26397122?seq=3#metadata_info_tab_contents

[Πρόσβαση 03 12 2020].

Arctic Portal, 2016. *Arctic Portal*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://arcticportal.org/maps/download/arctic-definitions/2426-arctic-definitions>

[Πρόσβαση 10 12 2020].

Assef, N., 2018. *China's Polar Silk Road: Overview, Challenges & Opportunities*.

[Ηλεκτρονικό]

Available at:

https://www.researchgate.net/publication/325324512_China's_Polar_Silk_Road_Overview_Challenges_Opportunities

[Πρόσβαση 28 8 2020].

Chaisse, J. & Matsushita, . M., 2018. *China's 'Belt And Road' Initiative: Mapping the World Trade Normative and Strategic Implications*. [Ηλεκτρονικό]

Available at:

https://www.researchgate.net/publication/322924320_China's_Belt_and_Road_Initiative_Mapping_the_World's_Normative_and_Strategic_Implications

[Πρόσβαση 21 01 2021].

Chun, Z., 2020. *China's "Arctic Silk Road"*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.maritime-executive.com/editorials/china-s-arctic-silk-road>

[Πρόσβαση 30 8 2020].

Conley, H. A., 2019. *Η Αρκτική Άνοιξη Η Ουάσινγκτον κοιμάται εν μέσω αλλαγών στην κορυφή του κόσμου*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://www.foreignaffairs.gr/articles/72473/heather-a-conley/i-arktiki-anoiksi>

[Πρόσβαση 28 8 2020].

Dolata, P., 2018. *A Global Arctic? Chinese Aspirations in the North*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: https://www.cgai.ca/a_global_arctic_chinese_aspirations_in_the_north

[Πρόσβαση 8 7 2020].

Ebinger, C. K. & Zambetakis, E., 2009. *The geopolitics of Arctic melt*. [Ηλεκτρονικό]

Available at:

<https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/file/lib/default/data/2925197/theFile>

[Πρόσβαση 01 11 2020].

- Grieger, G., 2018. *China's Arctic policy How China aligns rights and interests*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/620231/EPRS_BRI\(2018\)620231_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/620231/EPRS_BRI(2018)620231_EN.pdf)
[Πρόσβαση 28 12 2020].
- Humpert, M., 2013. *The Future of Arctic Shipping*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.thearcticinstitute.org/wp-content/uploads/2013/11/The-Future-of-Arctic-Shipping-A-New-Silk-Road-for-China.pdf>
[Πρόσβαση 7 8 2020].
- J.Spykman, N., 2004. *Η Γεωγραφία της Ειρήνης*. ΑΘΗΝΑ: ΠΑΠΑΖΗΣΗ.
- Marshall, T., 2019. *Αιχμάλωτοι της Γεωγραφίας*. Αθήνα: Διόπτρα.
- Mastro, O. S., 2019. Η κρυπτόμενη υπερδύναμη. *Foreign Affairs*, 8-9, pp. 112-127.
- Nakano, J., 2018. *China Launches the Polar Silk Road*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.csis.org/analysis/china-launches-polar-silk-road>
[Πρόσβαση 3 8 2020].
- National Snow & Ice Data Center, 2020. *NSIDC*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://nsidc.org/cryosphere/arctic-meteorology/arctic.html>
[Πρόσβαση 10 12 2020].
- Climate change, in the Arctic 2020. *NSIDC*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: https://nsidc.org/cryosphere/arctic-meteorology/climate_change.html
[Πρόσβαση 10 12 2020].
- Pelaudeix, C., 2018. *Along the Road China in the Arctic*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-01974347/document>
[Πρόσβαση 30 8 2020].
- Roycek, J. S., 1983. *The Geopolitics of the Arctic*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.jstor.org/stable/3486242?seq=1>
[Πρόσβαση 10 12 2020].
- Soroka, G., 2016. *Οι αρκτικές φιλοδοξίες του Πούτιν*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://foreignaffairs.gr/articles/70797/george-soroka/oi-arktikes-filodoksies-toy-poytin>
[Πρόσβαση 28 8 2020].
- Suvanto, V. P., 2016. *Geopolitics of the Arctic: Challenges and Prospects*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/112451>
[Πρόσβαση 10 12 2020].

The World Factbook, 2017. *Central Intelligence Agency*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/oceans/arctic-ocean/>
[Πρόσβαση 10 12 2020].

Tillman, H., Jian, Y. & Nielsson, E. T., 2018. *The Polar Silk Road CChina's New Frontier of International Cooperation*. [Ηλεκτρονικό]
Available at:
https://www.researchgate.net/publication/329369746_The_Polar_Silk_Road_China's_New_Frontier_of_International_Cooperation
[Πρόσβαση 18 8 2020].

Δωματιώτη, Ξ., 2017. *Μελέτη και προσδιορισμός του σύνθετου δείκτη της «προβολής της αμυντικής ισχύος» στη γεωπολιτική ανάλυση του Αρκτικού Κύκλου*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://cg.turkmas.uoa.gr/index.php/cg/article/view/74>
[Πρόσβαση 27 6 2020].

Κάπλαν, Ρ. Ν., 2017. *Η εκδίκηση της γεωγραφίας*. Αθήνα: Μελάνι.

Κολιόπουλος, Κ., 2008. *Η Στρατηγική Σκέψη από την αρχαιότητα έως σήμερα*. Αθήνα: Ποιότητα.

Μάζης, Ι. Θ., 2002. *Γεωπολιτική Η Θεωρία και Η Πράξη*. ΑΘΗΝΑ: ΠΑΠΑΖΗΣΗ.

Μάζης, Ι. Θ. & Μπαλαφούτα, Β. Γ., 2014. *Γεωπολιτική Πραγματικότητα στο δίπολο Ελλάδα-Κύπρου*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Μάκιντερ, Χ. Τ., 2006. *Δημοκρατικά Ιδεώδη και Πραγματικότητα & άλλες τρεις εισηγήσεις*. Αθήνα : Παπαζήσης.

Σιταράς, Β., 2017. *Το μεγάλο ενεργειακό στοίχημα της Ρωσίας στην Αρκτική Το κοίτασμα φυσικού αερίου στην χερσόνησο Γιαμάλ και οι εξαγωγές LNG της Μόσχας*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.foreignaffairs.gr/articles/71543/basilis-sitaras/to-megalo-energeiako-stoixima-tis-rosias-stin-arktiki>
[Πρόσβαση 28 8 2020].

Σωτηρόπουλος, Ι. Π., 2016. *Κλιματική αλλαγή και αρχές Γεωπολιτικής. Από την «στρατηγική της ανασχέσεως» στην «στρατηγική του ανασχετικού ανταγωνισμού»*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://cg.turkmas.uoa.gr/index.php/cg/article/view/63>
[Πρόσβαση 27 6 2020].

Department Of Defence, 2013. *Arctic Strategy*. [Ηλεκτρονικό]
Available at:
https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2013_Arctic_Strategy.pdf
[Πρόσβαση 24 11 2020].

The United States Navy , 2014. *Arctic Roadmap for 2014 to 2030*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <file:///C:/Users/stavros/Downloads/756030.pdf>
[Πρόσβαση 23 11 2020].

United States Coast Guard, 2019. *Arctic Strategic Outlook*. [Ηλεκτρονικό]

Available at:

[https://www.uscg.mil/Portals/0/Images/arctic/Arctic Strategy Book APR 2019.pdf](https://www.uscg.mil/Portals/0/Images/arctic/Arctic_Strategy_Book_APR_2019.pdf)

[Πρόσβαση 28 11 2020].

A.S. Kovalenko, M.O. Morgunova, V.V. Gribkovskaia, 2018. *Infrastructural Synergy of the Northern Sea Route in the International Context*. [Ηλεκτρονικό]

Available at:

https://www.researchgate.net/publication/330643092_INFRASTRUCTURAL_SYNERGY_OF_THE_NORTHERN_SEA_ROUTE_IN_THE_INTERNATIONAL_CONTEXT

[Πρόσβαση 21 01 2021].

Κεφάλαιο 2ο : Μεθοδολογία

2.1: Μεθοδολογία Συστημικής Γεωπολιτικής Ανάλυσης

Συμφώνα με το Μάζη η γεωπολιτική ανήκει στη οικονομική γεωγραφία η οποία εξετάζει την ανθρώπινη οικονομική δραστηριότητα και επεμβαίνει στο γεωγραφικό χώρο, με τη δημιουργία και εξέλιξη των επιμέρων οικονομικών χωρών στο πλανήτη και τις μεταξύ τους αντιδράσεις και συσχετισμούς (Μάζης, 2002, pp. 43-44).

Άρα η γεωπολιτική είναι η γεωγραφική αναλυτική μέθοδος που μελετά τα συστήματα ανισόρροπου κατανομής ισχύος στο διεθνή χώρο μεταξύ ανεξάρτητων και διακριτών μεταξύ των διεθνών, εθνικών ή εθνοτικών δρώντων. Ωστόσο αν δεν υπάρχουν συστήματα κατανομής ισχύος με συνάρτηση τη χωρική διάσταση τα οποία μελετούν τα διεθνή φαινόμενα δεν υπάρχει γεωγραφική αναλυτική μέθοδος (Μάζης, 2002, pp. 43-45).

Στη σημερινή εποχή η επιστήμη των διεθνών σχέσεων είναι ένας κλάδος οποίος δεν εστιάζει μόνο στο κράτος, αλλά και σε θέματα που συνδυάζονται και γύρω από αυτό όπως οι διεθνείς οργανισμοί, η οικονομική αλληλεξάρτηση, η τρομοκρατία. Το πρόβλημα όμως έγκειται, ποιά μπορεί να είναι η καλύτερη προσέγγιση για να ερμηνευτεί η επιστήμη των διεθνών σχέσεων; Όπως αναφέρουν οι Jackson Robert και Sorensen George, η επιστήμη των διεθνών σχέσεων ανακαλύφθηκε σε χρονικές περιόδους που στη κάθε μία σημειωνόταν και μια ιδεολογική αντιπαράθεση ανάμεσα στους διεθνολόγους (Jackson & Sorensen, 2003, pp. 62-65) αυτό όμως που ξεχωρίζει στη διαμάχη των διεθνών σχέσεων ήταν η μεθοδολογία.

Για την ακρίβεια υπήρχαν δύο είδη διεθνολόγων, εκείνοι που προσεγγίζουν τις διεθνείς σχέσεις κάτω από τη μελέτη της ιστορίας και της πολιτικής φιλοσοφίας και εκείνοι που χρησιμοποιούν μαθηματικά και φυσικές επιστήμες. Οι δεύτεροι που χρησιμοποιούσαν αυτά τα εργαλεία ονομάστηκαν συμπεριφοριστές και ο όρος συμπεριφορισμός. Ο συμπεριφορισμός έδινε μεγαλύτερη έμφαση σε συλλογή στοιχείων και επιστημονικές γνώσεις. (Jackson & Sorensen, 2003, pp. 76-78). Επιπλέον όπως δηλώνει και Ι. Θ. Μάζης, ο συμπεριφορισμός έφερε μια μεθοδολογική επανάσταση στη μέχρι τότε μελέτη των διεθνών σχέσεων (Μάζης,

2012, pp. 56-57). Ακόμη κάνει διαχωρισμό του συμπεριφορισμού σε πρώιμο και εκλεπτυσμένο συμπεριφορισμό. Να σημειωθεί πως με τη χρήση της μεθοδολογίας του εκλεπτυσμένου συμπεριφορισμού, δηλαδή να υπάρχει παραγωγικός τρόπος σκέψης για εμπειρική έρευνα και να μπορεί να διαψευστεί ή να τροποποιηθεί, εντάσσεται στο πλαίσιο του νεοθετικισμού (Μάζης, 2012). Επίσης ο Μάζης αναφέρει, πως αυτή η μεθοδολογική επανάσταση ,δηλαδή να γίνεται έρευνα των διεθνών σχέσεων με τη χρήση των θετικών επιστημών, μας οδηγεί στο διευρυμένο νεοθετικισμό (Μάζης, 2012, pp. 56-62).

Για να γίνει κατανοητός ο όρος του θετικισμού/νεοθετικισμού, πρέπει να διατυπωθεί ορισμός της επιστήμης και πως χρησιμοποιείται. Επομένως η επιστήμη στο θετικιστικό πλαίσιο είναι ένα σύστημα έρευνας και παραγωγής γνώσης, που θεωρείται έγκυρο όταν η βάση τους είναι εμπειρικά, παρατηρούμενα και μετρήσιμα δεδομένα για να διατυπώσει υποθέσεις, να δημιουργήσει εξηγησιακούς μηχανισμούς και να συγκροτεί θεωρία, η οποία θα έχει την ικανότητα της πρόβλεψης (Μάζης, 2012, pp. 81-87). Ειδικά για το τελευταίο χαρακτηριστικό της πρόβλεψης σημαντικές παρατηρήσεις έκαναν οι τρεις κορυφαίοι επιστημολόγοι του θετικισμού ο Sir Karl Popper, ο Thomas S.Kuhn και ο Imre Lakatos.

Ο Thomas S.Kuhn ορίζει ότι η θεωρία είναι ένα αξιωματικό σύστημα, που διατυπώνεται ως υπόθεση και ερμηνεύεται από τα εμπειρικά αποτελέσματα. Εκεί με βάση τον Kuhn, υπάρχει το πρώτο παράδειγμα/paradigm, κατά τον Kuhn η επιστήμη ξεκινάει με την εμφάνιση του πρώτου παραδείγματος, έως τότε δεν υπάρχει επιστήμη απλά αντιμαχόμενες σχολές (Μάζης, 2012, pp. 87-92).

Στη συνέχεια ο Sir Karl Popper αναφέρει, πως η επιστημονική γνώση είναι μια κατά προσέγγιση αλήθεια για τον εξωτερικό κόσμο. Ακόμη και οι υποθέσεις οι οποίες βρίσκονται πέρα από τα εμπειρικά δεδομένα, θα πρέπει να ελέγχονται μέσω παρατηρήσεων και πειραμάτων. Για να δοκιμαστούν όμως οι υποθέσεις θα πρέπει να τις διαψεύσουμε σύμφωνα με το Popper και αν αντέξουν σημαίνει ότι είναι ορθές. Οδηγείται λοιπόν στο συμπέρασμα πως κάθε θεωρία είναι επιστημονική από τη στιγμή που μπορεί να υποστεί τη διάψευση της (Μάζης, 2012, pp. 92-94).

Τέλος κλείνοντας με το Lakatos σημασία έχουν τα ερευνητικά προγράμματα και όχι οι επιμέρους θεωρίες. Το ερευνητικό πρόγραμμα μας κατευθύνει ποιους δρόμους έρευνας πρέπει να αποφύγει ο ερευνητής (αρνητική ευρετική) ή να

ακολουθήσει (θετική ευρετική). Ένα ερευνητικό πρόγραμμα θεωρείται ότι πέτυχε όταν οδηγήσει τον ερευνητή σε μια προοδευτική μετατόπιση προβλημάτων. Αξίζει να αναφερθούν τα χαρακτηριστικά των ερευνητικών προγραμμάτων, αφού η σκέψη του Lakatos ήταν εκείνη που άλλαξε τον τρόπο για τη μελέτη των διεθνών σχέσεων. Οι αρνητικές ευρετικές όπως αναφέρθηκαν παραπάνω έχουν ζωτικό ρόλο για το ερευνητικό πρόγραμμα, είναι εκείνες που προστατεύουν το σκληρό πυρήνα του προγράμματος. Δηλαδή ο σκληρός πυρήνας, αποτελεί τις θεμελιώδεις υποθέσεις της θεωρίας και οι ερευνητές δεν πρέπει να εμφανίζονται αντίθετοι ως προς αυτές. Εκεί στηρίζεται η αρνητική ευρετική, σε πιθανότητα αντίθεσης από τον ερευνητή θα δημιουργηθεί ένα νέο πλέον ερευνητικό πρόγραμμα και εκεί θα συμβάλλει η θετική ευρετική, που θα αποτελεί ένα σύνολο προτάσεων που θα λειτουργούν καθοδηγητικά (Μάζης, 2012, pp. 94-200).

Λαμβάνοντας ο γράφων υπόψη του όλα τα παραπάνω επιλέγει να χρησιμοποιήσει τη μέθοδο του I.Θ. Μάζη τη Συστημική Γεωπολιτική Ανάλυση γιατί διαθέτει δυο σημαντικά κριτήρια της διαψευσιμότητας και της προβλεπτικής ικανότητας. Επιπλέον μπορεί να εξάγει ένα σύνθετο μαθηματικό μοντέλο, μέσω του οποίου να δείξει τη προβλεπτική ικανότητα με αποτέλεσμα να υπάγεται και στις παραδοχές του Popper αλλά και του Lakatos (Μάζης, 2012, pp. 331-361).

Σύμφωνα με το Μάζη υπάρχουν δύο θεμελιώδεις αξιωματικές παραδοχές στο σκληρό πυρήνα του ερευνητικού προγράμματος της Γεωπολιτικής Ανάλυσης (Μάζης, 2012, pp. 364-368).

1^η αξιωματική παραδοχή: όλα τα χαρακτηριστικά των υποχωρών του γεωγραφικού συμπλόκου είναι μετρήσιμα ή είναι δυνατόν να καταστούν μετρήσιμα.

2^η αξιωματική παραδοχή: το διεθνές περιβάλλον προσδιορίζεται από διεθνούς δρώντες που έχουν μια κοινή σχέση μεταξύ τους.

Στη συνέχεια υπάρχουν οι επικουρικές υποθέσεις της προστατευτικής ζώνης που είναι πέντε.

1^η Υπόθεση: το μέγεθος της ισχύος αναλύεται σε τέσσερις θεμελιώδεις πυλώνες της άμυνας, της οικονομίας, της πολιτικής και του πολιτισμού/πληροφορίας που προσδιορίζονται όλα από αριθμό μετρήσιμων γεωπολιτικών δεικτών.

2^η Υπόθεση: οι πόλοι ισχύος αποτελούν θεμελιώδη δομικά συστατικά ενός διεθνούς μεταβαλλόμενου ασταθούς συστήματος.

3^η Υπόθεση: οι πόλοι ισχύος εκφράζουν κοινωνικές βουλήσεις ή βουλήσεις των αποφασίζοντων παραγόντων, χαρακτηρίζουσες τη διεθνή συμπεριφορά του πόλου ισχύος. Επομένως αυτοί οι πόλοι μπορεί να είναι διεθνή κράτη, διεθνείς οικονομικές συγκροτήσεις .

4^η Υπόθεση : οι αναπτυχθείσες αιτιακές και αιτιατικές έννοιες του πρωτογενούς δευτερογενούς και τριτογενούς χώρου και οι μεταξύ τους συνδυασμοί δηλαδή οι πλήρεις και οι ειδικοί συνθετικοί χώροι.

5^η Υπόθεση: είναι ότι η συστημική γεωπολιτική ανάλυση στοχεύει συμπεράσματα πραξολογίας, δηλαδή σε μια σε μια θεωρία πρακτικής η οποία καταλήγει στην κατασκευή προβλεπτικού υποδείγματος τάσεων ανακατανομής ισχύος

2.2: Ορολογία Συστημικής Γεωπολιτικής Ανάλυσης και βήματα ερευνητή

Αφού λοιπόν έχει οριστεί το μεθοδολογικό υπόβαθρο στη συνέχεια θα παρουσιαστεί η βασική ορολογία της συστημικής γεωπολιτικής ανάλυσης. (Μάξης, 2002, 2012) (Δωματιώτη, 2017)

1. *Γεωπολιτικός παράγοντας* :είναι ο παράγοντας που προκαλεί την ανακατανομή ισχύος στο υπό μελέτη Σύστημα/Σύμπλοκο. Επηρεάζει συγκεκριμένους γεωπολιτικούς δείκτες ενός εκάστοτε γεωπολιτικού πυλώνα. Οι γεωπολιτικοί πυλώνες και οι αντίστοιχοι γεωπολιτικοί τους δείκτες, επιλέγονται από τον γεωγράφο αναλυτή και την διεπιστημονική ερευνητική του ομάδα την οποία αυτός διευθύνει κατά το κριτήριο της σημασίας τους.
2. *Σύστημα*: το ακριβές άθροισμα των εδαφικών ενότητων που αποτελούν τα γεωπολιτικά υποσυστήματα, τα προσδιορισθέντα από τον εντοπισμό, την διακεκριμένη δράση και την συστηματική και διακεκριμένη λειτουργία του συγκεκριμένο γεωπολιτικού παράγοντος στο φυσικό του.
3. *Σύμπλοκο*: η ευρύτερη, εν πολλοίς, γεωγραφική ενότητα εντός της οποίας εντοπίζεται αυτή του συστήματος.

4. *Υπερσύστημα*: το σύνολο των Πόλων Διεθνούς Ισχύος που επηρεάζουν τη δράση των γεωπολιτικών παραγόντων στο εσωτερικό των υποσυστημάτων και του αντίστοιχου συστήματος το οποίο τα εμπεριέχει.
5. *Υποσύστημα*: η ομοιογενής ως προς τη δράση και λειτουργία ενός γεωπολιτικού παράγοντος εδαφική ενότητα.
6. *Γεωπολιτικός δείκτης*: η ποσοτικοποίηση του υπό μελέτη θέματος το αριθμητικό εκείνο στοιχείο που δείχνει την ανακατανομή ισχύος στο σύστημα/σύμπλοκο. Ορίζεται ως: Γεωπολιτικός δείκτης $\Gamma\Delta t=d(t)/D$ όπου $d(t)$ είναι το μετρούμενο μέγεθος σε χρόνο t και $D=$ μία στάθμη ορισμού του κάθε δείκτη $d(t)$. Οι γεωπολιτικοί δείκτες μπορεί να είναι σύνθετοι ή απλοί.
7. *Πυλώνες ισχύος*: η γεωπολιτική μελετά τέσσερις πτυχές ασκήσεως της επιρροής της ισχύος των εθνικοκρατικών οντοτήτων ή άλλης μορφής διεθνών δρώντων(νέων πόλων διεθνούς ισχύος). Αυτές είναι η αμυντική, η οικονομική, η πολιτική, και η πολιτισμική. Συνεπώς οι πυλώνες ισχύος είναι οι τέσσερις πυλώνες (άμυνα ασφάλεια, οικονομία, πολιτική, πολιτισμός/πληροφορία) που καθορίζουν την ισχύ και την κατανομή της στην υπό μελέτη σύμπλοκο. Όλοι οι πυλώνες ισχύος αναλύονται σε απλούς και σύνθετους γεωπολιτικούς δείκτες. Οι σύνθετοι δείκτες είναι το αποτέλεσμα μια αλγοριθμικής συνθέσεως απλών δεικτών κατά τη κρίση της ερευνητικής ομάδας.
8. *Γεωγραφικός χώρος*: η γεωγραφία είναι «ή επιστήμη που περιγράφει και αναλύει τον φυσικό χώρο αλλά και τις διαλεκτικές συνθέσεις του χώρου αυτού με τις ανθρώπινες κοινωνίες οι οποίες συνιστούν τους Ανθρωποχώρους. Οι παραγωγές των διαλεκτικών αυτών διαδικασιών ορίζονται ως πρωτογενείς, δευτερογενείς και τριτογενείς γεωγραφικοί χώροι».
9. *Γεωγραφικός χρόνος*: ο διαρρέυσας ημερολογιακός χρόνος που χαρακτηρίζει μια ολοκληρωμένη διαλεκτική διαδικασία (dialektischer prozess) καθοριζόμενη από τις αντίστοιχες επί μέρους διαλεκτικές μεταβολές εις τα εξής τρία χαρακτηριστικά μεγέθη (Μάζης, 2002, p. 110): i) των κοινωνικών δυνάμεων, ii) των αντίστοιχων παραγωγικών σχέσεων και iii) των αντίστοιχων δομών των οικονομικών χώρων σε κάθε φάση της διαλεκτικής αυτής διαδικασίας. Δεν μετράτε όμως με «τις ανατολές και τις

δύσεις του ηλίου» αλλά με τις κοινωνικοοικονομικές αλλαγές που λαμβάνουν χώρα, σε συγκεκριμένο γεωγραφικό χώρο. Τονίζεται η χωρική διάσταση του χρόνου, αλλά η μονάδα μέτρησης είναι οι πλήρεις/ολοκλήρωνες κοινωνικοοικονομικές αλλαγές, όπως αυτές λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο του ιστορικού χρόνου.

10. *Μετατροπή γεωγραφικού χώρου*: η μετατροπή της διάρκειας, πυκνότητας και ρυθμού μεταβολής. Η μετατροπή της διάρκειας, πυκνότητας και ρυθμού του γεωγραφικού, η οποία ορίζεται με βάση το πλήθος των ολοκληρωμένων επί μέρους ποσοτικών διαλεκτικών συνθέσεων στην μονάδα του χρόνου και από τον αριθμό ολοκληρωμένων ποιοτικών κοινωνικών αλλαγών που δημιουργούν ποιοτικά κοινωνικά ορόσημα, στο πέρασμα της κοινωνίας προς ανώτερες μορφές κοινωνικής οργάνωσης, στην μονάδα του χρόνου.
11. *Ρυθμός γεωγραφικού χρόνου*: Ο αριθμός των ολοκληρωμένων, επιμέρους ποσοτικών διαλεκτικών συνθέσεων, στην μονάδα του χρόνου.
12. *Πυκνότητα γεωγραφικού χρόνου*: Ο αριθμός των ολοκληρωμένων ποιοτικών κοινωνικών αλλαγών που δημιουργούν ποιοτικά κοινωνικά ορόσημα στο πέρασμα της κοινωνίας προς ανώτερες μορφές κοινωνικής οργάνωσης στην μονάδα του χρόνου.

Αφού παρουσιάστηκε η βασική ορολογία της ΣΓΑ, στη συνέχεια θα αναφερθούν και τα βήματα που πρέπει να κάνει ο ερευνητής ή το ινστιτούτο έρευνας ώστε να την εφαρμόσει. Αρχικά διαβάζοντας το θέμα μιας γεωπολιτικής αναλύσεως θα πρέπει να βρίσκονται τα δεδομένα και τα ζητούμενα του προβλήματος. Δηλαδή πρέπει να ορίζονται (Μάζης, 2012, pp. 368-372) (Δωματιώτη, 2017):

- τα όρια του γεωγραφικού συμπλόκου
- τον προς μελέτη χώρο (εσωτερικό και εξωτερικό) του συμπλόκου
- τον προαναφερθέντα γεωπολιτικό παράγοντα που θα επηρεάσει τη κατανομή ισχύος.

Εφόσον ο ερευνητής ή το ινστιτούτο έρευνας εντοπίσει τα παραπάνω στο θέμα της γεωπολιτικής μελέτης μετά πρέπει να:

- Ορίζονται οι γεωπολιτικοί πυλώνες ισχύος (άμυνα/ασφάλεια, πολιτική, οικονομία, πολιτισμό/πληροφορία) με τους οποίους θα αναλυθεί η δράση και η λειτουργία του γεωπολιτικού παράγοντα.
- Με βάση τους πυλώνες, επιλέγονται οι αντίστοιχοι δείκτες σύνθετοι ή απλοί
- Από τους δείκτες μπορεί να γίνει απλή συγκριτική παρουσίαση ή χρήση απλών ή συνθετών ποσοτικών εργαλείων
- Αφού γίνει η επεξεργασία των στοιχείων, παράγεται το γεωπολιτικό υπόδειγμα τάσεων ανακατανομής ισχύος. Εκεί σταματά η γεωπολιτική ανάλυση και το υπόδειγμα θα χρησιμοποιηθεί ως αφετηρία για τη γεωστρατηγική σύνθεση.

2.3: Ανάλυση θέματος σύμφωνα με τη ορολογία της Συστημικής Γεωπολιτικής Ανάλυσης

Με βάση το τίτλο της παρούσας εργασίας Γεωπολιτική Ανάλυση του Νέου Πολικού Δρόμου του Μεταξιού (Polar Silk Road) στο γεωγραφικό σύμπλοκο του Αρκτικού Κύκλου, θα προβούμε στην ανάλυση του θέματος σύμφωνα με τη συστημική γεωπολιτική ανάλυση.

Ο γεωπολιτικός παράγοντας που προκαλεί την ανακατανομή της ισχύος στη παρούσα εργασία είναι ο «Νέος Πολικός Δρόμος του Μεταξιού (Polar Silk Road)». Το Γεωπολιτικό Σύμπλοκο είναι του Αρκτικού Κύκλου. Το Γεωπολιτικό Σύστημα είναι η Αρκτική Θάλασσα. Στη συνέχεια έχουμε τρία διαφορετικά υποσυστήματα όπου εντοπίζεται δρα και λειτουργεί ο γεωπολιτικός παράγοντας:

1^ο υποσύστημα εντάσσονται τα παράκτια κράτη του αρκτικού ωκεανού Καναδάς, ΗΠΑ, Νορβηγία, Δανία .

2^ο υποσύστημα εντάσσεται η Ρωσική ομοσπονδία .

3^ο υποσύστημα εντάσσονται τα κράτη μέλη του Αρκτικού συμβουλίου με το βαθμό του παρατηρητή : χώρες μέλη ΕΕ, Κίνα, Ινδία, Ιαπωνία, Κορέα, Σιγκαπούρη, Ηνωμένο βασίλειο.

Τα Γεωπολιτικά Υποσυστήματα τα οποία έχουν επιλεγθεί παραπάνω εξυπηρετούν το καθένα ένα συγκεκριμένο σκοπό. Τα δύο πρώτα υποσυστήματα τα επέλεξε ο ερευνητής γιατί αποτελούν τα κράτη που περιλαμβάνει ο γεωγραφικός χώρος του Αρκτικού κύκλου. Το τρίτο υποσύστημα αποτελείται από μη-Αρκτικά κράτη τα οποία όμως έχουν δικές τους πολιτικές και στρατηγικές για την περιοχή της Αρκτικής. Επιπλέον και πιο σημαντικό το τρίτο υποσύστημα περιλαμβάνει τη Κίνα με την οποία θα ασχοληθεί το παρόν ερευνητικό έργο.

Ορίζοντας τους Υπερσυστημικούς δρώντες είναι τα παραπάνω υποσυστήματα

Στο προς μελέτη και ανάλυση σύμπλοκο παρατηρείται μια ιδιομορφία, δηλαδή οι χώρες που συνήθως αποτελούν Υπερσυστημικούς δρώντες όπως οι ΗΠΑ, η Κίνα και η Ρωσία στο παρόν πόνημα αποτελούν τμήμα του προς εξέταση συμπλόκου.

Ο Γεωπολιτικός Πυλώνας Ισχύος εντός των οποίων αναλύεται η δράση του γεωπολιτικού παράγοντα του «Νέος Πολικός Δρόμος του Μεταξιού (Polar Silk Road)» είναι ο Πυλώνας της Πολιτικής.

Για την μελέτη της ανακατανομής της ισχύος θα χρησιμοποιηθούν δύο Γεωπολιτικοί Δείκτες. Ο πρώτος γεωπολιτικός δείκτης, μελετά τα πολιτικά έγγραφα (policy documents) του κάθε κράτους για το υπό μελέτη γεωγραφικό σύμπλοκο των τριών υποσυστημάτων όπως έχουν οριστεί παραπάνω. Ο δεύτερος γεωπολιτικός δείκτης, θα μελετήσει τη πολιτική σταθερότητα στο γεωπολιτικό πυλώνα της πολιτικής. Οι δείκτες που έχουν επιλεγθεί από τον ερευνητή αντιπροσωπεύουν τη πολιτική η οποία ασκείται από τα κράτη που ανήκουν στα τρία υποσυστήματα. Ακόμα και ορισμένα οικονομικά δεδομένα που περιλαμβάνονται στην έρευνα έχουν σκοπό να τονίσουν πως τα οικονομικά μέτρα είναι μοχλός πίεσης και προβολή ισχύος, τα οποία λειτουργούν ως το μέσο για να ασκηθεί η πολιτική που έχει σχεδιαστεί. Για την επεξεργασία των γεωπολιτικών δεικτών θα γίνει μια συγκριτική παρουσίαση.

Η παρούσα εργασία στηρίζεται στην υπόθεση έρευνας ότι η κατανομή της διεθνούς ισχύος μεταβάλλεται υπέρ της Κίνας έχοντας ως δεδομένο τη τήξη των πάγων στον Αρκτικό κύκλο.

Συνεπώς τίθενται δύο ερευνητικά ερωτήματα:

1. Πώς αποκρυσταλλώνεται η πολιτική των κρατών για την αρκτική τα οποία απαρτίζουν τα 3 γεωπολιτικά υποσυστήματα της παρούσας έρευνας;
2. Ποιες θα είναι οι συνέπειες της συνεργασίας της Κίνας με τα παράκτια στον Αρκτικό Ωκεανό κράτη και ειδικότερα, με τη Ρωσία;

2.4: Ερευνητικοί περιορισμοί

Κατά την εκπόνηση της παρούσας εργασίας τίθενται οι παρακάτω ερευνητικοί περιορισμοί:

1. Εξαιτίας της τήξης των πάγων λόγω της κλιματικής αλλαγής που συμβαίνει στη περιοχή ο γεωπολιτικός παράγοντας «Νέος Πολικός Δρόμος του Μεταξιού (Polar Silk Road)» έχει σκοπό να δείξει την ανακατανομή της ισχύος στο γεωγραφικό σύμπλοκο του Αρκτικού Κύκλου. Η τήξη των πάγων είναι ένα γεωκλιματικό φαινόμενο το οποίο είναι πραγματικότητα και ο γράφων το λαμβάνει ως δεδομένο αφού επιβεβαιώνεται σύμφωνα με πολυάριθμες και έγκυρες πηγές Ωστόσο στην έρευνα αυτή δεν θα αναλυθεί το φυσικό φαινόμενο ούτε οι λόγοι που το προκαλούν.
2. Οι πυλώνες ισχύος που ορίζονται και θα εξεταστεί η υπόθεση εργασίας είναι της πολιτικής. Οι άλλοι τρεις πυλώνες οικονομία, άμυνα/ασφάλεια, πολιτισμός/πληροφορία είναι εξίσου σημαντικοί αλλά αποτελούν θέμα μελέτης άλλης έρευνας.
3. Η γεωπολιτική ανάλυση θα γίνει στα πλαίσια Σύστημα/Σύμπλοκο, Υποσύστημα και Υπερσύστημα.
4. Τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν από τον ερευνητή προέρχονται από ανοιχτές πηγές δεδομένων

Βιβλιογραφία

Jackson, R. & Sorensen, G., 2003. *Θεωρία και μεθοδολογία των διεθνών σχέσεων*. Αθήνα: Gutenberg.

Δωματιώτη, Ξ., 2017. *Civitas Gentium*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://cg.turkmas.uoa.gr/index.php/cg/article/view/74>.
[Πρόσβαση 27 6 2020].

Μάζης, Ι. Θ., 2002. *Γεωπολιτική Η Θεωρία και Η Πράξη*. ΑΘΗΝΑ: ΠΑΠΑΖΗΣΗ.

Μάζης, Ι. Θ., 2012. *Μεταθεωρητική Κριτική Διεθνών Σχέσεων και Γεωπολιτικής Το Νεοθετικιστικό Πλαίσιο*. ΑΘΗΝΑ: ΠΑΠΑΖΗΣΗ.

Κεφάλαιο 3: Συστημική Γεωπολιτική Ανάλυση

Η Γεωπολιτική Ανάλυση έχει ως επιστημονικό υπόβαθρο την Οικονομική Γεωγραφία. Όπως έχει αναφερθεί και στο προηγούμενο κεφάλαιο, η Συστημική Γεωπολιτική Ανάλυση έχει τρόπους για να καταφέρει να ξεφύγει από την υποκειμενική και μη ρεαλιστική ανάλυση των γεγονότων. Συγκεκριμένα η συστημική γεωπολιτική ανάλυση χρησιμοποιεί την διεπιστημονικότητα, δηλαδή τη γνώση από διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους με σκοπό να αναλυθούν περίπλοκα γεωπολιτικά ζητήματα.

Με τη εφαρμογή της συστημικής γεωπολιτικής ανάλυσης θα αναλυθεί ο γεωπολιτικός παράγοντας, που επηρεάζει την ανακατανομή ισχύος στο γεωγραφικό σύμπλοκο της Αρκτικής. Για την ακρίβεια τα κράτη που απαρτίζουν την αρκτική αλλά και τα κράτη μέλη του Αρκτικού Συμβουλίου, δηλαδή τα υποσυστήματα που έχει θέσει ο ερευνητής θα εξεταστούν μέσω των γεωπολιτικών δεικτών που έχουν επιλεγθεί.

Για τη παρούσα επιστημονική μελέτη παρουσιάζονται δύο Γεωπολιτικοί δείκτες, ώστε να οδηγηθούμε σε συμπεράσματα τα οποία να είναι ορθά με τελικό σκοπό την απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων που έχουν τεθεί. Ο πρώτος γεωπολιτικός δείκτης αφορά τα πολιτικά έγγραφα (policy documents) του κάθε κράτους, τα οποία είναι δημοσιοποιημένα στις επίσημες ιστοσελίδες των υπουργείων ,για το υπό μελέτη γεωγραφικό σύμπλοκο των τριών υποσυστημάτων. Ο δεύτερος γεωπολιτικός δείκτης θα παρουσιάσει τη πολιτική σταθερότητα, με στοιχεία που έχουν αντληθεί από την Παγκόσμια Τράπεζα (The World Bank) στο γεωπολιτικό πυλώνα της πολιτικής.

Με το γεωπολιτικό δείκτη των πολιτικών εγγράφων που αφορά το κάθε κράτος, θα κατανοήσουμε ποια είναι η πολιτική και οι προτεραιότητες που θέτει το κάθε κράτος για την περιοχή της αρκτικής. Οι πηγές των παραπάνω εγγράφων προέρχονται από πρωτογενείς ανοιχτές πηγές, για την ακρίβεια από διαδικτυακές σελίδες της κάθε κυβέρνησης. Με το δεύτερο γεωπολιτικό δείκτη θα γίνει παρουσίαση με τη χρήση διαγραμμάτων, για την πολιτική σταθερότητα και απουσίας/τρομοκρατίας σε βάθος πέντε ετών για κάθε υποσύστημα που εξετάζεται.

3.1: Γεωπολιτικοί Δείκτες

3.1.1: Γεωπολιτικός δείκτης 1ος : Πολιτικά έγγραφα (policy documents)

Γεωπολιτικός Πυλώνας: Πολιτική

Υποσύστημα Α: Παράκτια κράτη του Αρκτικού ωκεανού Καναδάς, ΗΠΑ, Νορβηγία, Δανία.

Ο πρωθυπουργός του Καναδά Justin Trudeau το Δεκέμβριο του 2016 αναφέρει, πως θα αναπτυχθεί ένα καινούργιο πολιτικό πλαίσιο για την αρκτική. Στη συνέχεια από το Μάρτιο μέχρι τον Οκτώβριο 2017 γίνονται συναντήσεις με εκπροσώπους της βιομηχανίας, ακαδημαϊκούς και μη κυβερνητικές οργανώσεις . Από την άνοιξη του 2018 έως την άνοιξη του 2019 γίνονται εργασίες, για τη σύνταξη και επικύρωση πλαισίου. Το Μάρτιο του 2019 ο ομοσπονδιακός προϋπολογισμός περιλαμβάνει πάνω από 700 εκατομμύρια δολάρια και αποκλειστική χρηματοδότηση για τη στήριξη του εγχειρήματος. Το Σεπτέμβριο του 2019 γίνεται επίσημα η έναρξη του της νέας πολιτικής για τον Αρκτικό και βόρειο Καναδά (Canada's Arctic and Northern Policy Framework) (The Government of Canada, 2019)

Η νέα πολιτική που θέσπισε ο Καναδάς για την Αρκτική, σύμφωνα με το έγγραφο που έχει δημοσιεύσει βασίζεται σε μια στρατηγική για μια βιώσιμη Αρκτική ,τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό και παράλληλα να προβάλλεται η κυριαρχία του Καναδά στην Αρκτική. Εξάλλου ο Καναδάς είναι ένα από τα οχτώ αρκτικά κράτη (Δανία, Φινλανδία, Ισλανδία, Νορβηγία, Ρωσία Σουηδία και ηνωμένες πολιτείες Αμερικής) και ένα από τα πέντε παράκτια κράτη του αρκτικού. Αυτό φαίνεται και από τις θέσεις που έχει ο Καναδάς στο πλαίσιο για την Αρκτική, δηλαδή δεσμεύεται για ασφάλεια, προστασία και άμυνα για την περιοχή και να προωθήσει τη διεθνή πολιτική της για την αρκτική .Σημαντικό στοιχείο που τίθεται στο πλαίσιο. είναι η εφαρμογή εσωτερικών και διεθνών πολιτικών και επενδύσεις για να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες της περιοχής. Εξίσου σημαντικό παράγοντα για τη στρατηγική έχει να προστατεύουν αλλά και βοηθηθούν οι αυτόχθονες πληθυσμοί, που μένουν στη υπό μελέτη περιοχή. (The Government of Canada, 2019)

Η κλιματική αλλαγή έχει ξεχωριστή θέση για το σχέδιο του Καναδά. Σύμφωνα με την έκθεση του Καναδά, εξαιτίας της αύξησης της θερμοκρασίας προκαλείται μη αναστρέψιμη αλλαγή στο περιβάλλον της Αρκτικής, επομένως η τήξη των πάγων φέρνει αρνητικές επιπτώσεις και για τους αυτόχθονες αλλά και για το ευρύτερο σύνολο. Ωστόσο αν και ο θαλάσσιος πάγος υποχωρεί, δημιουργείται ένα νέο πεδίο επενδύσεων σε ένα ευρύ φάσμα όπως την αλιεία, το τουρισμό, την επιστημονική έρευνα, την ναυτιλία για μικρά και μεγάλα πλοία. Αυτή η οπτική γωνία της κλιματικής αλλαγής, δηλαδή των επενδύσεων έχει φέρει μια νέα εικόνα για την Αρκτική και σημειώνεται και στη πολιτική του Καναδά. Στο νέο σχέδιο αναφέρει, ότι η Αρκτική έχει κινήσει το παγκόσμιο ενδιαφέρον και από αλλά μη αρκτικά κράτη τα οποία έχουν αναπτύξει αρκτικές πολιτικές, όπως επίσης ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει και αυξανόμενη στρατηγική και στρατιωτική σημασία της. Σημαντική αναφορά στο μέλλον της Αρκτικής για τη πολιτική του Καναδά γίνεται και για το βορειοδυτικό πέρασμα. Η διέλευση των πλοίων γίνεται ακόμα πιο εφικτή, ειδικά τους μήνες που υπάρχει μείωση του πάγου. Εδώ να σημειωθεί πως η καναδική κυβέρνηση τονίζει, εφόσον οι πλωτές οδοί είναι εσωτερικά ύδατα του Καναδά, τότε ο Καναδάς θα διαχειρίζεται την κυκλοφορία των πλοίων στα εθνικά ύδατα. (The Government of Canada, 2019).

Αυτή λοιπόν η στρατηγική που έχει σκεφτεί να ασκήσει η κυβέρνηση του Καναδά, εκφράζει την κυριαρχία που θέλει να προβάλλει επί των αρκτικών και βορείων εδαφών αλλά και των θαλάσσιων περιοχών της. Για να συνεχίσει λοιπόν να έχει αυτή τη μακροχρόνια ισχύ στην περιοχή της αρκτικής, σημαντικό παράγοντα έχουν οι Καναδικές Ένοπλες Δυνάμεις. Έτσι λοιπόν οι στρατιωτικές δυνάμεις του Καναδά έχουν μια μόνιμη παρουσία στη βόρεια έδρα στο Yellowknife, Northwest Territories, επίσης υπάρχουν ομάδες στο Iqaluit, Nunavut και Whitehorse, Yukon. Επιπλέον η πέμπτη Wing Goose Bay προστατεύει τον εναέριο χώρο του στη Βόρεια Αμερική και τέλος οι Καναδικοί Rangers οι οποίοι επιβλέπουν τις απομακρυσμένες περιοχές και βόρειες κοινότητες. Οι παραπάνω στρατιωτικές δυνάμεις εκτελούν τακτικές επιχειρήσεις και ασκήσεις στην Αρκτική για να λειτουργούν, αλλά και να δείχνουν την παρουσία του, με περιπολίες σε χερσαίο όσο και θαλάσσιο χώρο, όπως και παρακολούθηση και έλεγχος του εναέριου χώρου. (The Government of Canada, 2019)

Ένας ακόμη στόχος που θέλει να πετύχει η καναδική κυβέρνηση, έχει να κάνει και με τις υποδομές στην περιοχή του αρκτικού. Σημαντικές υποδομές που θέλει να δημιουργήσει είναι καλύτερες λιμενικές εγκαταστάσεις, εγκαταστάσεις αεροδρομίου αλλά και σιδηροδρομικά δίκτυα αλλά και δρόμους για πρόσβαση σε κοινότητες και ορυκτούς πόρους. Για την ακρίβεια σημαντικό βήμα προς την υλοποίηση αυτού του στόχου είναι η απόκτηση σιδηροδρομικής γραμμής Hudson Bay ,η οποία πρόκειται να γίνει ένας εμπορικός κόμβος μεταφορών και εξαγωγών για το βόρειο Καναδά αλλά και για τις διεθνείς αγορές. Η συνέχεια όπως είναι λογικό, των υποδομών είναι οι επενδύσεις. Στο σχέδιο του Καναδά έχει τονιστεί πως η οικονομία της περιοχής, θα πρέπει να εμβαθύνει με περισσότερες επενδύσεις και μεγαλύτερα έργα. Επιπλέον στις συνομιλίες που έχουν γίνει για τη πολιτική του Αρκτικού έχει θέση και η επιστήμη και η έρευνα. Βασικός στόχος είναι να επεκταθεί η ερευνητική ικανότητα των κοινοτήτων και να ενισχυθούν με ερευνητικές υποδομές και ιδρύματα. (The Government of Canada, 2019).

Όλα αυτά που αναφέρθηκαν παραπάνω περιστρέφονται γύρω από τους αυτόχθονες, το πληθυσμό δηλαδή που μένει σε αυτή τη γεωγραφική περιοχή και θα συνεχίσει να μένει ειδικά αν όλοι αυτοί οι στόχοι που έχει θέσει η Καναδική κυβέρνηση εκπληρωθούν. Το Αρκτικό και βόρειο πολιτικό Πλαίσιο είναι ένα μια στρατηγική, που σκοπό έχει να δυναμώσει τη παρουσία και την άσκηση καναδικής επιρροής στην αρκτική αλλά και να δημιουργήσει ένα ισχυρό κέντρο εξουσίας επενδύοντας σε όλους τους βασικούς τομείς που χρειάζονται ώστε να αναπτυχθεί μια περιοχή.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής (ΗΠΑ) είναι από τα ιδρυτικά μέλη του Αρκτικού Συμβουλίου, σαν Αρκτικό παράκτιο κράτος που είναι και το ίδιο. Στα πλαίσια του αρκτικού συμβουλίου έχει συμμετάσχει σε πολλές συμφωνίες, όπως στη συμφωνία της αρκτικής επιστήμης, στη συμφωνία ετοιμότητας και αντίδρασης ρύπανσης από την Αρκτική, συμφωνία έρευνας και διάσωσης της Αρκτικής και πολλές ακόμα συνεργασίες με άλλα αρκτικά κράτη. Το υπουργείο εξωτερικών είναι υπεύθυνο για την πολιτική των ΗΠΑ, για την Ανταρκτική και συνεργάζεται με το Εθνικό Ίδρυμα Επιστημών (National Science Foundation) το οποίο διαχειρίζεται το πρόγραμμα της Ανταρκτικής. (The US Government, 2020).

Το 1984 καθιερώνεται η Αρκτική έρευνα και πολιτική (Arctic Research and Policy Act (ARPA)), η οποία αναφέρει μια εθνική πολιτική που ασχολείται με τις

ερευνητικές ανάγκες και στόχους στην Αρκτική. Το 2013 οι Ηνωμένες Πολιτείες εξέδωσαν την Εθνική Στρατηγική για την Αρκτική Περιοχή και συμβάλλει στην καθιέρωση στρατηγικών στόχων για την περιοχή. Να σημειωθεί ο σχεδιασμός στρατηγικής, ζητήθηκε από την πολιτεία της Αλάσκας και το τοπικό πληθυσμό και φυσικά τις αμερικανικές υπηρεσίες. Επίσης το Εθνικό Συμβούλιο Επιστήμης και Τεχνολογίας (National Science and Technology Council) ανακοίνωσε, ένα δεύτερο πενταετές σχέδιο έρευνας για την Αρκτική που αναλύει κλάδους μελέτης, που θα αναλάβει η κυβέρνηση για να προβλέψει τις περιβαλλοντικές αλλαγές στην Αρκτική. (National Science Foundation, n.d.)

Το Μάιο του 2013 ο Λευκός Οίκος εξέδωσε την Εθνική Στρατηγική για την περιοχή της Αρκτικής (National Strategy for the Arctic Region). Η στρατηγική των ΗΠΑ για την Αρκτική ανέφερε, ότι έπρεπε να προωθηθούν τα συμφέροντα ασφαλείας των Ηνωμένων Πολιτειών. Αυτό θα ήταν εφικτό μέσω ενός ευρύ φάσματος εμπορικών, επιστημονικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Ακόμη σημαντικός στόχος, είναι να επιτευχθεί μια υπεύθυνη αρκτική περιφέρεια. Αυτό θα γίνει με προστασία του αρκτικού περιβάλλοντος και ενός πλάνου διαχείρισης της περιοχής της Αρκτικής, καθώς η επιστημονική έρευνα θα συμβάλλει στην κατανόηση της περιοχής. Επιπλέον καθοριστικός παράγοντας στη στρατηγική των ΗΠΑ έχει η ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας. Μιας συνεργασίας που θα περιλαμβάνει διμερές σχέσεις και θα προωθούνται τα συλλογικά συμφέροντα και την ευημερία της Αρκτικής. (The White House, 2013, pp. 4-5)

Για να μπορέσει η αμερικάνικη κυβέρνηση να φέρει εις πέρας τούς στόχους που έχει θέσει, έχει σχεδιάσει κάποια στάδια που πρέπει να ολοκληρώσει πρώτα. Επομένως για να μπορέσει να διασφαλίσει την ασφάλεια των πολιτών της, των εδαφών της και των φυσικών πόρων που έχουν οι ΗΠΑ στην Αρκτική, πρέπει να εξελιχθούν οι υποδομές και οι στρατηγικές ικανότητες της Αρκτικής. Με τη συνεργασία της πολιτείας της Αλάσκας θα αναπτυχθεί και θα διατηρηθεί η επιρροή που υπάρχει στα χωρικά ύδατα και τον εναέριο χώρο της Αρκτικής. Επίσης πρέπει να βελτιωθεί η ενημέρωση για το θέμα της Αρκτικής. Να δημιουργηθεί ευαισθητοποίηση για τις συνθήκες τις δραστηριότητες, που μπορεί να επηρεάζουν την ασφάλεια και το περιβάλλον της αρκτικής. Ακόμη να υπάρξει μέριμνα για την μελλοντική ενεργειακή ασφάλεια των Ηνωμένων Πολιτειών. Οι ενεργειακοί πόροι

που διαθέτει η Αρκτική αποτελούν καθοριστικό ρόλο για την εθνική ασφάλεια. (The White House, 2013, pp. 6-8)

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, είναι καίριο να δημιουργηθεί ένα ολοκληρωμένο πλάνο διαχείρισης. Για να μπορέσει να γίνει αυτό το πλάνο πρέπει να προστατευτεί το Αρκτικό περιβάλλον και να διατηρηθούν οι Αρκτικοί φυσικοί πόροι. Ακόμη πρέπει να χρησιμοποιηθεί μια διαχείριση, που θα ισορροπεί την οικονομική ανάπτυξη την προστασία του περιβάλλοντος και τις πολιτιστικές αξίες. Επιπλέον ένας ακόμη στόχος είναι να γίνει κατανοητό πόση μεγάλη σημασία έχει η αρκτική, μέσω της επιστημονικής έρευνας και της παραδοσιακής γνώσης. Τέλος για να γίνει ένα πλάνο διαχείρισης πρέπει να γίνει πρώτα η χαρτογράφηση της περιοχής της Αρκτικής. (The White House, 2013, pp. 8-9).

Για να ολοκληρωθεί η στρατηγική των ΗΠΑ, για την περιοχή της Αρκτικής χρειάζεται και η ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας. Η λογική γίνεται εύκολα κατανοητή, αυτό που μπορεί να συμβαίνει σε κάποια περιοχή της Αρκτικής μπορεί να έχει επιπτώσεις σε κάποιο άλλο κράτος της Αρκτικής, αλλά και της διεθνούς κοινότητας. Για να αποφευχθεί κάποιο τέτοιο πρόβλημα είναι αναγκαία η συνεργασία. Αυτό μπορεί να γίνει με την επιδίωξη ρυθμίσεων, που προωθούν τα κοινά συμφέροντα για την περιοχή της Αρκτικής και ενισχύουν την ασφάλεια. Επιπλέον σημαντικό παράγοντα έχει το Αρκτικό Συμβούλιο, μέσω του οποίου μπορεί να γίνει προώθηση για τις θέσεις των ΗΠΑ στην Αρκτική. Επίσης θα μπορούσε να γίνει συνεργασία και με άλλα μη κράτη της Αρκτικής ή και μη κρατικούς φορείς, που έχουν στραμμένο το ενδιαφέρον τους στην υπό εξέταση περιοχή (The White House, 2013, pp. 9-10).

Αξίζει να προστεθεί μερικά ακόμη σημαντικά στοιχεία για την αρκτική πολιτική των Ηνωμένων Πολιτειών υπό την προεδρία Τραμπ. Πρόκειται για ένα μνημόνιο(memorandum), για τη διασφάλιση των εθνικών συμφερόντων των ΗΠΑ στην περιοχή της Αρκτικής και να διατηρηθεί η ασφάλεια πρέπει να δημιουργηθεί ένας ικανός στόλος από παγοθραυστικά και να είναι πλήρως έτοιμος μέχρι το 2029. Πιο αναλυτικά ,πρόκειται για ένα πρόγραμμα απόκτησης παγοθραυστικού στόλου που θα αναπτύξουν οι ΗΠΑ, για να διατηρήσουν την επιρροή τους στη περιοχή της Αρκτικής. Επίσης να σχηματιστεί και σχέδιο, το οποίο να περιλαμβάνει τη δυνατότητα μόνιμης παρουσίας στην Αρκτική. (The White House, 2020).

Τον Απρίλιο του 2017 η κυβέρνηση της Νορβηγίας παρουσίασε τη στρατηγική της για την Αρκτική περιοχή. Η φιλοδοξία της Νορβηγίας για την Αρκτική, είναι να πετύχει να γίνει μια ολοκληρωμένη αναπτυγμένη περιοχή. Δηλαδή να δημιουργηθεί μια ισορροπία με το σύνολο του πληθυσμού και τη διαχείριση των πόρων που βρίσκονται στην περιοχή. Για να το πετύχει αυτό, χρειάζεται οικονομική βιωσιμότητα και αυτό μπορεί να γίνει με έναν κερδοφόρο επιχειρηματικό τομέα, αλλά σχεδιασμένο κατάλληλα για την Αρκτική. Επιπλέον ένα ακόμα στοιχείο που χρειάζεται σύμφωνα με την Νορβηγία είναι η περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Για να επιτευχθεί μια ολοκληρωμένη και αναπτυγμένη περιοχή με τα χαρακτηριστικά της Αρκτικής χρειάζεται μεγάλη προσοχή στη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος όπως και στους πόρους που έχει. Για να ολοκληρωθεί λοιπόν η στρατηγική αυτή χρειάζεται και κοινωνική βιωσιμότητα. Πιο αναλυτικά, χρειάζεται μια αγορά εργασίας που να συμμετέχουν όσοι περισσότεροι γίνεται διαφορετικών ειδικοτήτων και ηλικιών ώστε να δημιουργηθεί μια κοινότητα με έναν πληθυσμό, που να έχει πολλές δεξιότητες και γνώσεις. Η Νορβηγία αυτό που θέλει να πετύχει είναι να μειώσει το βαθμό γήρανσης, που παρουσιάζεται στο Βορρά της ειδικά στο τομέα της εργασίας, για αυτό θέλει να δημιουργήσει μία ελκυστική περιοχή που θα μπορούν να τη διαλέξουν οι νέοι, το οποίο είναι και το κομβικό σημείο της στρατηγικής της Νορβηγίας για την Αρκτική (The Government of Norway, 2017, pp. 3-10).

Συγκεντρωτικά λοιπόν οι στόχοι που θέτει η Νορβηγία για την υπό μελέτη περιοχή, σύμφωνα με το white paper που είχε παρουσιάσει είναι ειρήνη και σταθερότητα, ένα σχέδιο που να διαχειρίζεται ισορροπημένα το οικοσύστημα, μια ισχυρότερη βάση απασχόλησης. Ακόμη σημαντικό στόχος είναι η διεθνής συνεργασία και διεθνή έννομη τάξη. (The Government of Norway, 2012)

Το 2014 η κυβέρνηση της Νορβηγίας είχε ανακοινώσει μια αναφορά για την αρκτική πολιτική, που περιλάμβανε πέντε σημαντικούς άξονες που θα έπρεπε να κινηθεί η Νορβηγία. Δηλαδή διεθνή συνεργασία, επιχειρηματική ανάπτυξη, να ευρύνει η τεχνογνωσία, να γίνουν υποδομές και τελευταίος άξονας η προστασία του περιβάλλοντος. (The Government of Norway, 2014)

Η Νορβηγία ιεραρχεί λοιπόν της ανάγκες της και δίνει προτεραιότητα σε πέντε κρίσιμους τομείς για τη στρατηγική της. Αρχικά τοποθετεί την Διεθνή συνεργασία,

που μπορεί να τη πετύχει μέσω των διάφορων φόρουμ που συμμετέχει, όπως είναι το Αρκτικό Συμβούλιο, η διεθνή συνεργασία περιλαμβάνει και συνεργασία με τη Ρωσία. Αν και μπορεί να υπάρχουν διαφορές με τη Ρωσία, οι διμερείς σχέσεις που έχουν για τα κοινά σημεία έχουν φέρει μεγάλα αποτελέσματα. Για την ακρίβεια, για την Νορβηγία είναι ιδιαίτερα σημαντικό να έχει καλές σχέσεις με τη Ρωσία και να κρατάει ανοιχτό το διάλογο μαζί της. Επίσης στα σχέδια της Νορβηγίας είναι και η συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Ένωση και των κοινών στόχων που έχουν για την περιοχή της Αρκτικής. Στο πλαίσιο της διεθνής συνεργασίας, βασικό πυρήνας είναι και η ιδιότητα μέλους του NATO που έχει η Νορβηγία ,για να διατηρηθεί η ασφάλεια στην περιοχή. (The Government of Norway, 2017, pp. 17-20)

Στη συνέχεια σύμφωνα με τις ιεράρχηση που έχει κάνει η Νορβηγία, είναι η επιχειρηματική ανάπτυξη. Σκοπός της κυβέρνησης είναι να δημιουργήσει ένα πλαίσιο ,που θα έχει ισχυρή ανάπτυξη για την αξία της Αρκτικής. Με τον τρόπο αυτό θα παρέχει νέες θέσεις εργασίας και ανεβάσει το εισόδημα και αυτό θα οδηγήσει σε μια θετική ανάπτυξη της κοινωνίας. Η επιχειρηματική ανάπτυξη θα βασίζεται επίσης και στους πόρους που διαθέτει η περιοχή, αφού οι πλούσιοι φυσικοί πόροι αποτελούν βασικό παράγοντα. Επίσης οι βιομηχανίες που βασίζονται στον ωκεανό είναι κρίσιμες για την ανάπτυξη της αξίας στη περιοχή. Στο τομέα λοιπόν της επιχειρηματικής ανάπτυξης , υπάρχει ακόμα ένα τομέας που θέτει η Νορβηγία για την καλύτερη αξιοποίηση της περιοχής. Η κυβέρνηση θέλει να φέρει πιο κοντά σε συνεργασία την ερευνητική κοινότητα με το επιχειρηματικό τομέα. (The Government of Norway, 2017, pp. 23-24)

Τρίτο κατά σειρά προτεραιότητας είναι η Νορβηγία να αποκτήσει ηγετική θέση, στο θέμα της γνώσης για τη περιοχή της Αρκτικής. Αυτό σκοπεύει να το καταφέρει με το να παρέχει καλές προϋποθέσεις, για να γίνει έρευνα σχετικά με την Αρκτική. Επίσης σκοπεύει να βελτιώσει την ποιότητα της παιδείας για την περιοχή της Αρκτικής και να μειώσει το ποσοστό που δεν ολοκληρώνουν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. (The Government of Norway, 2017, pp. 27-28)

Σημαντική προϋπόθεση για την επίτευξη της ολοκλήρωσης της στρατηγικής, για την Αρκτική είναι οι υποδομές που χρειάζονται για να αναπτυχθεί η περιοχή. Στόχος της κυβέρνησης είναι ένα αξιόπιστο και αποτελεσματικό σύστημα μεταφοράς. Επιπλέον για να προωθήσει και να ενθαρρύνει η κυβέρνηση της

υποδομές απλοποιεί το νόμο ,για οικοδόμηση για να υπάρχει πλήρης και γρήγορη αξιοποίηση του χώρου. Για να μπορέσουν να γίνουν όμως τα παραπάνω ,χρειάζεται ενέργεια. Γι' αυτό η κυβέρνηση της Νορβηγίας έχει προνοήσει στη στρατηγική της και αναφέρει για ασφαλή και αποδοτική τροφοδοσία. Η βόρεια Νορβηγία θα έχει πλεόνασμα ισχύος αν αξιοποιηθούν αποτελεσματικά οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, σύμφωνα με τη κυβέρνηση. Σημαντικό θέμα που θέτει η Νορβηγία είναι οι μεταφορικές συνδέσεις αγαθών, που από αυτό κρίνεται οι επιχειρήσεις στη περιοχή. Γι' αυτό σκοπεύει να βελτιώσει τις συγκοινωνιακές συνδέσεις μέσω συνεργασίας με τη Σουηδία, τη Φιλανδία και τη Ρωσία. (The Government of Norway, 2017, pp. 30-33)

Τελευταία και εξίσου σημαντική αναφορά στην αρκτική πολιτική που έχει σχεδιάσει η Νορβηγία ,είναι η προστασία του περιβάλλοντος η ασφάλεια και η ετοιμότητα έκτακτης ανάγκης. Η κλιματική αλλαγή έχει επηρεάσει όλη τη περιοχή της Αρκτικής ,γι' αυτό η κυβέρνηση της Νορβηγίας θέλει να μεριμνήσει για τη προστασία και να συνεργαστεί και με άλλες χώρες για την διατήρηση του οικοσυστήματος. Επίσης η θαλάσσια ασφάλεια έχει ξεχωριστή θέση για τη Νορβηγία και θέλει να διασφαλίσει ότι τα νορβηγικά ύδατα είναι ασφαλής ,όπως και το θαλάσσιο περιβάλλον. Για να μπορέσει να πραγματοποιηθεί αυτό χρειάζεται επιτήρηση και ασφάλεια στη θάλασσα. Σε συνεργασία με το Διεθνή Ναυτιλιακό Οργανισμό (International Maritime Organization (IMO)), αλλά και το αρκτικό συμβούλιο η νορβηγική κυβέρνηση θα μπορέσει να διασφαλίσει την ασφάλεια στις θαλάσσιες περιοχές της. (The Government of Norway, 2017, pp. 35-37)

Αυτό που αντιλήφθηκε η Δανία, είναι πως στην Αρκτική ξετυλίγεται μια καινούργια περιοχή με πάρα πολλές δυνατότητες για ανάπτυξη. Η κυβέρνηση της Δανίας είχε καταλάβει από νωρίς πως οι κλιματικές αλλαγές και ειδικά η τήξη των πάγων που επηρεάζουν την Αρκτική, είναι πολύ μεγάλες και μη αναστρέψιμες. Αυτές όμως οι αλλαγές σε συνδυασμό με την τεχνολογική ανάπτυξη δίνουν νέες προοπτικές, για την περιοχή. Δηλαδή γίνεται εφικτή πλέον η εύρεση πετρελαίου και φυσικού αερίου όπως και ο ορυκτός πλούτος. Σημαντικό στοιχείο οι νέοι θαλάσσιοι οδοί που δημιουργούνται από τη τήξη των πάγων και μπορούν να προσφέρουν έως και 40% μείωση χρόνου, σε αντίθεση αν χρησιμοποιηθεί το πέρασμα το Σουέζ. Έχοντας υπολογίσει τα παραπάνω η Δανία το 2011 παρουσίασε

τη πολιτική που θα εφαρμόζε και την στρατηγική της για την Αρκτική για τη περίοδο 2011-2021. (Kingdom of Demark, 2011, pp. 9-10).

Η Δανία οραματίζεται μια Αρκτική που να υπάρχει ασφάλεια και ειρήνη, γι' αυτό προσπαθεί να βοηθήσει στην διαμόρφωση του μέλλοντος. Σημαντικό στοιχείο για αυτό το όραμα, έχει το διεθνές δίκαιο και τα φόρουμ που προωθούν την συνεργασία και προτείνουν λύσεις ώστε να αποφευχθούν οι συγκρούσεις. Ακόμη για τη κυβέρνηση της Δανίας ζωτικό ρόλο έχει η ασφάλεια στη θάλασσα καθώς και η περιφερειακή συνεργασία για την έρευνα και διάσωση. Επίσης για να διασφαλιστεί η κυριαρχία της Δανίας ,οι Δανικές ένοπλες δυνάμεις αναλαμβάνουν καθήκοντα ανάλογα για τη τήρηση της επιβολής της κυριαρχίας της αρκτικής. Όσο αφορά τα όρια της δικαιοδοσίας ης Δανίας υπάρχουν εκκρεμή ζητήματα που η Δανία θέλει να λύσει, σύμφωνα με τη στρατηγική της για την Αρκτική. Συγκεκριμένα σκοπεύει να προωθήσει συγκεκριμένη διεθνή ρύθμιση για την Αρκτική, σε περιοχές που θεωρεί ότι είναι κρίσιμο. (Kingdom of Demark, 2011, pp. 12-14)

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η συνεχής τήξη των πάγων έχει ανοίξει νέους θαλάσσιους δρόμους, όπως το Βορειοδυτικό πέρασμα για τη βόρεια Αμερική και Βορειοανατολικό για τη Ρωσία ,όπως μπορεί να γίνει κατανοητό τα οικονομικά οφέλη είναι αρκετά αρχικά μειώνονται οι χρόνοι που χρειάζεται για ένα ταξίδι άρα μειώνονται και τα έξοδα. Παράλληλα αυξάνεται τα δρομολόγια και όλο και περισσότερα πλοία είτε εμπορικά είτε ακτοπλοϊκά χρησιμοποιούν αυτά τα περάσματα. Έτσι η Δανία έχει μεριμνήσει στη πολιτική της ,για την ασφάλεια των πλοίων και το προσωπικό που το απαρτίζουν κάνοντας συνεργασία με αλλά κράτη για την διάσωση , έρευνα και τη παρακολούθηση. Επιπλέον θα ετοιμάσει νέους ναυτικούς χάρτες για να ανταποκρίνεται στη μεταβαλλόμενο σκηνικό, ώστε να αποφευχθούν ατυχήματα στη θάλασσα. (Kingdom of Demark, 2011, pp. 15-20).

Στο πρόγραμμα που έχει η καταθέσει η Δανία για την Αρκτική, σημαντική θέση έχει η άσκηση και η επιτήρηση της κυριαρχίας. Όπως υποστηρίζει η κυβέρνηση της Δανίας, μπορεί στην Αρκτική να επικρατεί ειρήνη αυτό όμως μπορεί με την αυξημένη δραστηριότητα που αποκτά η περιοχή σταδιακά να αλλάξει. Και ενώ μπορεί η Δανία να ανήκει στο NATO και να καλύπτεται αμυντικά εκείνη φροντίζει ακόμα περισσότερο κάνοντας τέσσερα βασικά πράγματα. Αρχικά οι

ένοπλες δυνάμεις βορείου ατλαντικού θα συγχωνευτούν με τη διοίκηση της Γροιλανδίας και τη διοίκησή των νήσων Φαρόε που θα ονομάζεται Arctic Command. Στη συνέχεια θα καθιερωθεί μια ένοπλη αρκτική δύναμη, η οποία δεν θα έχει μόνιμο χαρακτήρα αλλά θα καλείται σε περιπτώσεις ανάγκης και σε καθορισμένες περιοχές. Ακόμη θα γίνει μελέτη για την ανάλυση κινδύνου, για το θαλάσσιο περιβάλλον και γύρω από την Γροιλανδία. Τέλος η αεροπορική βάση Thule μπορεί να έχει μεγαλύτερο ρόλο, όσον αφορά τις δραστηριότητες που συμβαίνουν γύρω και εντός της Γροιλανδίας. (Kingdom of Demark, 2011, pp. 19-21)

Για τη Δανία έχει άμεση προτεραιότητα να αναπτυχθεί όσο πιο γρήγορα γίνεται. Για να το καταφέρει το σημείο κλειδί είναι οι υποδομές. Άλλο στοιχείο για την ανάπτυξη είναι η εκμετάλλευση των πόρων ,όπως πηγές πετρελαίου και φυσικού αερίου που υπάρχουν στην περιοχή της αρκτικής. Ακόμη μπορεί να εκμεταλλευτούν οι πόροι του ορυκτού πλούτου ειδικά στη Γροιλανδία και Νησιά Φαρόε ,που είναι ιδανικές περιοχές για εξερεύνηση και διαχείριση ορυκτών πόρων. Σε ότι αφορά την ενέργεια η Δανία έχει σκεφτεί ενεργειακές πολιτικές και ασφάλεια εφοδιασμού όπως επίσης και τις ανανεώσιμες πηγες ενέργειας. Ένα παράδειγμα είναι η Γροιλανδία ,που έχει φυσικές ανανεώσιμες πηγές και μπορεί να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη της βιομηχανίας. Όλα αυτά που σχεδιάζει η Δανία έχουν άμεσο στόχο να κάνουν ισχυρότερη τη θέση της στο διεθνές εμπόριο. (Kingdom of Demark, 2011, pp. 23-25,30-32)

Εξαιτίας της περιοχής και των αλλαγών που συμβαίνουν, η Γροιλανδία έχει το κεντρικό ρόλο για τη διεξαγωγή ερευνών και μελετών. Γι' αυτό η Δανία θέλει να διατηρήσει τη θέση που έχει για τις επιστημονικές μελέτες και θα προωθήσει εθνικές και διεθνείς αρκτικές έρευνες. Επίσης η διεθνής εκπαίδευση και συνεργασία ειδικά με τις ΗΠΑ, το Καναδά και την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι στο πλάνο της Δανίας. (Kingdom of Demark, 2011, pp. 35-36)

Όπως και για όλα τα παραπάνω η Δανία έχει εντάξει και στη στρατηγική τη προστασία του περιβάλλοντος και οικοσυστήματος της αρκτικής περιοχής. Αυτό σκοπεύει να το κάνει μέσω μακροπρόθεσμης παρακολούθησης και έρευνας ώστε να υπάρχει αρκετή γνώση για βελτιωθεί η κατάσταση της κλιματική αλλαγής. (Kingdom of Demark, 2011, pp. 45-46).

Τέλος να αναφερθεί πως η κυβέρνηση της Δανίας, η κυβέρνηση των Φερόων και η κυβέρνηση της Γροιλανδίας ετοιμάζουν μια νέα στρατηγική, για την περιοχή της Αρκτικής για τη χρονική περίοδο 2021-2030.

3.1.2 Υποσύστημα Β: Ρωσική Ομοσπονδία

Το κράτος της Ρωσίας καλύπτει πάνω από το 53% των ακτών του Αρκτικού ωκεανού. Επίσης το μισό του πληθυσμού που ζει στην Αρκτική είναι κάτοικοι της Ρωσίας, περίπου 2.500.000 εκατομμύρια κάτοικοι. Επομένως η ανάπτυξη της Αρκτικής για τη ρωσική κυβέρνηση είναι από τις πρώτες εθνικές προτεραιότητες ,που θέτει για προγραμματισμό. (Arctic Council, 2020)

Ο πρόεδρος της Ρωσίας D. Medvedev είχε παρουσιάσει τη στρατηγική για την περιοχή της Αρκτικής στις 30 Μαρτίου του 2009 και ανέφερε ένα πλάνο πολιτικής για βάθος δέκα ετών μέχρι δηλαδή το 2020. (Russian Federation, 2009). Το Οκτώβριο του 2020 ο πρόεδρος Putin εγκρίνει την νέα στρατηγική για την ανάπτυξη της Αρκτικής Ζώνης, της Ρωσικής Ομοσπονδίας και τη διασφάλιση της εθνικής ασφάλειας για την περίοδο έως το 2035. (Russian Federation, 2020).

Η πρώτη στρατηγική που ασκήθηκε από το 2008, είχε ως αποτέλεσμα να μειωθεί η μεταναστευτική ροή του πληθυσμού από την Αρκτική ζώνη κατά 53%. Επιπλέον οι μεταφορές μέσω της διαδρομής της Βόρειας θάλασσας αυξήθηκε, από 4.000.000 εκατομμύρια τόνους σε 31.500.000 εκατομμύρια τόνους το 2019. Επίσης αυξήθηκε το μερίδιο των σύγχρονων όπλων από 41% σε 59% για το έτος 2019. Τα προβλήματα που παραμένουν, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της πολιτικής του 2008-2019 είναι για αρχή είναι η υπερθέρμανση του κλίματος στην Αρκτική. Υπάρχει χαμηλός δείκτης για την ποιότητα ζωής ,όπως συνεχίζει να υπάρχει χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης για υποδομές μεταφορών. Χαμηλό επίπεδο σημειώνουν και οι επενδύσεις όπως και χαμηλή είναι και η ανάπτυξη για υποδομές επικοινωνιών και πληροφοριών. (Russian Federation, 2020)

Στη καινούργια στρατηγική γίνεται αξιολόγηση της Αρκτικής ,για τη σημασία στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της Ρωσίας. Αρχικά η Αρκτική ζώνη παρέχει πάνω από 80% καυσίμου φυσικού αερίου και 17% πετρελαίου και αποτελεί στρατηγικό αποθεματικό για την Ρωσική ομοσπονδία. Στη συνέχεια ιδιαίτερη θέση έχει η Βόρεια Θάλασσα ,γιατί εξαιτίας της κλιματική αλλαγής

ουσιαστικά αποκτά παγκόσμια σημασία για της διεθνείς μεταφορές. Ακόμη υπάρχουν αντικείμενα στρατηγικών αποτρεπτικών δυνάμεων στην Αρκτική Ζώνη, για να αποφευχθεί πιθανόν επίθεση εναντίον της Ρωσίας. Και τέλος στην αξιολόγηση αναφέρεται πως στην Αρκτική ζουν 19 αυτόχθονες πληθυσμοί. (Russian Federation, 2020)

Ο σκοπός της καινούργιας στρατηγικής από τη Ρωσική πλευρά ,είναι να εφαρμόσει μέτρα ώστε να διασφαλίσει την κοινωνική ανάπτυξη. Αυτό μπορεί να εξασφαλιστεί με εκσυγχρονισμό της υγειονομικής περίθαλψης, όπως και των ιατρικό εξοπλισμό για τις απομακρυσμένες περιοχές. Βελτίωση στην εκπαίδευση και υποστήριξη από ομοσπονδιακά πανεπιστήμια. Επίσης να δημιουργηθεί ένα σύγχρονο αστικό περιβάλλον, με κατασκευές κατοικιών και επιδοτήσεις στέγασης. Ένα άλλο μέτρο είναι η ενθάρρυνση της συμμετοχής κρατικών εταιρειών, αλλά και ιδιωτικών σε επενδύσεως στην αρκτική περιοχή. Εκτός από την κοινωνική ανάπτυξη στη νέα πολιτική που θέλει να ακολουθήσει η Ρωσία ,έχει μέτρα και για την οικονομική ανάπτυξη. Ένα μέτρο που θέλει να εφαρμόσει η ρωσική κυβέρνηση είναι η δημιουργία ειδικού οικονομικού καθεστώσ ,που θα οδηγήσει σε μια κυκλική οικονομία. Παροχή κρατικής στήριξης για δημιουργία ανάπτυξης και τεχνολογιών στο κλάδου της ενέργειας, επίσης κρατική στήριξη για δημιουργία συγκροτημάτων επεξεργασίας ιχθυοκαλλιέργειας. Σημαντικό μέτρο η κατασκευή κρουαζιερόπλοιων Αρκτικής το οποία θα ανήκουν στη κατηγορία πάγου για την ανάπτυξη τουριστικών υποδομών. (Russian Federation, 2020)

Για να ολοκληρωθεί ο τομέας της ανάπτυξης των υποδομών η Ρωσική Ομοσπονδία ,θα προχωρήσει σε μια σειρά από μέτρα. Αρχικά ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υποδομής των θαλάσσιων λιμένων και διαδρομών στη Βόρεια Θάλασσα και στη θάλασσα του Μπάρεντς, δημιουργία μιας έδρας θαλάσσιων επιχειρήσεων για τη διαχείριση της ναυτιλίας για τη διαδρομή της Βόρειας θάλασσας. Η νέα στρατηγική προβλέπει τη κατασκευή τουλάχιστον 5 πυρηνικών παγοθραυστικών του έργου 22220, τρία πυρηνικά παγοθραυστικά του έργου Leader, 16 σκάφη διάσωσης και ρυμούλκησης, 3 υδρογραφικά και δύο πλοία. Ακόμη προβλέπει κατασκευή λιμένος κόμβου και δημιουργία ρωσικού εμπορευματοκιβωτίου όπως και επέκταση των δυνατοτήτων πλοήγησής κατά μήκος της διώρυγας της Λευκής Θάλασσας-Βαλτικής, των λεκανών των ποταμών Onega, Northern Dvina, Mezen,

Pechora, Ob, Yenisei, Lena, Kolyma και άλλων ποταμών της Αρκτικής ζώνης. Επιπλέον σκοπεύει να κατασκευάσει συγκρότημα αεροδρομίων, αυτοκινητόδρομους τοπικής σημασίας. (Russian Federation, 2020)

Στη στρατηγική που σκοπεύει να ασκήσει η Ρωσία ,έχει μεριμνήσει και για το τομέα της έρευνα και επιστήμης. Για να βελτιώσει την ανάπτυξη στο κλάδο της έρευνας προωθεί την διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας ,προς το συμφέρον της ανάπτυξης της Αρκτικής όπως υδρογραφικής έρευνας για μεγάλο βάθος των υδάτων ,ώστε να μελετηθεί το υποβρύχιο περιβάλλον. Επίσης γίνεται αναφορά για ανάπτυξη ερευνητικού στόλου και ερευνητικών σκαφών. Η Ρωσία έχει μεριμνήσει ,με μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος. Αυτά τα μέτρα είναι ανάπτυξη κρατικού συστήματος ,για την παρακολούθηση του περιβάλλοντος, μείωση των ρύπων και στην ατμόσφαιρα και στα θαλάσσια ύδατα και αξιολόγηση σε τακτικά χρονικά διαστήματα για τις πυρηνικές εγκαταστάσεις που βρίσκονται στην Αρκτική ζώνη. (Russian Federation, 2020)

Στο πλαίσιο των μέτρων που λαμβάνει η Ρωσική ομοσπονδία ,για την ζώνη της Αρκτικής είναι η ανάπτυξη διεθνούς συνεργασίας. Αυτό μπορεί να γίνει με την εφαρμογή εξωτερικής πολιτικής μέσω φορέων, που σκοπό έχουν τη διατήρηση της Αρκτικής. Να γίνουν διμερές αλλά και πολυμερείς συνεργασίες μεταξύ Ρωσικής Ομοσπονδίας και ξένων κρατών. Επίσης να γίνει διεθνή νομική οριοθέτηση των εξωτερικών συνόρων της υφαλοκρηπίδας και να διατηρηθεί η συνεργασία με τα άλλα κράτη της Αρκτικής. Επιπλέον να εξασφαλιστεί η ρωσική παρουσία, στο αρχιπέλαγος του Σπιτςμπεργκ. Να προστεθεί η διοργάνωση εκδηλώσεων ,με στόχο τη προσέλκυση ξένων επενδυτών για να συμμετάσχουν στα επενδυτικά προγράμματα στην Αρκτική περιοχή. (Russian Federation, 2020)

Εξίσου σημαντική θέση στη στρατηγική για την Αρκτική ζώνη έχει και η στρατιωτική ασφάλεια για τη προστασία των κρατικών συνόρων. Τα μέτρα που θα ληφθούν για αυτό το τομέα ,είναι βελτίωση της σύνθεση και δομής των ενόπλων δυνάμεων. Ακόμη να εξασφαλιστεί επιχειρησιακό καθεστώς στην Αρκτική ζώνη για να διατηρεί το επίπεδο ετοιμότητας μάχης και τέλος να εξοπλιστούν οι ένοπλες δυνάμεις με ειδικό εξοπλισμό, προσαρμοσμένο στις κλιματικές συνθήκες της Αρκτικής. (Russian Federation, 2020)

Μια σημαντική διαφορά που υπάρχει στη στρατηγική της Ρωσίας ,είναι πως για ορισμένες περιοχές προτείνει ειδικά μέτρα. Για την περιοχή του Μούρμανσκ φιλοδοξεί να υπάρχει ολοκληρωμένη ανάπτυξη του λιμανιού, με κατασκευή τερματικών σταθμών μεταφόρτωσης , ειδικά στο συγκεκριμένο λιμάνι που είναι το μοναδικό χωρίς πάγο στην αρκτική. Ακόμη θέλει να κατασκευάσει σύγχρονες εγκαταστάσεις οι οποίες να έχουν διπλή χρήση, δηλαδή να χρησιμοποιούνται και από τον οικισμό αλλά και από στρατιωτικούς σχηματισμούς. Επιπλέον επιθυμεί τη κατασκευή υπεράκτιων κατασκευών για την αποθήκευση και αποστολή υγροποιημένου φυσικού αερίου και τέλος τον εκσυγχρονισμό του αεροδρομίου του Μούρμανσκ. (Russian Federation, 2020)

Στη συνέχεια για τη περιοχή Okrug Nenets υπάρχει πρόβλεψη για υλοποίηση θαλάσσιου λιμένος στο Indiga και σιδηροδρόμου στο Sosnogorsk-Indiga. Ακόμη ανοικοδόμηση αεροδρομίου και ανάπτυξη των κέντρων πετρελαίου και ορυκτών πόρων στις περιοχές Varandey, Kolguevsky, Kharyago-Usinsky και Khasyreysky. Στη περιοχή Okrug Chukotka η Ρωσία θέλει να αναπτύξει το λιμένα του Pevek, να δημιουργήσει κεντρικό σημείο μεταφορών και εφοδιασμό στο λιμάνι Provideniya για όλο το χρόνο. Επίσης για τη περιοχή Okrug Yamalo-Nenets κατασκευάζεται τερματικό σταθμός και κατασκευή σιδηροδρόμων Obskaya - Salekhard - Nadym - Pangody - Novy Urengoy - Korotchaevno και Obskaya - Bovanenkovo – Sabetta και επέκταση παραγωγής υγροποιημένου φυσικού αερίου στη χερσόνησο Yamal. Αντίστοιχα έργα ανάπτυξης περιλαμβάνουν και άλλες περιοχές και δήμους, όπως το δήμο της Δημοκρατίας της Καρελίας ,της Δημοκρατίας της Κόμης, Δημοκρατίας της Sakha , της επικράτειας του Κρασνογιάρσκ, δήμους της περιοχής του Αρχάγγελσκ. (Russian Federation, 2020)

Η Ρωσική Ομοσπονδία θα εφαρμόσει τη στρατηγική της σε τρία στάδια, το πρώτο θα είναι από το 2020-2024, το δεύτερο από το 2025-2030 και το τελευταίο από το 2031-2035. (Russian Federation, 2020)

3.1.3: Υποσύστημα Γ: κράτη μέλη του Αρκτικού συμβουλίου με το βαθμό του παρατηρητή χώρες μέλη ΕΕ(Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ολλανδία, Ισπανία) Κίνα, Ινδία, Ιαπωνία, Κορέα, Σιγκαπούρη, Ηνωμένο βασίλειο.

Ερευνητικός περιορισμός: οι πηγές που αντλήθηκαν τα δεδομένα προέρχονται από πρωτογενείς ανοιχτές πηγές συγκεκριμένα από τα υπουργεία της κάθε χώρας του κάθε υποσυστήματος. Για το Υποσύστημα Γ οι χώρες Σουηδία και Κορέα δεν θα αναλυθούν διότι τα δεδομένα που βρέθηκαν δεν πληρούν τις προϋποθέσεις της έρευνας.

Ο Γάλλος υπουργός Εξωτερικών Jean-Marc Ayrault αναφέρει πως *«η Αρκτική είναι τόσο μακριά από την Γαλλία όσο και κοντά σε αυτήν... για μια θαλάσσια δύναμη όπως η Γαλλία με το δεύτερη μεγαλύτερη θαλάσσια περιοχή στο κόσμο παραμένει σχετικά κοντά»*. Αυτά αναφέρονται στο πρόλογο για την εθνική χάρτη για την Αρκτική (National Roadmap for the Arctic) ,το οποίο εκδόθηκε το 2016 από το υπουργείο εξωτερικών της Γαλλίας. (Ministry of Foreign Affairs of France, 2016, pp. 4-5)

Η πολιτική της Γαλλίας για την περιοχή της Αρκτικής βασίζεται σε τέσσερις κεντρικούς άξονες: να προσδιοριστούν τα συμφέροντα της Γαλλίας στην Αρκτική, να ενισχυθεί η νομιμότητα της Γαλλίας για θέματα που αφορούν την Αρκτική, προώθηση των συμφερόντων της για τον Αρκτικό Ωκεανό και τέλος να δημιουργηθεί ένα υψηλό επίπεδο προστασίας για το περιβάλλον της Αρκτικής. Αυτοί οι τέσσερις άξονες με τη σειρά τους ταξινομούνται σε επτά τομείς: επιστημονική έρευνα, οικονομικά συμφέροντα και ευκαιρίες της Γαλλίας στην αρκτική, πολιτική προστασίας θαλάσσιου περιβάλλοντος, γαλλική άμυνα και ασφάλεια στην περιοχή, γαλλική παρουσία σε διεθνή φόρουμ, Ευρωπαϊκή Ένωση και αρκτική και εξισορρόπηση εθνικών συμφερόντων και παγκόσμιου κοινού ενδιαφέροντος. (Ministry of Foreign Affairs of France, 2016, p. 12).

Αρχικά για την επιστημονική έρευνα και συνεργασία η Γαλλία θέλει να αυξήσει το ενδιαφέρον των Γάλλων επιστημών για την Αρκτική και στη συνέχεια να ενισχυθεί ο ρόλος της Γαλλίας στις ομάδες εργασίας του Αρκτικού συμβουλίου ,παρέχοντας Γάλλους ειδικούς επιστήμονες. Ακόμα θέλει να εξασφαλίσει την συμμετοχή της σε

διεθνείς οργανισμούς ,όπως η Διεθνή Επιτροπή Αρκτικής Επιστήμης. Παράλληλα επιδιώκει να ενισχύσει τη συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Ένωση, για προγράμματα έρευνας και να κάνει συνεργασίες με οργανισμούς με τα παράκτια κράτη του ωκεανού. Επίσης φιλοδοξεί να συνδυάσει την έρευνα με επιχειρηματικές ευκαιρίες, που μπορεί να υπάρχουν σε τομείς όπως ενέργεια , ναυτιλία, ,μεταφορές. (Ministry of Foreign Affairs of France, 2016, pp. 19-22)

Στη συνέχεια η Γαλλία ενδιαφέρεται για τις οικονομικές ευκαιρίες ,που μπορεί να βρει στην Αρκτική. Αυτές οι ευκαιρίες που θέλει να αδράξει η Γαλλική κυβέρνηση αφορούν τα ενεργειακά κοιτάσματα ,που είναι πλούσια στην Αρκτική. Άλλη επίσης οικονομική δραστηριότητα που έχει έντονο ενδιαφέρον είναι οι μεταφορές. Ουσιαστικά το βόρειο πέρασμα μειώνει την απόσταση από το Ρότερνταμ στη Γιοκοχάμα σε 40% ,σε σύγκριση με τη διώρυγα του Σουέζ. Επιπλέον οι κατασκευές υποδομών, οι δορυφορικές επικοινωνίες, η αλιεία ,οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειες και ο τουρισμός είναι επίσης πηγές οικονομικού ενδιαφέροντος για την Γαλλία. (Ministry of Foreign Affairs of France, 2016, pp. 25-28).

Η Γαλλία στη περιοχή της Αρκτικής περισσότερο ενδιαφέρεται για την ασφάλεια, την οικονομία και το περιβάλλον της περιοχής και λιγότερο για την άμυνα και τα στρατιωτικά θέματα. Ωστόσο ότι μπορεί να απειλήσει την ειρηνική κατάσταση και να επηρεάσει ειδικά την ναυτιλιακή σύνδεση μεταξύ Ασίας και Ευρώπης, ή έναν μελλοντικό ενεργειακό εφοδιασμό θα επηρεάσει τα μελλοντικά συμφέροντα της Γαλλίας. Η Γαλλική κυβέρνηση όταν δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες θα συμμετέχει σε επιχειρηματικά σχέδια, που θα περιλαμβάνουν Γαλλικά πλοία και κατ' επέκταση γαλλικά συμφέροντα οπότε αυτό φέρνει νέες προσκλήσεις για τη ναυτική της δύναμη. (Ministry of Foreign Affairs of France, 2016, pp. 33-35). Ωστόσο σύμφωνα με τη νέα στρατηγική που σχεδίασε το υπουργείο Άμυνας της Γαλλίας ,το 2019 για τις νέες προκλήσεις της Αρκτικής η Γαλλική κυβέρνηση έχει αυξήσει την συμμετοχή της και τη παρουσία της στρατιωτικά. Για την ακρίβεια το 2017 σε Αρκτική άσκηση που έγινε στην Φιλανδία ,συμμετείχε με 3 Rafale,6 Mirage 2000, 230 στρατιωτικό προσωπικό, το 2019 στη Νορβηγία αύξησε τους αριθμούς σε 10 Rafale, 4 Mirage 2000-5 και 300 στρατιωτικό προσωπικό. Επίσης το 2019 συμμετείχε σε 5 ασκήσεις με τις χώρες της αρκτικής σε ακραίες συνθήκες κρύου και σε 13 πορείες αντίστοιχων συνθηκών. Για το έτος 2019, έκτος από τις χώρες που διοργάνωναν τις ασκήσεις η Γαλλία ήταν εκείνη με τις περισσότερες

δυνάμει, που συνέφερε για την άσκηση Arctic Challenge. (Direction generale des relations internationales et de la strategie, 2019)

Σημαντικός τομέας για την Γαλλία είναι η γαλλική παρουσία σε διεθνή φόρουμ. Σημαντικό φόρουμ στο οποίο συμμετέχει η Γαλλία από το 2000 είναι το Αρκτικό συμβούλιο, με το βαθμό του παρατηρητή. Άλλα φόρουμ που αφορούν την Αρκτική είναι το Barents Euro-Arctic council, Nordic Dimension, International Maritime Organisation. Μέσα στα πλαίσια της των φόρουμ σημαντικό παράγοντα έχει ,πως η Γαλλία σαν κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορεί να συνεργάζεται και συντονίζει θέματα που να αφορούν την Αρκτική περιοχή (Ministry of Foreign Affairs of France, 2016, pp. 45,51-52)

Η Αρκτική για τη Γερμανία είναι μια περιοχή που πολύ γρήγορα αλλάζει εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής. Αυτή η αλλαγή όμως αλλάζει την γεωπολιτική και γεωοικονομική σημασία της περιοχής. Γι' αυτό το λόγο η Ομοσπονδιακή κυβέρνηση θεωρεί πως πρέπει να αξιοποιηθεί οικονομικά η περιοχή ,με ασφαλή φυσικά τρόπο για το περιβάλλον. Υπό αυτή τη σκέψη το υπουργείο εξωτερικών της Γερμανία ,ήδη από το 2013 είχε ασχοληθεί με το να σχεδιάσει μια πολιτική για την περιοχή (Federal Foreign Office, 2013) και το 2019 ανακοίνωσε ένα πιο ανανεωμένο σχέδιο για την περιοχή της Αρκτικής.

Οι γραμμές που θέτει η Γερμανική κυβέρνηση για την Αρκτική ορίζονται αρχικά για τη προστασία του περιβάλλοντος. Η Αρκτική είναι ένα ευαίσθητο οικοσύστημα, που θέλει μεγάλη προσοχή. Επομένως η Γερμανία υποστηρίζει το κλιματικό σχέδιο δράσης 2050 (Climate Action Plan 2050) και τις δραστηριότητες του Διεθνή Ναυτιλιακού Οργανισμού(International Maritime Organization) για να μειώσει τους θαλάσσιους ρύπους.. (Federal Foreign Office, 2019, pp. 11-12)Επίσης η Γερμανία θέλει να προωθήσει και να αυξήσει τις διεθνή συνεργασίες ,για θέματα που αφορούν Αρκτική. Ένας τρόπος είναι να συνεχίζει να κάνει πιο ισχυρή την παρουσία της στο αρκτικό συμβούλιο, να συνεργάζεται με τα 8 αρκτικά κράτη. (Federal Foreign Office, 2019, pp. 17-19)

Αυτό που παρατήρησε η Γερμανία είναι πως η Αρκτική είναι μια περιοχή υπό πίεση. Η δυνατότητα πλοήγησης θαλάσσιων διαδρομών ,ίσως γίνει μια αφορμή για μια επιθετική συμπεριφορά και να οδηγήσει σε κρίση. Γι' αυτό πολλά κράτη προστατεύουν τα συμφέροντά τους με στρατιωτικά μέσα, τα οποία μπορούν να

οδηγήσουν σε εντάσεις μεταξύ των Αρκτικών κρατών. Από την πλευρά της Γερμανίας η πολιτική ασφάλειας αποτυπώνει τη διατήρηση της ειρήνης και την αποφυγή συγκρούσεων και αυτό το πετυχαίνει με τη διατήρηση ενός αμυντικού μηχανισμού. Μεγάλη σημασία έχει επίσης και η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για την θαλάσσια ασφάλεια που η Γερμανία την θεωρεί βασική για τη περιοχή. (Federal Foreign Office, 2019, pp. 23-25)

Ακόμη κατανοώντας η Γερμανία πως η Αρκτική είναι ένα μεταβαλλόμενο περιβάλλον που κρύβει πολλά ακόμα, έχει σκοπό να επενδύσει σε πρωτοποριακή έρευνα. Αυτό που αποσκοπεί η έρευνα της Γερμανίας είναι να συμβάλλει στην κατανόηση της Αρκτικής και των περιφερειακών παγκόσμιων επιπτώσεων της. Σημαντική αναφορά στο σχέδιο της Γερμανίας ,για την Αρκτική γίνεται και για τις περιοχές που ασκούν αξιώσεις τα παράλια αρκτικά κράτη. Δηλαδή η Γερμανία θέλει να διασφαλίσει πως οι περιοχές συγκεκριμένα οι εκτεταμένες υφαλοκρηπίδες ,θα είναι προσβάσιμες για θαλάσσια έρευνα (Federal Foreign Office, 2019, pp. 27-29).

Τέλος σημασία για την Γερμανία έχει και η οικονομική πλευρά της περιοχής. Αρχικά σημασία έχουν, τα κοιτάσματα φυσικού αερίου και πετρελαίου αφού το 30% των ανεξερεύνητων καυσίμων πιστεύεται πως βρίσκεται στον Αρκτικό Κύκλο. Επιπλέον με το Βόρειο και το Βορειοδυτικό πέρασμα δημιουργείται μια θαλάσσια διαδρομή, που ανοίγει νέες προοπτικές για τις μεταφορές. Επίσης ο τουρισμός είναι ένα μεγάλο κομμάτι των οικονομικών δραστηριοτήτων μιας και οι τουριστικές κρουαζιέρες έχουν αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Επομένως υπολογίζοντας όλα τα παραπάνω, η Γερμανική κυβέρνηση θέλει να δεσμευτεί για την ασφαλή και αδιάκοπη διέλευση των σκαφών μέσω των αρκτικών θαλάσσιων οδών, επιθυμεί να συνεργαστεί με τα αρκτικά κράτη για να πετύχουν βελτιωμένες θαλάσσιες παρακολουθήσεις και διασώσεις. Το σημαντικότερο όμως που ενδιαφέρει την Γερμανία είναι ένας σταθερός ενεργειακός μακροπρόθεσμος εφοδιασμός. Για να το πετύχει αυτό ,χρειάζεται να δημιουργηθούν τερματικές εγκαταστάσεις μεταφοράς υγροποιημένου φυσικού αερίου ,που θα το μεταφέρουν πλοία και δεν θα υπάρχει ανάγκη να γίνεται η μεταφορά με συνδέσεις αγωγών. (Federal Foreign Office, 2019, pp. 31-34)

Η Ιταλία θέλοντας να μελετήσει περισσότερο την Αρκτική το 2013, γίνεται παρατηρητής στο Αρκτικό Συμβούλιο. Για να μπορέσει να έχει μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση, στην περιοχή το 2015 ανακοινώνει τη στρατηγική της και τις εθνικές της κατευθυντήριες γραμμές για την Αρκτική.

Για την στρατηγική της Ιταλίας μεγάλη σημασία έχει η κυριαρχία που έχουν στα εδάφη τους τα αρκτικά κράτη και τη σέβεται απόλυτα. Γι' αυτό πιστεύει πως πρέπει να υπάρχει συνεργασία μεταξύ των κρατών στην Αρκτική, για να πετύχουν τα καλύτερα αποτελέσματα. Η ιταλική κυβέρνηση για να προωθήσει αυτή την ιδέα έχει κάνει μια σειρά από συνεργασίες, σε εθνικό αλλά και σε διεθνές επίπεδο. Συμμετέχει δηλαδή σε διάφορα γκρουπ που ασχολείται με θέματα που περιλαμβάνουν την Αρκτική, όπως το Senior Arctic Officials, National Agency for New Technologies. Επιπλέον συμμετέχει σε πρωτοβουλίες της ευρωπαϊκής Ένωσης, που κεντρικό θέμα έχουν την υπό μελέτη περιοχή. (Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation of Italy, 2016, pp. 3-5)

Σημαντική θέση για την Ιταλία έχει και η προστασία του περιβάλλοντος. Το θαλάσσιο περιβάλλον, η μόλυνσή του αέρα, κλιματική αλλαγή και βιοποικιλότητα πρέπει να αντιμετωπίζονται με μεγάλη προσοχή και να παρέχονται λύσεις όταν προκύπτουν προβλήματα. Από την πλευρά της η Ιταλία συμμετέχει σε διαφορετικά γκρουπ για τα ανάλογα θέματα, όπως Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Flora and Faunas International Convention for the Protection of Birds. Αντίστοιχα και η ανθρώπινη διάσταση έχει σημαντική αξία, ειδικά οι αυτόχθονες λαοί της Αρκτικής. Εξαιτίας των κλιματικών αλλαγών οι τοπικές κοινότητες επηρεάζονται πρώτα και πιο άμεσα από τις αλλαγές με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζουν προβλήματα. (Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation of Italy, 2016, pp. 7-10)

Ακόμη η Ιταλία ενδιαφέρεται για την επιστημονική έρευνα στην Αρκτική ζώνη, για αυτό προσπαθεί να δώσει κίνητρα για συμμετοχή Ιταλών επιστημών σε αρκτικά προγράμματα και να κάνει τη θέση πιο ισχυρή μέσω διεθνών συμμετοχών σε ερευνητικά προγράμματα. Παράλληλα να προωθεί δραστηριότητες για συνεργασία, μεταξύ των ιταλικών πανεπιστημίων και των ιδρυμάτων στις αρκτικές χώρες και τέλος να συμμετέχει στην υλοποίηση και ενίσχυση ευρωπαϊκών αρκτικών

υποδομών υπό την Ευρωπαϊκή επιτροπή. (Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation of Italy, 2016, pp. 13-15)

Φυσικά δεν θα μπορούσε να απουσιάζει από μια στρατηγική ,η οικονομική πλευρά της περιοχής. Για την Ιταλία η περιοχή κρύβει μεγάλα αποθέματα σε ενεργειακά κοιτάσματα, που όμως εξαιτίας της μορφολογίας της περιοχής και των ακραίων καιρικών συνθηκών να είναι πολύ δύσκολο να αντληθούν. Αυτό που δίνει ένα πλεονέκτημα στην Ιταλία, είναι πως πρόκειται για μια χώρα που έχει την τεχνογνωσία σε υπεράκτιες έρευνες για εκμετάλλευση πετρελαίου. Η ENI η οποία πρόκειται για ιταλική εταιρεία συμφερόντων, έχει ήδη κατασκευάσει το πλάνο με το τρόπο για να προσεγγίσει τις δραστηριότητες για την αρκτική. Το πλάνο περιλαμβάνει οι δραστηριότητες να γίνονται σε περιοχές χωρίς πάγο και να υποβοηθούνται από δορυφορικό έλεγχο και απομακρυσμένη παρακολούθηση και χρήση τεχνολογιών γεώτρησης με προληπτικών εκρήξεων και ρομποτικών συστημάτων για πρόληψη και συγκράτησή πετρελαιοκηλίδων. (Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation of Italy, 2016, pp. 17-18)

Αυτό που γίνεται κατανοητό είναι πως η Ιταλία θέλει να συμμετέχει, όσο δυνατόν σε πιο πολλούς τομείς μπορεί που να περιλαμβάνουν την Αρκτική. Φυσικά δηλώνει ότι παραμένει διαθέσιμη ,σε οποιαδήποτε συνεργασία για εξερεύνηση και μελέτη της Αρκτικής ζώνης. (Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation of Italy, 2016, p. 19)

Το 2017 το Υπουργείο Επιστημών, Καινοτομίας και Πανεπιστημίων ανακοίνωσε τις οδηγίες, για μια ισπανική πολιτική στρατηγική. Η Αρκτική για την Ισπανία είναι ένας ωκεανός που περιβάλλεται από κατοικημένες περιοχές ,οι οποίες κάνουν αισθητή την κυριαρχία τους. Ωστόσο αυτό που θέλει να τονίσει η Ισπανική κυβέρνηση, μέσω της στρατηγικής είναι πως η παρουσία της Ισπανίας στην αρκτική ξεκινάει από το 16^ο αιώνα με τους Ισπανούς εξερευνητές, να αναζητούν το βορειοδυτικό πέρασμα και τη δημιουργία νέων οικισμών. Όλες αυτές οι εξερευνήσεις έφεραν πολλές γνώσεις για την περιοχή και δημιούργησαν μια σύνδεση, μεταξύ της αρκτικής ζώνης και της Ισπανίας. Σήμερα με τη τήξη των πάγων έχουν αλλάξει οι οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες της Αρκτικής ,γι' αυτό η Ισπανία θέλει να προωθήσει ένα ειρηνικό πλαίσιο, μέσω την επιστημονική

έρευνα και διεθνής συνεργασίας. (Ministry of Science, Innovation and Universities of Spain, 2017, pp. 9,11-13)

Η Αρκτική περιοχή αποκτά ολοένα και περισσότερο γεωστρατηγικό και οικονομικό ενδιαφέρον, εξαιτίας των φυσικών πόρων και των νέων θαλάσσιων οδών που δημιουργούνται. Η κυριαρχία λοιπόν ανήκει στην δικαιοδοσία των Αρκτικών χωρών και δεν υπάρχει συγκεκριμένο σύμφωνο που να ρυθμίζει την περιοχή ,όπως στην ανταρκτική με το τη Συνθήκη της ανταρκτικής. Επομένως οι επιστημονικές έρευνες, οι επιχειρηματικές δραστηριότητες ακόμα και η προστασία του περιβάλλοντος, ανήκουν στην επιρροή των παράκτιων αρκτικών κρατών. Επειδή όμως η κλιματική αλλαγή φέρνει νέες αλλαγές στο χώρο δημιουργείται μια εύθραυστη κατάσταση ,για τις σχέσεις μεταξύ των παράκτιων κρατών. Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω η Ισπανία θεωρεί ότι πρέπει να προωθήσει την ειρήνη και τη ασφάλεια στη περιοχή, καθώς να ενθαρρύνει την ανάπτυξη της επιστημονικής και τεχνολογικής πολιτικής έρευνας με διεθνή συνεργασίες. Ακόμη επιθυμεί να ευθυγραμμιστεί με τις πολιτικές που έχει η Ευρωπαϊκή Ένωση σχετικά με την Αρκτική και συμμετέχει για το σχεδιασμό παρόμοιων πολιτικών. Επιπλέον προωθεί τα απαραίτητα μέτρα για μια ασφαλή, δωρεάν θαλάσσια διαμετακομιστική Αρκτική. (Ministry of Science, Innovation and Universities of Spain, 2017, pp. 12-13,15)

Η Ισπανία έχοντας σημαντική παρουσία στις πολικές περιοχές, έχει και ανάλογη παρουσία στα φόρουμ που συμμετέχει υποστηρίζοντας ενέργειες, όπως επιστημονική έρευνα και συνεργασία, διατήρηση της ιστορικής, μακροπρόθεσμη προώθηση της έρευνας και ανάπτυξης ,προώθηση νέων τομέων έρευνας και πρόσληψη νέων επιστημών, συμμετοχή σε διεθνή φόρουμ. Επίσης υποστηρίζει ιδέες, όπως συντονισμού επικοινωνίας και διάδοση πολικών δραστηριοτήτων, παροχή κινήτρων για νέες ευκαιρίες νέων ερευνητών με σκοπό έρευνας το πολιτικό και δημιουργία πολιτικού κέντρου δεδομένων (Ministry of Science, Innovation and Universities of Spain, 2017, pp. 18-26)

Σημαντικό στόχος για την πολιτική της Ισπανίας είναι η εύκολη πρόσβαση Ισπανών ερευνητών σε χερσαίες εγκαταστάσεις, μέσω συμφωνιών για την ανταλλαγή επιστημονικών πορισμάτων με άλλες χώρες ή ιδρύματα. (Ministry of Science, Innovation and Universities of Spain, 2017, pp. 27,). Ακόμη ενδιαφέρον

για την Ισπανία έχει και η δια-αρктиκή πλοήγηση. Οι μεταφορές ανάμεσα στις χώρες της Αρκτηκής γινόντουσαν μέσω του περάσματος της Σιβηρίας, που περιλαμβάνει δύο μεγάλες κατηγορίες πλοήγησης για εμπορικό σκοπό. Τα πλοία τα οποία προέρχονται ή ο προορισμός τους είναι η Αρκτηκή και τα πλοία τα οποία που χρησιμοποιούν τα περάσματα για πλοήγηση, με σκοπό να μπαίνουν και να βγαίνουν από την αρκτηκή. Επίσης η ισπανική κυβέρνηση πιστεύει πως η συνεργασία μεταξύ αρκτικών περιοχών και Ισπανίας ευνοείται, αρχικά από τις μεγάλες διαδρομές που εκτείνεται η Ισπανία σε παγκόσμια πλοήγηση και δεύτερον η Ισπανία έχει πλεονάζουσα ικανότητα μεταφοράς και υλικοτεχνικής υποδομής. Ωστόσο η Ισπανία θεωρεί πως το μεγαλύτερο πρόβλημα, όσο αφορά τη πλοήγηση είναι πως οι θαλάσσιες διαδρομές που έχουν δημιουργηθεί επί του παρόντος δεν είναι πλήρες προσβάσιμες και δεν μπορούν να μείνουν ανοιχτές εντελώς όλο το χρόνο.

Συμπερασματικά για το τομέα της πλοήγησης μέσω του Αρκτικού, η Ισπανία θεωρεί πως στη περίπτωση το βορειοανατολικό Σιβηρικό πέρασμα μείνει ανοιχτό θα οδηγήσει σε μια πετυχημένη εμπορική διαδρομή και θα μειώσει τη κινητικότητα στις κλασσικές νότιες διαδρομές. Επιπλέον όσο πιο πολύ υπάρχουν εμπορικές σχέσεις μεταξύ Ασίας και Ευρώπης που εντοπίζονται νότια τόσο λιγότερα έχει να προσφέρει το πέρασμα της Αρκτηκής (Ministry of Science, Innovation and Universities of Spain, 2017, pp. 31-34)

Στις 26 Ιανουαρίου 2018 από το γραφείο του κρατικού συμβουλίου ανακοινώνεται η Αρκτηκή πολιτική της Κίνας. Η κινεζική κυβέρνηση παρουσιάζει τη πολιτική που επιθυμεί να εφαρμόσει και διευκρινίζει ποιες είναι οι θέσεις της, σχετικά με την Αρκτηκή ζώνη, τους πολιτικούς στόχους της για τα αρκτικά ζητήματα και να ενθαρρύνει τα υπόλοιπα κράτη να συμμετάσχουν και συνεργαστούν για την ειρήνη και σταθερότητα της Αρκτηκής. (The State Council The Peoples Republic of China, 2018)

Οι κλιματικές αλλαγές έχουν επηρεάσει το περιβάλλον και σίγουρα την περιοχή της αρκτηκής. Τα προβλήματα που έχει προκαλέσει η κλιματική αλλαγή, όπως η τήξη των πάγων με αποτέλεσμα την αύξηση των επιπέδων της θάλασσας και των ακραίων καιρικών φαινομένων αλλάζουν το φυσικό τοπίο της Αρκτηκής. Η Κίνα αναγνωρίζοντας τα προβλήματα που προκαλεί η κλιματική αλλαγή διακρίνει και

μια άλλη πλευρά. Οι συνθήκες για την Αρκτική με την τήξη των πάγων αλλάζουν και αυτό μπορεί να βοηθήσει την ανάπτυξη της περιοχής. Οι θαλάσσιες διαδρομές που ανοίγουν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για εμπορική χρήση. Αυτό θα έχει μεγάλη ανταπόκριση για την παγκόσμια ναυτιλία, το διεθνές εμπόριο και τον ενεργειακό εφοδιασμό, όπου όλα αυτά με τη σειρά τους θα επηρεάσουν σημαντικά και θετικά την ανάπτυξη και το πληθυσμό της Αρκτικής. (The State Council The Peoples Republic of China, 2018)

Η Κίνα σύμφωνα με την πολιτική που ανακοίνωσε χαρακτηρίζει τον εαυτό της ως ένα « Near-Arctic State» ,δηλαδή ένα κοντινό αρκτικό κράτος από τα υπόλοιπα ηπειρωτικά κράτη που βρίσκονται πιο κοντά στον Αρκτικό Κύκλο. Η κινεζική κυβέρνηση συμμετέχει ενεργά για ζητήματα που περικλείουν την Αρκτική. Ειδικά σε θέματα της αλλαγής του περιβάλλοντος, της επιστημονικής έρευνας, της χρήσης των θαλάσσιων διαδρομών και την εκμετάλλευση των πόρων. Ήδη από το 1996 η Κίνα συμμετέχει στην Διεθνή Επιτροπή Αρκτικής Επιστήμης, το 1999 διοργάνωσε επιστημονικές αποστολές στην Αρκτική, το 2004 κατασκεύασε αρκτικό σταθμό στο αρχιπέλαγος Spitsbergen, το 2005 έγινε η πρώτη ασιατική χώρα που φιλοξένησε την Αρκτική εβδομάδα Επιστήμης και το 2013 έγινε παρατηρητής στο Αρκτικό Συμβούλιο. Επιπλέον σύμφωνα με την Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το δίκαιο της θάλασσας, το διεθνές δίκαιο η Κίνα μπορεί να διεξάγει έρευνες, να εξετάζει και να εκμεταλλεύεται πόρους στην ανοιχτή θάλασσα και ορισμένες ειδικές περιοχές στον Αρκτικό Ωκεανό, σύμφωνα με την Συνθήκη Spitsbergen. Η Κίνα έχει ένα σημαντικό και παραγωγικό ρόλο να διενεργήσει, όπως φαίνεται και από την συμμετοχή της σε διαφορετικούς τομείς για την Αρκτική. Το πιο σημαντικό είναι πως η Κίνα σκοπεύει μέσω της πρωτοβουλίας Belt and Road Initiative (Silk Road Economic Belt and the 21st-century Maritime Silk Road) να δημιουργήσει ένα «Πολικό Δρόμο του Μεταξιού» (Polar Silk Road) για μια οικονομική και βιώσιμη ανάπτυξη της Αρκτικής. (The State Council The Peoples Republic of China, 2018)

Οι κεντρικοί στόχοι της Κίνας είναι η προστασία, η κατανόηση, η ανάπτυξη και η συμμετοχή στη διακυβέρνηση της Αρκτικής με σκοπό να προφυλαχθούν τα συμφέροντα όλων των χωρών. Για να κατανοήσει καλύτερα το περιβάλλον της αρκτικής η Κίνα, θα βελτιώσει τις επιστημονικές της έρευνες για να δημιουργήσει καλύτερες συνθήκες. Επιπλέον για να προστατεύσει το περιβάλλον και το

οικολογικό σύστημα της Αρκτικής, η Κίνα θα προωθήσει τη δική της περιβαλλοντική και οικολογική πολιτική. Επίσης για την ανάπτυξη της περιοχής, η Κίνα θα βελτιώσει την τεχνολογική ικανότητα της Αρκτικής και τις συνθήκες διαβίωσης των τοπικών κοινοτήτων. Για να μπορέσει να συμμετάσχει στη διακυβέρνηση της Αρκτικής η Κίνα επιθυμεί να διαχειρίζεται υποθέσεις, που σχετίζονται με την υπό μελέτη περιοχή. Για να μπορέσει η Κίνα να πετύχει τους παραπάνω στόχους βασίζεται σε αξίες όπως σεβασμός, συνεργασία, βιωσιμότητα και αμοιβαίο κέρδος. (The State Council The Peoples Republic of China, 2018)

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τη Κίνα η συμμετοχή της σε αρκτικές υποθέσεις. Όταν συμμετέχει λοιπόν δίνει σημασία, πρώτα στην επιστημονική έρευνα, τη προστασία του περιβάλλοντος, τη νομική διακυβέρνηση και τη διεθνή συνεργασία. Επομένως η κατανόηση και η εξερεύνηση της Αρκτικής έχει μεγάλη αξία για την Κίνα γι' αυτό συμμετέχει σε διεπιστημονικά προγράμματα που περιλαμβάνουν Αρκτική γεωλογία, γεωγραφία καθώς παρακολουθεί και συλλέγει δεδομένα από το οικοσύστημα, και δημιουργεί σταθμούς έρευνας. Επιπλέον στο πλαίσιο της βελτίωσης για την έρευνα κατασκευάζει πλατφόρμες για την Αρκτική και παγοθραυστικά για επιστημονικούς σκοπούς. Σημαντικό κεφάλαιο στη πολιτική για την Αρκτική, είναι η συμμετοχή της στην ανάπτυξη θαλάσσιων οδών. Πιο αναλυτικά οι αρκτικές διαδρομές, περιλαμβάνουν το Βορειοανατολικό πέρασμα, το Βορειοδυτικό πέρασμα και το κεντρικό πέρασμα. Σε συνδυασμό με τη την τήξη των πάγων είναι πιθανό αυτές οι διαδρομές να γίνουν σημαντικές για το διεθνές εμπόριο. Επομένως αν μπορέσει η Κίνα να συνεργαστεί με τα υπόλοιπα κράτη για την δημιουργία ενός Πολικού Δρόμου του Μεταξιού, παράλληλα θα αναπτυχθούν και οι αρκτικές διαδρομές. Ακόμη προτρέπει τις επιχειρήσεις της να συμμετάσχουν στις κατασκευές υποδομής και να πραγματοποιούν εμπορικά ταξίδια μέσω των οδών. Εξίσου σημαντικό ζήτημα είναι και η αξιοποίησή των Αρκτικών πόρων, μέσω συμμετοχής σε εξερεύνηση και εκμετάλλευσης πετρελαίου, φυσικού αερίου και άλλων πόρων ακόμα και ζωντανών, όπως η αλιεία. Ακόμη η Κίνα ενδιαφέρεται να συμμετέχει και σε επιχειρηματικές δραστηριότητες, με βασικό θέμα το τουρισμό. Για τη Κίνα βασική προτεραιότητα έχει η διεθνή συνεργασία και ειδικά με τα Αρκτικά κράτη. Φιλοδοξεί να δημιουργήσει ισχυρούς δεσμούς με τα κράτη της Αρκτικής και να προστατεύσουν τα κοινά συμφέροντα τους στη Αρκτική, αλλά και να αναπτύξουν δραστηριότητες ώστε να δημιουργηθεί

ένα οικονομικό πέρασμα που θα συνδέει την και την Ευρώπη μέσω του Αρκτικού Ωκεανού. Για να υλοποιηθεί αυτή η συνεργασία η Κίνα ,από το 2013 έχει έρθει σε επαφή με τη Ρωσία για τα θέματα της Αρκτικής, το 2012 Κίνα και Ισλανδία υπέγραψαν σύμφωνο για αρκτική συνεργασία. Η κινεζική κυβέρνηση έχει κάνει και συνεργασίες και μη αρκτικά κράτη ,όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γαλλία και από το 2016 η Κίνα, η Ιαπωνία και η Δημοκρατία της Κορέα έχουν ξεκινήσει τριμερής διάλογο για την Αρκτική. (The State Council The Peoples Republic of China, 2018)

Η Ινδία παρακολουθεί τις εξελίξεις που συμβαίνουν στην περιοχή της Αρκτικής, εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής που συμβαίνει όπου μέσω αυτής αναδύονται νέες ευκαιρίες για επένδυση. Τα συμφέροντα της Ινδίας για την ζώνη της Αρκτικής είναι εμπορικά, περιβαλλοντικά, επιστημονικά και στρατηγικά. Εξάλλου η παρουσία της Ινδίας στη περιοχή δεν είναι καινούργιά . Η σύνδεση της Ινδίας με την Αρκτική χρονολογείται από την εποχή που υπόγραψε το 1920 τη συνθήκη Spitsbergen μεταξύ των χωρών Ιρλανδίας Νορβηγίας, ΗΠΑ, Δανίας, Μεγάλης Βρετανίας, Ιταλίας, Ιαπωνίας, Κάτω Χωρών, και , Γαλλίας και των βρετανικών υπερπόντιων κυριαρχιών και της Σουηδίας . (Government of India, 2013).

Η Ινδία το 2007 ξεκίνησε το πρόγραμμα Έρευνας για την Αρκτική, με σκοπό να μελετήσει την κλιματική αλλαγή στη περιοχή. Οι στόχοι της έρευνας είναι να μελετήσει την σύνδεση αρκτικού κλίματος και ινδικού μουσώνα, αναλύοντας δείγμα από τον πυρήνα των παγόβουνων. Ακόμη να χαρακτηριστεί ο θαλάσσιος πάγος στην Αρκτική χρησιμοποιώντας δορυφορικά δεδομένα. Επιπλέον να διεξάγει έρευνα για τους παγετώνες ,με επίδραση την αλλαγή στη στάθμη της θάλασσας. Και τέλος να γίνει μια αξιολόγηση της χλωρίδας και πανίδας της περιοχής. (Government of India, 2013)

Στο Αρκτικό πρόγραμμα περιλαμβάνονται πολλοί επιστήμονες από διαφορετικά ιδρύματα και ο προϋπολογισμός για την έρευνα ξεπερνάει τα 12 εκατομμύρια δολάρια. Το 2012 η Ινδία κατέθεσε αίτηση στο Αρκτικό Συμβούλιο, για το βαθμό του παρατηρητή όπου το 2013 της δόθηκε η ιδιότητα. Από την θέση του παρατηρητή η Ινδία επιθυμεί να συμβάλλει στις συζητήσεις του συμβουλίου ,καθώς και στην ανάπτυξη συνεργασιών που μπορούν συμβάλουν σε μια ασφαλή και σταθερή Αρκτική. (Government of India, 2013)

Η Ιαπωνία παρατηρώντας τις κλιματικές αλλαγές που συμβαίνουν στην Αρκτική περιοχή, το 2013 ανακοίνωσε τη πολιτική της για την Αρκτική ζώνη. Η πολιτική που θα ακολουθούσε η Ιαπωνία βασιζόταν σε τρεις άξονες που ήθελε να ακολουθήσει. Αρχικά ενδιαφερόταν για διεθνή συνεργασία για την περιοχή, να εξετάσει αν είναι δυνατόν μια Αρκτική θαλάσσια διαδρομή και τέλος να κάνει έρευνα για την Αρκτική υπό μια παγκόσμια προοπτική. Αυτό που σκοπεύει η συγκριμένη πολιτική είναι να κάνει την Ιαπωνία ένα σημαντικό παράγοντα, που θα συνεισφέρει μέσω των πράξεων της στην περιοχή. (Government of Japan, 2013, p. 2)

Στα θέματα που εστιάζει η Ιαπωνική κυβέρνηση είναι τα περιβαλλοντικά ζητήματα που έχει η περιοχή. Οι ραγδαίες εξελίξεις που συμβαίνουν στην περιοχή δεν επηρεάζουν μόνο την Αρκτική αλλά γίνεται ένα παγκόσμιο πρόβλημα που χρειάζεται λύση. Η Ιαπωνία θέλει να έχει δραστικό ρόλο στο τομέα, αφού έχει προχωρήσει για τη προστασία του περιβάλλον με το πρωτόκολλο του Κιότο για τη μείωση των ρύπων του διοξειδίου του άνθρακα. Ιδιαίτερη μέριμνα χρειάζεται και για τον αυτόχθονο πληθυσμό της Αρκτικής που επηρεάζεται από τις κλιματικές αλλαγές. Ακόμη η Ιαπωνία θέλει να διεξάγει ή και να συμμετάσχει σε έρευνες και να βοηθήσει να αναπτυχθεί η τεχνολογία για την Αρκτική ,που θα μπορέσει να βοηθήσει μελλοντικά σε τυχόν προβλήματα. Άλλα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν στην Αρκτική είναι να προωθηθεί το κράτος Δικαίου όπως και η διεθνή συνεργασία. Ο Αρκτικός Ωκεανός και τα παράκτια κράτη του υπάγονται σε διεθνής νόμους και κανόνες ,όπως της Συμβάσης για το δίκαιο της θάλασσας και πρέπει να γίνεται σεβαστό από όλους. Επίσης όσο μειώνεται ο πάγος στη θάλασσα τόσο πιο εύκολο είναι να ανοίξει μία Αρκτική θαλάσσια διαδρομή ,η οποία θα μειώνει κατά 40% το χρόνο σε σύγκριση με Διώρυγα του Σουέζ. (Government of Japan, 2013). Φυσικά μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει και η ανάπτυξη των φυσικών πόρων όπως των ορυκτών και των θαλάσσιων πόρων. Να προστεθεί πως σημαντική αναφορά γίνεται και για την ασφάλεια στην περιοχή. Για την Ιαπωνία μια πιθανή θαλάσσια διαδρομή και η άντληση των φυσικών πόρων τις περιοχής, μπορεί να προκαλέσει εντάσεις στην Αρκτική. Γι' αυτό είναι κρίσιμο να υπάρχει μια ασφαλή και ειρηνική κατάσταση στην περιοχή και θα προσπαθήσει να εμποδίσει μέτρα ,που θα ενισχύουν την στρατιωτική ενίσχυσή της περιοχής από κάποιο κράτος. (Government of Japan, 2013, pp. 4-6)

Εκτός από τα προβλήματα που θέλει να λύσει η Ιαπωνία ,έχει και ορισμένες πρωτοβουλίες που θέλει να εφαρμόσει. Πρώτον θέλει να ενθαρρύνει την έρευνα της Αρκτικής για να μπορεί να συμβάλλει στη λύση προβλημάτων, δεύτερον να κατασκευάσει συστήματα παρακολούθησής και ανάλυσης που θα βοηθήσουν την λήψη αποφάσεων. Επιπλέον επιθυμεί να εδραιώσει ένα ερευνητικό δίκτυο στην Ιαπωνία που θα αφορά την Αρκτική περιοχή όπως και να δημιουργήσει ερευνητικούς σταθμούς στην στα αρκτικά κράτη. Εκτός των παραπάνω σημασία για την Ιαπωνία έχει και η συμμετοχή της σε παγκόσμια ζητήματα για την Αρκτική, αλλά και να ενισχύσει τη θέση της στο Αρκτικό Συμβούλιο ειδικά μετά το 2013 που έγινε μόνιμος παρατηρητής. Τέλος στα μελλοντικά σχέδια της Ιαπωνίας είναι και η συνεργασία με Ιαπωνικές εταιρείες για να αναπτυχθούν οικονομικά στον Αρκτικό, όπως συμβαίνει στην Γροιλανδία και την οικονομική στήριξη της Greenland Petroleum Exploration Co., Ltd η οποία συμμετέχει σε πρόγραμμα εξερεύνησης σε θαλάσσια περιοχή για ανεύρεση ενεργειακών κοιτασμάτων μέσω της Japan Oil, Gas and Metals National Corporation (JOGMEC). (Government of Japan, 2013)

Αυτό που απασχολεί την Σιγκαπούρη είναι πως ο γρήγορος ρυθμός της τήξης των πάγων, θα αυξήσει επικίνδυνα τα επίπεδα της θάλασσας ειδικά για ένα κράτος σαν αυτή που είναι νησί. Εξίσου σημαντικό θέμα που προκαλείται από την τήξη των πάγων είναι και άνοιγμα της Βορείου θαλάσσιας Διαδρομής, που συντομεύει κατά 5 με 10 μέρες τα ταξίδια από Ευρώπη για Ασία και το αντίστροφο. (Government of Singapore, 2018)

Το 2013 η Σιγκαπούρη έγινε μόνιμος παρατηρητής του Αρκτικού συμβουλίου και συμμετέχει σε δραστηριότητες για την Αρκτική περιοχή. Ακόμη συνεισφέρει στην έρευνα και προωθεί την ενημέρωση στην Νοτιοανατολική Ασία, για τα προβλήματα που υπάρχουν στην Αρκτική. (Government of Singapore, 2018)

Το Ηνωμένο Βασίλειο (ΗΒ) αν και δεν είναι Αρκτικό κράτος ενδιαφέρεται για την περιοχή ης αρκτικής και τα θέματα που την αφορούν. Το 2013 λοιπόν δημοσιεύει ένα πλαίσιο ,το οποίο ανέφερε την πολιτική που θα ακολουθούσε για την Αρκτική. Το πλάνο που είχε σχεδιαστεί από το Ηνωμένο Βασίλειο βασιζόταν σε βασικές τρεις αρχές το σεβασμό, τη συνεργασία και την κατάλληλη ηγεσία. Αυτές οι αρχές διαχωρίζονταν σε άλλους τομείς όπως ο πληθυσμός που έμενε εκεί και ο τρόπος

διαβίωσής τους, η περιβαλλοντική διάσταση που περιλάμβανε την κλιματική αλλαγή, την προστασία του περιβάλλοντος και τέλος υπήρχε η εμπορική πλευρά που μπορούσαν να γίνουν επιχειρηματικές δραστηριότητες σε ενεργειακή ασφάλεια, τουρισμό, αλιεία, και ναυτιλία. (Polar Regions Department, 2013)

Το Ηνωμένο Βασίλειο όμως παρατηρώντας τις γεωπολιτικές εξελίξεις στη περιοχή και προσπαθώντας να προσαρμόσει την πολιτική του για την Αρκτική το 2018 ανακοινώνει το ανανεωμένο πλαίσιο *Beyond the Ice: UK policy towards the Arctic*. Ο βασικός πυρήνας είναι ίδιος, με την αρχική πολιτική το σεβασμό, την συνεργασία και την ορθή ηγεσία. Αυτό που διαφοροποιεί την ανανεωμένη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου είναι οι δράσεις που θέλει να αναλάβει, σε συγκεκριμένους τομείς. Δηλαδή στην προστασία των ανθρώπων και του περιβάλλοντος και στην προώθηση, της ευημερίας και προβολή παγκόσμιας επιρροής για ζητήματα της Αρκτικής από την πλευρά του Ηνωμένου Βασιλείου. (Polar Regions Department, 2018, p. 3)

Για να μπορέσει το Ηνωμένο Βασίλειο να προβάλλει την επιρροή του, χρησιμοποιεί αρκετά μέσα που έχει. Αρχικά το Αρκτικό Συμβούλιο είναι ο πρώτος τρόπος, από τη θέση του παρατηρητή που έχει μπορεί να ενημερώνει το συμβούλιο για αναλύσεις και επιστημονικά δεδομένα από τα ερευνητικά προγράμματα που έχει στην περιοχή. Επίσης οι διμερές σχέσεις του Ηνωμένου Βασιλείου με τα Αρκτικά κράτη ,αλλά και μη-Αρκτικά είναι πολυδιάστατες και ισχυρές με σκοπό να επηρεάσουν θετικά την κατάσταση στη περιοχή όπως συνέβη το 2017, με το Ηνωμένο Βασίλειο και η Νορβηγία ανανέωσαν τη συνεργασία που είχαν από το 2011 για την έρευνα στη Αρκτική. Άλλος τρόπος που μπορεί να προβληθεί το ΗΒ είναι μέσω της επιστήμης. Το ΗΒ είναι τέταρτο σαν χώρα που παράγει επιστημονικές έρευνες για την Αρκτική και η ερευνητική κοινότητα του ΗΒ έχει πολλές συνεργασίες με διεθνή ιδρύματα. (Polar Regions Department, 2018, pp. 11-13)

Η προστασία των ανθρώπου και του περιβάλλοντος στην Αρκτική, είναι ο δεύτερος τομέας που θέλει να εμβαθύνει το ΗΒ. Γι' αυτό το τομέα το ΗΒ έχει ήδη από το παρελθόν εφαρμόσει πολιτικές ,με σκοπό την προστασία του περιβάλλοντος. Για την ακρίβεια μέρος των σχεδίων που θα εφαρμόσει το ΗΒ πρόκειται και για την ατμοσφαιρική ρύπανση, την θαλάσσια ρύπανση και τα

απόβλητα. Το 2018 η κυβέρνηση του ΗΒ ανακοίνωσε το σχέδιο της, για ένα πράσινο μέλλον για την βελτίωσή του περιβάλλοντος το οποίο θα έχει δράση 25ετίας. Θα έχει μέτρα για την καταπολέμηση των εκπομπών άνθρακα, αλλά και των συνθήκων που σχετίζονται με τη κλιματική αλλαγή. Επίσης το ΗΒ έχει επιβεβαιώσει ότι θα σταματήσει την πώληση των συμβατικών αυτοκινήτων βενζίνης και ντίζελ μέχρι το 2040 και θα πετύχει μείωση του μεθανίου κατά 78%. Μέσω του 25ετού πλάνου η κυβέρνησή του ΗΒ δεσμεύεται να έχουν σταματήσει τελείως τα πλαστικά απόβλητα, μέχρι το τέλος του 2042. Μια ακόμη δέσμευση για το ΗΒ ,είναι πως θα μειώσει και τελικά θα μηδενίσει τους ρύπους αερίων από την ναυτιλία. Επιπλέον το ΗΒ προωθεί και την ενημέρωση για το μοναδικότητα του περιβάλλοντος της Αρκτικής. Στα πλαίσια της προστασίας του ανθρώπου το ΗΒ εντάσσει και την άμυνα της Αρκτικής περιοχής. Η αυξημένη εμπορική δραστηριότητα ίσως προκαλέσει εντάσεις στην περιοχή και σημειωθούν επεισόδια προβλέπει η κυβέρνηση το ΗΒ. Το μόνο σίγουρο για το ΗΒ είναι, πως θα συνεχίσει να προωθεί την ειρήνη και την ασφάλεια στην περιοχή και θα συνεργάζεται με τα άλλα κράτη στο τομέα της ασφάλειας μέσω ασκήσεων, σε συνθήκες ψυχρού καιρού. Να σημειωθεί πως στη πολιτική του ΗΒ αναφέρεται και το NATO ως κεντρική συνεργασία μεταξύ των μελών της Αρκτικής ζώνης. (Polar Regions Department, 2018, pp. 15-22)

Τελευταίο κεφάλαιο στην νέα πολιτική για την Αρκτική του ΗΒ, είναι και η προώθηση της ανάπτυξης μέσω των εμπορικών διαδρομών. Εξαιτίας των αλλαγών που συμβαίνουν η περιοχή έχει κεντρίσει το ενδιαφέρον τόσο από τοις βιομηχανίες, όσο και από τα κράτη εκτός της Αρκτικής. Μέχρι στιγμής το μισό από το παγκόσμιο εμπόριο διέρχεται από την Νότια Κινεζική θάλασσα. Με τη τήξη των πάγων γίνεται εφικτό να χρησιμοποιηθούν τα περάσματα από την Αρκτική. Οι ερευνητές κατέληξαν ότι μετά από το 2050 για το καλοκαιρινούς μήνες θα έχει μείνει ελάχιστος πάγος και το ΗΒ πρέπει να είναι έτοιμο για να έχει το πλεονέκτημα της ευκαιρίας για μείωση του κόστους και ταυτόχρονα της γρήγορης μεταφοράς των εξαγωγών του προς στη Ασία. (Polar Regions Department, 2018)

Βιβλιογραφία

Direction generale des relations internationales et de la strategie, 2019. *Ministere Des Armees*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.defense.gouv.fr/english/dgris/dgris/evenements-fr/la-france-et-les-nouveaux-enjeux-strategiques-en-arctique>

[Πρόσβαση 07 12 2020].

Federal Foreign Office, 2013. *German Arctic Office*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: https://www.arctic-office.de/fileadmin/user_upload/www.arctic-office.de/PDF_uploads/Germanys_Arctic_policy_guidelines.pdf

[Πρόσβαση 15 12 2020].

Federal Foreign Office, 2019. *Federal Foreign Office of Germany*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.auswaertiges-amt.de/blob/2240002/eb0b681be9415118ca87bc8e215c0cf4/arktisleitlinien-data.pdf>

[Πρόσβαση 10 12 2020].

Government of India, 2013. *Ministry of External Affairs*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://mea.gov.in/in-focus-article.htm?21812/India+and+the+Arctic>

[Πρόσβαση 18 12 2020].

Government of Singapore, 2018. *Ministry Of Foreign Affairs*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.mfa.gov.sg/Newsroom/Announcements-and-Highlights/2018/03/Singapore-and-The-Arctic-Council>

[Πρόσβαση 20 12 2020].

Government of Japan, 2013. *Cabinet Office*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: https://www8.cao.go.jp/ocean/english/arctic/pdf/japans_ap_e.pdf

[Πρόσβαση 18 12 2020].

Kingdom of Denmark, 2011. *Ministry of Foreign Affairs of Denmark*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://um.dk/en/foreign-policy/the-arctic/>

[Πρόσβαση 05 12 2020].

Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation of Italy, 2016. *Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale*. [Ηλεκτρονικό]

Available at:

[https://www.esteri.it/mae/resource/doc/2019/12/towards an italian strategy for the arctic - national guidelines.pdf](https://www.esteri.it/mae/resource/doc/2019/12/towards_an_italian_strategy_for_the_arctic_-_national_guidelines.pdf)

[Πρόσβαση 16 12 2020].

Ministry of Foreign Affairs of France, 2016. *Ministère de l'Europe et des Affaires Étrangères*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/frna_-_eng_-_interne_-_prepa_-_17-06-pm-bd-pdf_cle02695b.pdf

[Πρόσβαση 05 12 2020].

Ministry of Science, Innovation and Universities of Spain, 2017. *Ministerio de Ciencia e Innovacion*. [Ηλεκτρονικό]

Available at:

https://www.ciencia.gob.es/stfls/MICINN/Investigacion/FICHEROS/Comite_Polar_definitivo/Directrices_estrategia_polar_espanola.pdf

[Πρόσβαση 20 12 2020].

National Science Foundation, n.d. *National Science Foundation*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.nsf.gov/geo/opp/arctic/rschpolc.jsp>

[Πρόσβαση 30 11 2020].

Polar Regions Department, 2013. *GOV.UK*. [Ηλεκτρονικό]

Available at:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/251216/Adapting_To_Change_UK_policy_towards_the_Arctic.pdf

[Πρόσβαση 25 12 2020].

Polar Regions Department, 2018. *Gov.UK*. [Ηλεκτρονικό]

Available at:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/697251/beyond-the-ice-uk-policy-towards-the-arctic.pdf

[Πρόσβαση 25 12 2020].

Russian Federation, 2009. *Arctis Knowledge Hub*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: [http://www.arctis-](http://www.arctis-search.com/Russian+Federation+Policy+for+the+Arctic+to+2020)

[search.com/Russian+Federation+Policy+for+the+Arctic+to+2020](http://www.arctis-search.com/Russian+Federation+Policy+for+the+Arctic+to+2020)

[Πρόσβαση 04 12 2020].

Russian Federation, 2020. *Official Internet portal of legal information*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001202010260033>

[Πρόσβαση 05 12 2020].

The Arctic council, 2020. *Arctic-council*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://arctic-council.org/en/about/states/canada/>

[Πρόσβαση 20 11 2020].

The Government of Canada, 2019. *Government of Canada*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.rcaanc-cirnac.gc.ca/eng/1567697304035/1567697319793>

[Πρόσβαση 02 12 2020].

The Government of Canada, 2019. *Government of Canada*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.rcaanc-cirnac.gc.ca/eng/1560523306861/1560523330587>

The Government of Norway, 2012. *Government.norway*. [Ηλεκτρονικό]

Available at:

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/ud/vedlegg/nordomradene/ud_nordomrodene_en_web.pdf

[Πρόσβαση 02 12 2020].

The Government of Norway, 2014. *Government.norway*. [Ηλεκτρονικό]

Available at:

https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/ud/vedlegg/nord/nordkloden_en.pdf

[Πρόσβαση 02 12 2020].

The Government of Norway, 2017. *Government.norway*. [Ηλεκτρονικό]

Available at:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/fad46f0404e14b2a9b551ca7359c1000/arctic-strategy.pdf>

[Πρόσβαση 02 12 2020].

The State Council The Peoples Republic of China, 2018. *The State Council*. [Ηλεκτρονικό]

Available at:

http://english.www.gov.cn/archive/white_paper/2018/01/26/content_281476026660336.htm

[Πρόσβαση 20 11 2020].

The US Government, 2020. *U.S DEPARTMENT of STATE*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.state.gov/key-topics-office-of-ocean-and-polar-affairs/arctic/>

[Πρόσβαση 02 12 2020].

The White House, 2013. *Obama White house.archives*. [Ηλεκτρονικό]

Available at:

https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/docs/nat_arctic_strategy.pdf

[Πρόσβαση 01 12 2020].

The White House, 2020. *The White House*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/memorandum-safeguarding-u-s-national-interests-arctic-antarctic-regions/>

[Πρόσβαση 28 11 2020].

3.2 Γεωπολιτικός δείκτης 2ος : Πολιτική σταθερότητα και απουσίας βίας/τρομοκρατίας

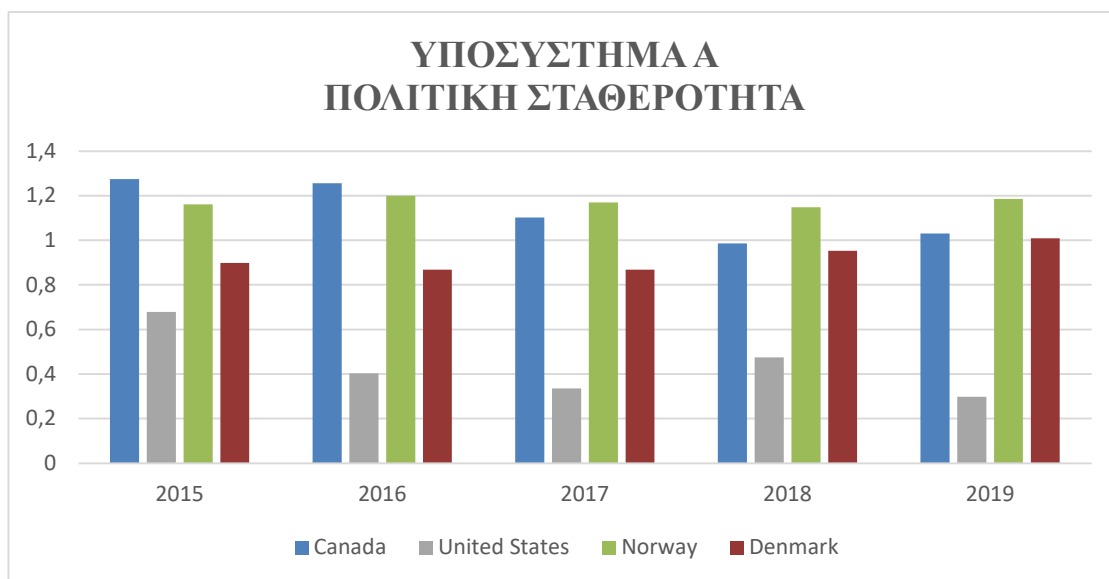
Γεωπολιτικός Πυλώνας: Πολιτική Ερευνητικός περιορισμός: Χρονικός Περιορισμός Έρευνας 2015-2019

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζεται ο δεύτερος Γεωπολιτικός δείκτης ,που έχει επιλεγεί και είναι η πολιτική σταθερότητα και απουσίας βίας/τρομοκρατίας ,για το κάθε υποσύστημα στο γεωγραφικό σύμπλοκο της Αρκτικής. Για το συγκεκριμένο γεωπολιτικό δείκτη, έχουν αντληθεί τα δεδομένα για κάθε κράτος από τη Παγκόσμια Τράπεζα (The World Bank) και θα παρουσιαστούν με την εικόνα διαγραμμάτων για τη χρονική περίοδος 2015-2019.

Ο δείκτης της πολιτικής σταθερότητας και απουσίας βίας/τρομοκρατίας παρουσιάζει τις αντιλήψεις για την πιθανότητα, ότι η κυβέρνηση δεν θα είναι πλέον σταθερή ή θα καταλυθεί με αντισυνταγματικά ή με τη χρήση βίας περικλείοντας τη πολιτική βία και τη τρομοκρατία. (Kaufmann, et al., 2010, pp. 3-4)

Τα διαγράμματα έχουν κατασκευαστεί από τον ερευνητή με το πρόγραμμα Excel και οι τιμές είναι σε μονάδες τυπικής κατανομής με -2,5 να είναι το χειρότερο και έως 2,5 να αντιπροσωπεύει το καλύτερο.

Διάγραμμα 1: Υποσύστημα Α

ΕΤΟΣ	ΚΑΝΑΔΑΣ	ΗΠΑ	ΝΟΡΒΗΓΙΑ	ΔΑΝΙΑ
2015	1.3	0.7	1.2	0.9
2016	1.3	0.4	1.2	0.9
2017	1.1	0.3	1.2	0.9
2018	1.0	0.5	1.1	1.0
2019	1.0	0.3	1.2	1.0

(The World Bank, 2020)

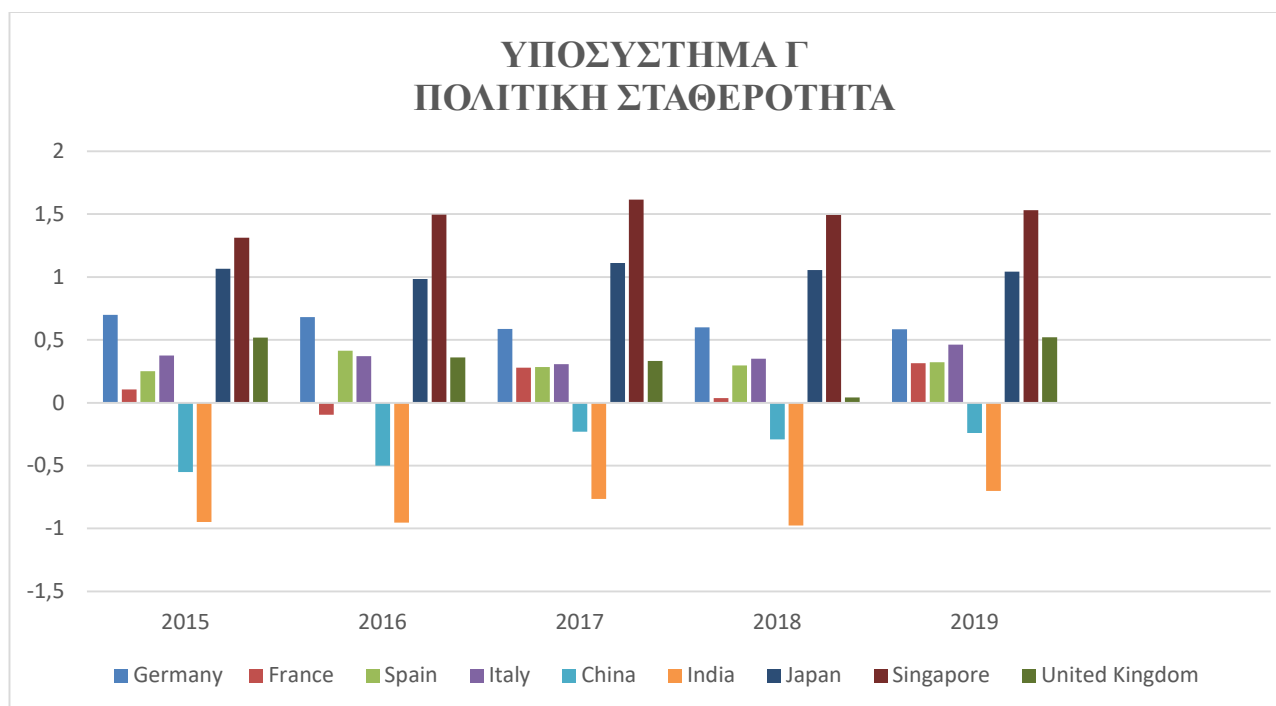
Διάγραμμα 2: Υποσύστημα Β

ΡΩΣΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ	
2015	-1.0
2016	-0.9
2017	-0.6
2018	-0.5
2019	-0.5

(The World Bank, 2020)

Διάγραμμα 3: Υποσύστημα Γ

ΕΤΟΣ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΚΙΝΑ	ΙΝΔΙΑ	ΙΑΠΩΝΙΑ	ΣΙΝΓΚΑΠΟΥΡΗ	Η.Β
2015	0.7	0.1	0.3	0.4	-0.6	-0.9	1.1	1.3	0.5
2016	0.7	-0.1	0.4	0.4	-0.5	-1.0	1.0	1.5	0.4
2017	0.6	0.3	0.3	0.3	-0.2	-0.8	1.1	1.6	0.3
2018	0.6	0.0	0.3	0.4	-0.3	-1.0	1.1	1.5	0.0
2019	0.6	0.3	0.3	0.5	-0.2	-0.7	1.0	1.5	0.5

(The World Bank, 2020)

Βιβλιογραφία

Kaufmann, D., Kraay, A. & Mastruzzi, M., 2010. *Open Knowledge Repository. World Bank Group*. [Ηλεκτρονικό]

Available at:

<https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/3913/WPS5430.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

[Πρόσβαση 28 12 2020].

The World Bank, 2020. *The World Bank*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://databank.worldbank.org/databases>

[Πρόσβαση 28 12 2020].

Κεφάλαιο 4: Γεωπολιτικό υπόδειγμα

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται η τάση ανακατανομής ισχύος για τα Υποσυστήματα Α, Β και Γ με βάση τη γεωπολιτική ανάλυση, που έχει προκύψει από τους γεωπολιτικούς δείκτες στο προηγούμενο κεφάλαιο και με τους ερευνητικούς περιορισμούς που έχουν τεθεί.

4.1: Αποτελέσματα Γεωπολιτικού δείκτη : Πολιτικά έγγραφα (Policy documents)

Σύμφωνα με τα δεδομένα που συλλέχθηκαν και αφορούσαν τις επίσημες πολιτικές των κρατών για την υπό εξέταση περιοχή της Αρκτικής, προκύπτουν ενδιαφέροντα αποτελέσματα. Από τα τρία υποσυστήματα που αναλύθηκαν διαπιστώνεται πως η Αρκτική είναι πλέον βασική πολιτική και στρατιωτική προτεραιότητα, για τις κυβερνήσεις των χωρών που εξετάστηκαν. Οι πολιτικές που έχουν σχεδιάσει τα κράτη σύμφωνα με τα policy documents έχουν βάθος δεκαετίας και σε ορισμένες περιπτώσεις την ξεπερνάνε κιόλας. Η γενική εικόνα που παρατηρείται, είναι πως σήμερα και ειδικά για τα επόμενα χρόνια η Αρκτική έχει μεγάλη γεωπολιτική αξία και τα κράτη προσπαθούν να συμμετέχουν με κάθε τρόπο ώστε να αυξήσουν την ισχύ τους.

Πιο αναλυτικά τα παράκτια κράτη δίνουν ιδιαίτερη σημασία στην Αρκτική και σχεδιάζουν τις κινήσεις τους, ώστε να είναι έτοιμες για κάθε ενδεχόμενο. Ο Καναδάς ετοιμάζει υποδομές για λιμάνια, αεροδρόμια και σιδηροδρομικά δίκτυα και το ενδιαφέρον του είναι στραμμένο για την ενεργειακά κοιτάσματα της περιοχής αλλά και για το Βορειοδυτικό πέρασμα που γίνεται πιο εφικτό. Σε όλα αυτά κεντρική θέση έχει η κυριαρχία του Καναδά, που την διασφαλίζει με στρατιωτική παρουσία και δραστηριότητες σε εναέριο, χερσαίο και θαλάσσιο χώρο. Οι ΗΠΑ δείχνουν περισσότερο ενδιαφέρον για τους ενεργειακούς πόρους και για την γεωστρατηγική σημασία της Αρκτικής για θέματα άμυνας. Η Νορβηγία από την άλλη πλευρά φυσικά δίνει μεγάλη σημασία στην επιχειρηματική ανάπτυξη της περιοχής, αλλά προσθέτει ένα ακόμα παράγοντα την γήρανση των κατοίκων στην Αρκτική και γι αυτό θέλει να δώσει κίνητρα στους νέους για να

μεταναστεύσουν. Σημαντικό κεφάλαιο είναι και η συνεργασία με την Ρωσία την οποία η Νορβηγία επιδιώκει να τη διατηρήσει σε βάθος χρόνου. Τέλος από τα αρκτικά παράλια κράτη για το υποσύστημα Α είναι η Δανία που στο επίσημο έγγραφό της, είναι η μόνη από το συγκεκριμένο υποσύστημα που μελέτησε τα οφέλη από την τήξη των πάγων για τις θαλάσσιες διαδρομές οι οποίες μπορούν να προσφέρουν έως και 40% μείωση χρόνου στις θαλάσσιες μεταφορές. Επιπλέον η Δανία αναφέρεται ότι μπορεί να υπάρχει μελλοντική κρίση, εξαιτίας του αυξημένου ενδιαφέροντος στην περιοχή γι' αυτό δημιουργεί μια ένοπλη αρκτική δύναμη, που χρησιμοποιείται για ειδικές καταστάσεις και ενώνει τις στρατιωτικές δυνάμεις της Δανίας, Γροιλανδίας και των νήσων Φερόε έχοντας μία μεγάλη στρατιωτική παρουσία.

Η Ρωσική Ομοσπονδία αποτελεί το Υποσύστημα Β και είναι και το αρκτικό παράλιο κράτος ,που επηρεάζεται και θα επηρεάσει περισσότερο την υπό μελέτη περιοχή. Γνωρίζοντας η Ρωσία πως με την τήξη των πάγων θα επηρεαστεί περισσότερο, εξαιτίας των γεωκλιματικών αλλαγών σχεδίασε μια πολιτική για τα επόμενα δεκαπέντε χρόνια. Τα πιο σημαντικά μέρη αυτής της πολιτικής συνοψίζονται σε τέσσερεις θέσεις. Αρχικά οι υποδομές για βελτίωση ή κατασκευή σιδηροδρομικών δικτύων και λιμανιών σε κάθε περιοχή, που έχει ήδη ή μπορεί να αποκτήσει και η δημιουργία τερματικού χώρου για εμπορεύματα ,με σκοπό να δημιουργηθεί μια ρωσική ζώνη εμπορευματοκιβωτίου. Στη συνέχεια ιδιαίτερα σημαντικό ,είναι οι κατασκευές πυρηνικών παγοθραυστικών που σκοπεύει να κάνει η Ρωσία. Στο κοντινό μέλλον φιλοδοξεί να έχει σύνολο ,οχτώ νέα παγοθραυστικά που θα συμπληρώσουν το υπόλοιπο στόλο. Επιπλέον αναφέρει και το τομέα της ασφάλειας, στο οποίο δηλώνει ξεκάθαρα την ετοιμότητα των στρατιωτικών δυνάμεων της. Τελευταία θέση αλλά εξίσου σημαντική με τις προηγούμενες ,είναι η πρόσκληση που κάνει σε ξένους επενδυτές για την ανάπτυξη της περιοχής. Για τη παρούσα ερευνητική εργασία θεωρείται εξαιρετικά ενδιαφέρον, ειδικά αν συνδυαστεί με την οικονομική δραστηριότητα της Κίνας το οποίο θα απαντηθεί παρακάτω.

Η Κίνα με τη πολιτική που έχει σχεδιάσει γίνεται ξεκάθαρο πόση μεγάλη γεωπολιτική αξία έχει η Αρκτική για εκείνη, γι' αυτό ακριβώς το λόγο αυτοαποκαλείται « Near-Arctic State». Η οικονομική εξάπλωση της Κίνας μέσω της πρωτοβουλίας Belt and Road Initiative, θα περιλαμβάνει πλέον και το Πολικό

δρόμο του Μεταξιού. (Polar Silk Road). Ουσιαστικά θα συμμετάσχει πλέον σε οικονομικές επενδυτικές δραστηριότητες ,σε όλα τα μήκη και πλάτη του κόσμου. Αλλά αυτό που είναι κρίσιμο για τη Κίνα είναι οι θαλάσσιοι δρόμοι, συγκεκριμένα το Βορειοδυτικό και το Βορειανατολικό πέρασμα. Με την συνεργασία παράκτιων αρκτικών κρατών θα μπορέσει η Κίνα να δημιουργήσει μια ναυτική ζώνη, που θα φέρει γεωπολιτικές αλλαγές στο Διεθνές εμπόριο και τη Διεθνή πολιτική. Οι συνεργασίες αυτές θα αυξήσουν την παρουσία της Κίνας στην περιοχή και ειδικά οι ενεργειακές και εμπορικές συμφωνίες με την Ρωσία. Αν μπορέσει μελλοντικά να διατηρηθεί τέτοιου είδους μακροχρόνια συνεργασία με τη Ρωσική Ομοσπονδία, θα υπάρχει τεράστια ανακατανομή ισχύος στην περιοχή. Σύμφωνα με τα δεδομένα προκύπτει ότι η Ρωσία η οποία ελέγχει το πέρασμα εξαιτίας της γεωγραφικής θέσης της και την ώθηση της Κίνας να αναλάβει μεγαλύτερο ρόλο ,μέσω του εμπορικού δικτύου που έχει σχεδιάσει αλλά και των κεφαλαίων που έχει ανάγκη να επενδύσει η Κίνα, σε συνδυασμό το γρήγορο ρυθμό που λιώνουν οι πάγοι θα δημιουργηθεί μια νέα υπερδύναμη. Σ αυτό το νέο μοντέλο υπερδύναμης που θα αποτελείται από δύο χώρες δεν μπορεί να απαντηθεί ποια από τις δύο τελικά θα υπερισχύσει της άλλης, αλλά αυτό που γίνεται κατανοητό είναι πως οι υπόλοιπες δυνάμεις σίγουρα θα νοιώσουν ότι απειλούνται.

Για τις υπόλοιπες χώρες όπως τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Ινδία, την Ιαπωνία, τη Σιγκαπούρη, Ηνωμένο Βασίλειο , αυτό που παρατηρείται είναι ένα ενδιαφέρον για τα ενεργειακά αποθέματα. Ακόμη επιθυμούν τη διατήρηση της ειρήνης για να μπορούν να προστατευτούν τα μελλοντικά συμφέροντα τους από τις εμπορικές δραστηριότητες που μπορούν να έχουν ,μέσω των θαλάσσιων μεταφορών χρησιμοποιώντας τα θαλάσσια περάσματα ,αφού γίνεται πιο εύκολη η πρόσβαση τους εξαιτίας της τήξης των πάγων

4.2: Αποτελέσματα Γεωπολιτικού δείκτη : Πολιτική σταθερότητα και απουσίας βίας/τρομοκρατίας

Για το δεύτερο Γεωπολιτικό Δείκτη κατασκευάστηκε συγκεντρωτικός πίνακας με τις τιμές όλων των Υποσυστημάτων.

Πίνακας 1

ΧΩΡΕΣ	2015	2016	2017	2018	2019
ΚΑΝΑΔΑΣ	1.3	1.3	1.1	1.0	1.0
ΗΠΙΑ	0.7	0.4	0.3	0.5	0.3
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	1.2	1.2	1.2	1.1	1.2
ΔΑΝΙΑ	0.9	0.9	0.9	1.0	1.0
ΡΩΣΙΑ	-1.0	-0.9	-0.6	-0.5	-0.5
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	0.7	0.7	0.6	0.6	0.6
ΓΑΛΛΙΑ	0.1	-0.1	0.3	0.0	0.3
ΙΣΠΑΝΙΑ	0.3	0.4	0.3	0.3	0.3
ΙΤΑΛΙΑ	0.4	0.4	0.3	0.4	0.5
ΚΙΝΑ	-0.6	-0.5	-0.2	-0.3	-0.2
ΙΝΔΙΑ	-0.9	-1.0	-0.8	-1.0	-0.7
ΙΑΠΩΝΙΑ	1.1	1.0	1.1	1.1	1.0
ΣΙΝΓΚΑΠΟΥΡΗ	1.3	1.5	1.6	1.5	1.5
Η.Β	0.5	0.4	0.3	0.0	0.5

Ο Πίνακας 1 παραπάνω περιέχει τις τιμές του γεωπολιτικού δείκτη της πολιτικής σταθερότητας, όλων των κρατών και για τα τρία υποσυστήματα. Με μια πρώτη παρατήρηση τα δεδομένα των περισσότερων κρατών δείχνουν να είναι θετικά, άρα με δεδομένο ότι το 2.5 της κατανομής είναι το άριστο τότε υπάρχει μια πολιτική σταθερότητα που είναι ασφαλής.

Ωστόσο το ότι τα δεδομένα έχουν θετικό πρόσημο δεν σημαίνει απαραίτητα και εξέλιξη. Αν παρατηρήσουμε τις αρκτικές παράκτιες χώρες, που έχουν θετικό αριθμό Καναδά, ΗΠΙΑ, Νορβηγία, Δανία, υπάρχει πτωτική τάση ή στασιμότητα.

Στη χρονική περίοδος των πέντε ετών που έχει θέσει το παρόν ερευνητικό έργο, ειδικά ο Καναδάς και οι ΗΠΑ έχουν σταδιακή πτώση ανά έτος. Δεν σημαίνει φυσικά πως κινδυνεύει άμεσα με πολιτική αποσταθεροποίηση ,αλλά δείχνει μια τάση πως η πολιτική των συγκεκριμένων χωρών δεν είναι η καλύτερη που θα μπορούσε να αφήσει ικανοποιημένους του πολίτες των κρατών.

Από την άλλη πλευρά υπάρχει η Ρωσική Ομοσπονδία και η Κίνα ,που έχουν αρνητικές τιμές που και αυτές όμως δεν πλησιάζουν καθόλου την τιμή των -2.5, που δηλώνει μια πολιτική αποσταθεροποίηση. Αυτό όμως που παρατηρείται είναι η άνοδος που σημειώνεται για αυτά τα δύο κράτη. Δηλαδή από το 2015 έως το 2019 η Ρωσία από το -1 μπόρεσε να φτάσει το -0.5 με συνεχόμενη άνοδο κάθε έτος. Αντίστοιχα η Κίνα από το -0.6 έφτασε το -0.2 και πλησιάζει το μηδέν για να αποκτήσει θετική τιμή. Αυτό που εξάγεται σαν συμπέρασμα ,είναι πως κάθε έτος σταθεροποιείται ακόμα περισσότερο η πολιτική κατάσταση για την Ρωσία και τη Κίνα. Επομένως όσο η Ρωσία και η Κίνα παρουσιάζουν άνοδο του δείκτη της πολιτικής σταθερότητας, τόσο πιο εύκολα θα μπορούν να σχεδιάζουν τις πολιτικές τους χωρίς να υπάρχει κίνδυνος να μεταβληθεί η κατάσταση και να επηρεαστούν οι στρατηγικές τους τουλάχιστον από αυτό το παράγοντα.

Για τις υπόλοιπες χώρες που περιλαμβάνει ο Πίνακας 1 σημειώνεται μια στασιμότητα ,που διατηρείται έχοντας κάθε έτος μία πτώση 0.1 και το επόμενο έτος μια άνοδο 0.1 χωρίς ακραίες τιμές εκτός της Γαλλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου. Η Γαλλία για το έτος 2015 είχε 0.1 και το επόμενο έτος -0.1 και το 2019 κατάφερε να φτάσει στο 0.3. Σχεδόν ίδια περίπτωση και του Ηνωμένου Βασιλείου που το 2015 σημείωνε 0.5 και το 2018 παρουσίασε πτώση και έφτασε 0.0 για να ξανανέβει το 2019 στο 0.5 που ήταν στην αρχή.

Επομένως σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που υπάρχουν παραπάνω από τους δύο γεωπολιτικούς δείκτες το γεωπολιτικό υπόδειγμα καταλήγει πως η ισορροπία ισχύος στο γεωγραφικό σύμπλοκο του Αρκτικού Κύκλου κλίνει προς τη πλευρά της Κίνας με συνεργασία με τη Ρωσία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Χάρτης 1

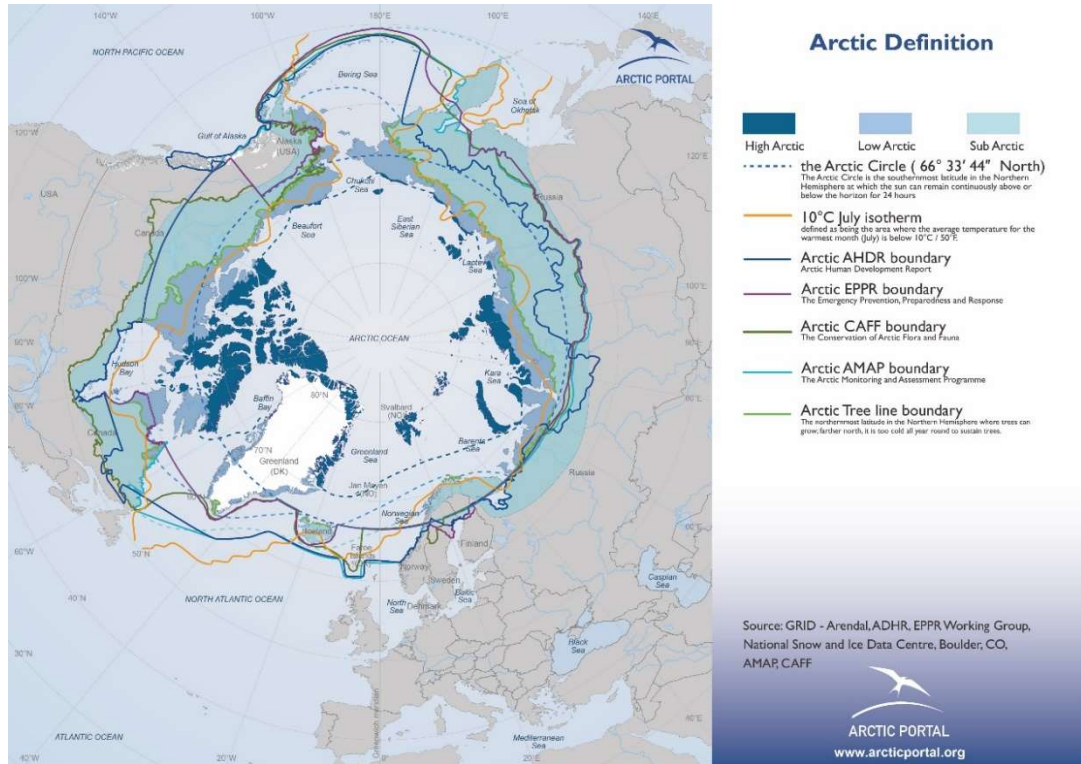
Πηγή: Suvanto, V. P., 2016. *Geopolitics of the Arctic: Challenges and Prospects*.

[Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/112451>

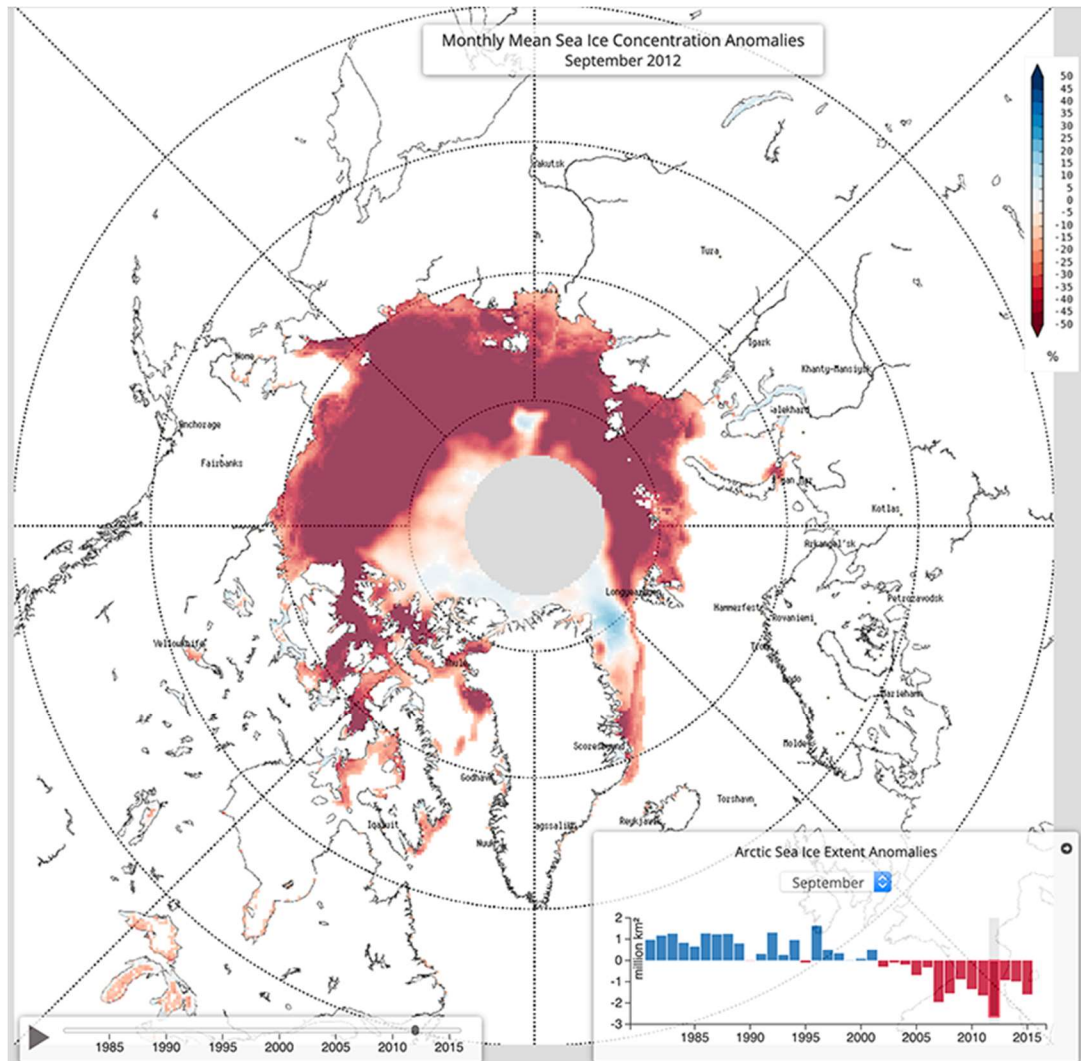
[Πρόσβαση 10 12 2020]

Χάρτης 2

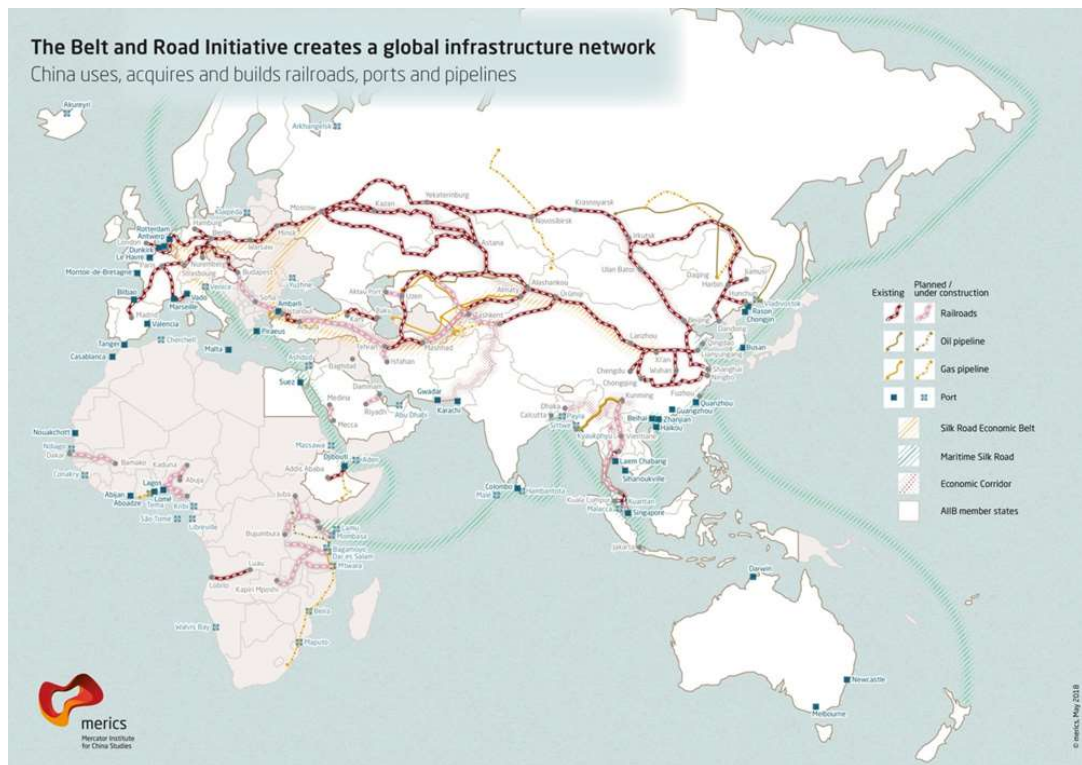
Πηγή: Arctic Portal, 2016. *Arctic Portal*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://arcticportal.org/maps/download/arctic-definitions/2426-arctic-definitions>
[Πρόσβαση 10 12 2020].

Χάρτης 3

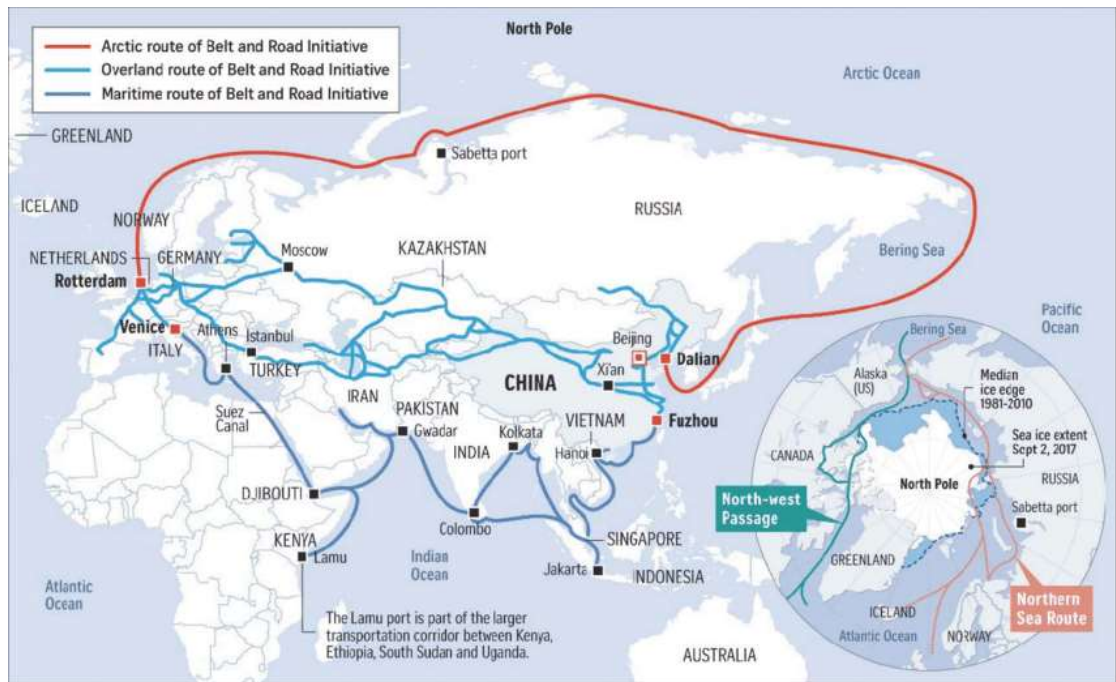
Πηγή :Climate change, in the Arctic 2020. *NSIDC*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: https://nsidc.org/cryosphere/arctic-meteorology/climate_change.html
[Πρόσβαση 10 12 2020].

Χάρτης 4

Πηγή : Dolata, P., 2018. *A Global Arctic? Chinese Aspirations in the North*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: https://www.cgai.ca/a_global_arctic_chinese_aspirations_in_the_north
[Πρόσβαση 8 7 2020].

Χάρτης 5

Πηγή :A.S. Kovalenko, M.O. Morgunova, V.V. Gribkovskaia, 2018. *Infrastructural Synergy of the Northern Sea Route in the International Context*. [Ηλεκτρονικό]

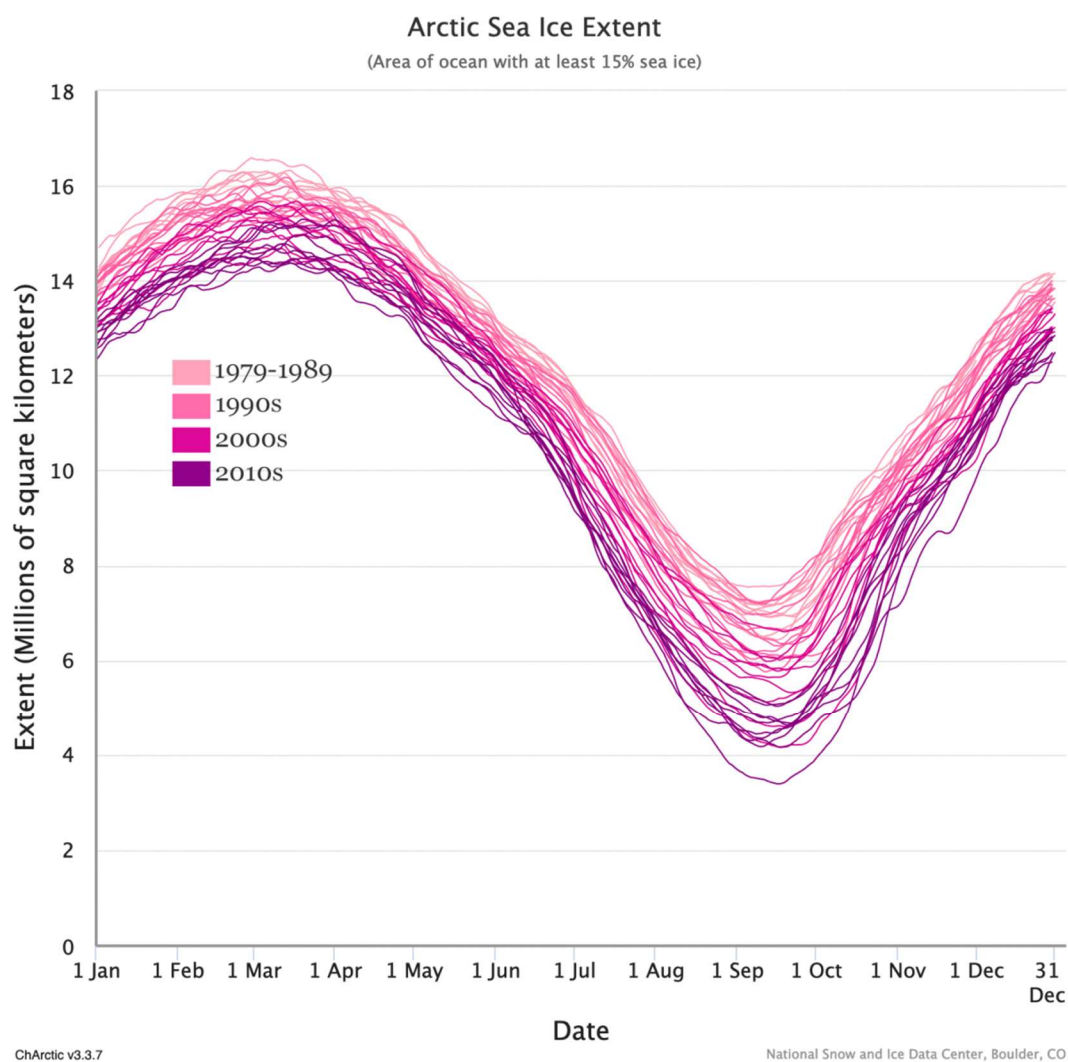
Available at:

https://www.researchgate.net/publication/330643092_INFRASTRUCTURAL_SYNERGY_OF_THE_NORTHERN_SEA_ROUTE_IN_THE_INTERNATIONAL_CONTEXT

[Πρόσβαση 21 01 2021]

Διάγραμμα 1

Πηγή :Climate change, in the Arctic 2020. *NSIDC*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: https://nsidc.org/cryosphere/arctic-meteorology/climate_change.html
[Πρόσβαση 10 12 2020].